

# Töö ja Tervis

Nr. 12

XVI aastakäik

1940

1.

## Pensionioigus sotsiaalkindlustuse korras

G. Injulin

Riikliku sotsiaalkindlustuse järgi on pensionioigus kõigil töölisel ja teenijail, kes töötavad riiklikes, kooperatiivseis ja ühiskondlikes ettevõtetes ja majapidamises, ka eraettevõtjate juures, kui sotsiaalkindlustus hõlmab neid töölisi ja teenijaid. Ka nende töölise ja teenijate perekonnaliikmeil on riikliku sotsiaalkindlustuse järgi pensionioigus toitja surma või teadmata kadumise puhul.

NSVL RKN oma otsusega 31. juunist 1937 tühistas sotsiaalkindlustuse korras pensionidega kindlustamisest need kitsendused, mis olid tehtud kodanikele, kes ühenduses oma sotsiaalse päritoluga või tegevusega minevikus olid varem kaotanud valimisõiguse.

Pensione isikuile, kes varem olid kaotanud valimisõiguse, samuti nende perekondadele toitja surma korral määratakse üldistel alustel, kui need isikud töötasid pärast 5. detsembrist 1936 (NSVL Konstitutsiooni vastuvõtmise päev).

Isikud, kes kohtuotsusel on kaotanud valimisõiguse, kaotavad ka pensionioiguse.

Riikliku sotsiaalkindlustuse järgi määratakse pensionid: a) vanaduse puhul, b) invaliidisuse puhul, v) aastate väljateenimise eest, g) töösangareile, d) toitja kaotuse juhul.

Isikud, kel on pensionioigus mitmesuguseil alusel või kes saavad seda mitmesuguste organite poolt, võivad omal tahtel valida selle või teise pensioniga kindlustamise liigi, kuid saavad vaid ühe pensioni.

Vastavalt ÜKTK ja VNFSV RKN 1. aprilli 1934 otsusele on neist eeskirjadest erandiks vaid pensionid, mis saadakse ühiskondlikelt organisatsioonidelt, näiteks, vastastikutelt kindlustuskassadelt ja invaliidide kooperaatsiooni vastastikutelt abistamiskassadelt, kolhooside ühiskondlikelt vastastikutelt abistamiskassadelt ja m.

Invaliidide artellide liikmete vastastikutest kindlustamises ja abistamiskassades pensionidega kindlustamise küsimuses on kehtivate eeskirjadega määratud, et sel juhul, kui artelli liikmel on pensionioigus sotsiaalkindlustuse korras, sotsiaalhoolduse või mõnel muul alusel, maksab kassa vaid invaliidide kooperatiivide kindlustuskassa pensioni ja teistelt organisatsioonidelt saadud pensioni vahet.

Pensionioiguse määramisel isikuile, kes on hinnatud NSVL ordenitega, tuleb meeles pidada, et neile isikuile on ühe või teise liigi pensioni saamiseks vajaline staaž, mis on lühendatud ühe kolmandiku võrra.

### Vanaduspensionid.

Põhimiselt on olemas õigus vanaduspensionile kahest tingimusest:

- a) vanusest ja
- b) tööstaaži kestusest.

Vanaduspensionioiguse saamiseks on määratud eaks meestele 60 aastat ja naistele 55 aastat.

Sellest eeskirjast on tehtud erand: töölised ja teenijad, kes töötavad allmaa- või tervistkajustavatel tööil, omandavad vanaduspensionioiguse 50-aastaselt (vt. nende tervistkajustavate elukutsete ajutist nimekirja ühes hilisemate täiendustega, mis annavad õiguse staaži vähendamiseks ja pensioni suurendamiseks; see nimekiri on lisatud LSKN 29. veebr. 1932 määruse nr. 47 § 2 ja 17 juurde).

Seda soodustust võidakse anda vaid neile isikuile, kes on töötanud allmaa- või tervistkajustavatel tööil vähemalt 10 aastat.

Vanaduspensionioiguse saamiseks on määratud tööstaaž: meestele — 25 aastat, naistele — 20 aastat.

Erandiks sellest eeskirjast on: mehed — töölised ja teenijad, kes töötavad allmaa- või tervistkajustavatel tööil, omandavad vanaduspensionioiguse 20-aastase staaži järele (vt. tervistkajustavate elukutsete nimekirja ühes hilisemate täiendustega). See soodustus antakse isikuile, kes on töötanud allmaa- või tervistkajustavatel tööil vähemalt 10 aastat, kusjuures ei nõuta, et asjaomane isik oleks töötanud allmaa- või tervistkajustavatel tööil ühel ja samal perioodil. Kuid siiski on tingimata vajaline, et viimane töö enne vanaduspensionioiguse taotlemist oleks teostunud allmaatöödel või tervistkajustavatel tööaladel.

Vanaduspensionioigus on olemas ka eest, mille tööline või teenija loobus tööst ettevõttes või asutises: kui ta loobus tööst enne seadusega määratud vanust (mees — 60 aastat, naine — 55 aastat), siis tal pensionioigust ei ole.

Vanaduspensioni õigus ei olene töövõime seisukorrast; võib olla täiesti töövõimeline ja siiski omandada vanaduspensioni õiguse. Vanaduspensionide taotlejaid ei tule saata arstliku töö-ekspertiisi komisjoni läbivaatamisele.

Vanaduspensioni õigus ei olene ka staaži vaheaegadest; tööstaažis võib olla vaheaegu igasuguse kestusega (kas või ka üle 5 aasta).

Vanaduspensioni nõudmine ei ole mingi tähtajaga piiratud.

Näide. Teenija sai vanaduspensioni õiguse 1. augustil 1937. Tööst loobus ta 1. septembril 1937, kuid vanaduspensioni hakkas ta nõudma 1. septembril 1940. Talle tuleb pension määrata, kuigi tööst loobumisest möödus kolm aastat.

Vanaduspensioni õigus ei olene pensionäri tööstast, kui ta jätkab töötamist: pension makstakse talle välja täieliselt.

### Invaliidsuspension.

Invaliidsuspension määratakse juhul, kui arstliku töö-ekspertiisi komisjoni poolt tehakse kindlaks esimese, teise või kolmanda grupi invaliidsus<sup>1)</sup> ja kui peale selle on olemas tööstaaž, mille kestus oleneb vanusest, soost ja töö iseloomust (vt. tabelit).

Kui tööline või teenija jäi invaliidiks töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel või enne 20-aastaseks saamist, siis on tal invaliidsuspensioni õigus, olenemata üldisest tööstaaži kestusest, kuigi ta töötas kõigest mõni tund.

Asjaolud, mil invaliidsus tunnistatakse töövigastuseks, on loetletud LSKN poolt 4. juulil 1928, nr. 397<sup>2)</sup> kinnitatud pensioni eeskirjade §§ 3-a, 3-b ja 4-s, kuid kutsehaiguste loetelu on avaldatud samade eeskirjade<sup>3)</sup> § 5 lisana.

Kes üldse ei ole töötanud töölisena või teenijana (õppijad, kodused perenaised, kolhoosnikud jne.), neil ei ole sotsiaalkindlustuse järgi pensioniõigust, kuigi nad kaotasid

töövõime ja neil on kindlaks tehtud mõni invaliidsuse gruppidest.

Seadusega on kehtima pandud tööstaaži kestused, mis on vajalised pensioniõiguse saamiseks üldhaigestumiste tagajärjel.

Tabeli viimases lahtris toodud vähendatud tööstaaži lubatakse siis, kui on üheaegselt veel järgmised tingimused:

a) kui invaliidsuspensioni määramist taotleva isiku viimane töö oli nimelt allmaaline või tervistkahjustav,

b) kui vähimalt pool staažist, mis asjaosalisele isikule ta vanuse järgi invaliidsuspensioni õiguse saamiseks on vajaline, kuulub sellisele tööle.

Viimast tingimust ei rakendata, kui pension määratakse invaliidsuse puhul õnnetusjuhtumi või kutsehaiguse tõttu või enne 20-aastaseks saamist, sest et need isikud omandavad pensioniõiguse olenemata tööstaaži kestusest.

Kui töölisel või teenijal pool staažist langeb allmaalisele või tervistkahjustavale tööle, kuid ta viidi arstlike organite nõudmisel või kokkuleppel administratsiooni või ühiskondlike organisatsioonidega üle kergemale tööle samas rahvamajanduse harus, siis määratakse talle pension nagu töötajale tervistkahjustaval tööle. See erand on lubatud ainult sel juhtumil, kui tööline pärast üleviimist töötas kergemal tööle mitte üle 3 aasta.

Kindlakstehtud pensioniõigus säilitatakse invaliidile kogu aja jooksul, millal ta töövõimetust kestab.

Kui pensionär invaliidsuse tõttu tunnistatakse järjekordsel läbivaatusel töövõimeliseks, siis ta kustutatakse pensionilt, arvates tema töövõimeliseks tunnistamise päevast, kusjuures ta säilitab 5 aasta kestes tingimusi õiguse pensionile invaliidsuse tõttu seniisel alusel (s. t. nende nõuete arvestamisel staaži suhtes, mis olid olemas pensioni esmakordse määramise momendil), juhtumil, kui ta sel perioodil tunnistatakse uuesti töövõimetuks.

Neil isikuil, kelle invaliidsus on tekkinud nende poolt sooritatud kuritöö tõttu, on õigus invaliidsuspensionile piiratud. VNFSV-s on kehtiv kord, et neil isikuil pole õigust pensionile sotsiaalkindlustuse korras, kes on invaliidistunud seoses nende poolt sooritatud kuritegudega, millede eest nad on mõistetud kohutorganite poolt vabaduse kaotamisele või paranduslikele töödele tähtajaga üle 6 kuu.

Invaliidsuspensioni taotlemiseks on määratud 2-aastane tähtaeg, arvates töö lõpetamise päevast töölisena või teenijana või päevast, millal lõppes ajutise töövõimetuse periood, mis on tõendatud haiguslehega, kui töölt ärajäämine toimus ajutise töövõimetuse perioodil.

Näide. III grupi invaliid jäi ära töölt tehases 1. okt. 1937, kuid pensioni taotlusega esines ta 1. aprillil 1940. Tal pole õigust invaliidsuspensionile, sest töölt lahkumise päevast kuni pensioni taotluse esitamiseni on möödunud üle 2 aasta.

Ainult erandiuhumeil, eriti mõjuvate asjaolude olemasolul, on lubatud möödalastud

V a n u s	Staaž (aastais)		
	Mees	Naine	Töötajad allmaaja tervistkahjustavatel töödel
20—22 aastat . . .	3	2	2
22—25 " . . .	4	3	3
25—30 " . . .	6	4	4
30—35 " . . .	8	5	5
35—40 " . . .	10	7	6
40—45 " . . .	12	9	7
45—50 " . . .	14	11	8
50—55 " . . .	16	13	10
55—60 " . . .	18	14	12
üle 60 aasta . . .	20	15	14

<sup>1)</sup> V. invaliidsuse gruppide kohta töövõimetuse, toitja kaotuse ja vanaduse puhul pensionilise kindlustamise parandamise määrust, mis on antud NSVL Töö RK juures asuva LSKN poolt 29. veebr. 1932, nr. 47 („Izvestija NKT SSSR“, 1932, nr. 11). Vt. lk. 316.

<sup>2)</sup> Vt. lk. 322.

<sup>3)</sup> Vt. Töö ja Tervis 1940 nr. 11 lk. 297.

tähtaja ennistamine pensioni taotluse esitamiseks.

#### Pensionid väljateenitud aja eest.

Hariduse alal töötajad, kel on pensioni õigus väljateenitud aja eest, on loetletud NSVL Töö RK instruksioonis 11. okt. 1929, nr. 331 ja TsUSStrahh'i seletuses 20. aprillist 1932. Peale selle omab pensioniõiguse väljateenitud aja eest pimedate ja kurtummade koolide ja ringide pedagoogiline personaal, samuti pimedate ja kurtummade klubide ja punaste nurkade määralsed juhatajad ja VNFSV-s kehakultuuri õpetajad ja instruktörid.

Meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajad, kel on pensioniõigus väljateenitud aja eest, on loetletud NSVL Töö RK instruksioonis 3. nov. 1929 nr. 348.

Pensionioiguse väljateenitud aja eest omavad agronomid vastavalt NSVL Töö RK määrusele 22. sept. 1930, samuti tsiviillennuväe lennukoosseisu kuuluvad isikud, kes asusid tööle pärast 30. sept. 1923.

Hariduse alal töötajad, kes on tähendatud eelnimetatud loendis, omavad pensioniõiguse väljateenitud aja eest, olenemata sellest, kas nad töötasid, kas linnas, töölisasulas või maakohas.

Meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajad omavad õiguse sellele pensionile tingimusel, kui nad töötasid maakohades või töölisasulas, agronomid — ainult maakohas töötamise tingimisel.

Hariduse, meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajad ja agronomid omandavad pensioniõiguse väljateenitud aja eest, kui nad on töötanud ameteis, mis annavad pensioniõiguse väljateenitud aja eest, mitte alla 25 aasta, sellest mitte vähem kui 10 aastat Nõukogude võimu ajal.

Need töötajad, kui nad on töötanud Kauget-Põhjas vahet pidamata 10 aastat ameteis, mis annavad pensioniõiguse väljateenitud aja eest, omandavad õiguse sellele pensionile.

Tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisu isikud saavad pensioniõiguse väljateenitud aja eest 20-aastase lennutöö olemasolul, kusjuures staaži arvestamine toimub erilises korras, mis on kindlaks määratud NSVL RKN ja KTK määrusega 17. okt. 1933.

Pension väljateenitud aja eest hariduse, meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajatele ja agronomidele määratakse olenemata sellest, kas nad lahkuvad töölt või jätkavad töötamist. Pension väljateenitud aja eest lennukoosseisu isikule makstakse välja ainult sel juhul, kui nad lahkuvad teenistusest tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisus.

Pensionioigus väljateenitud aja eest ei ole ne töötaja töövõime seisundist, samuti ei ole ne see pensioni taotleja vanusest ega taotluse esitamise tähtjast.

#### Töösangarite pensionid.

Töösangareile ja surnud või teadmata kadunud töösangarite perekonnaliikmeile määratakse pensionid ainult sel juhul, kui töösan-

gari tiitel anti neile NSVL KTK või liidu-vabariigi KTK poolt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ettepanekul.

Töösangarid, kes omavad mitte vähema kui 35-aastase tööstaaži, omavad pensioniõiguse olenemata töövõime seisundist; töösangarid vähema kui 35-aastase staažiga saavad pensioniõiguse tingimusel, kui nad on arvatud ühte invaliidsuse gruppidest.

Pensionid määratakse taotluse tõstmiseks pole töösangarite kohta kehtima pandud minisuguseid tähtaegu.

#### Pensionid toitja kaotuse puhul.

Pensionioigust toitja kaotuse puhul omavad tema perekonna järgmised liikmed:

a) lapsed, vennad ja õed, kes pole saanud 16-aastaseks, aga õppijad õppeasutistes — 18-aastaseks,

b) töövõimetud lapsed, vennad ja õed, olenemata vanusest, kui nad on kaotanud töövõime enne 16-aastaseks, aga õppijad õppeasutistes — enne 18-aastaseks saamist,

v) vanemad ja abikaasa, kui nad on töövõimetud, s. t., kui nad on arvatud ühte kolmest invaliidsuse grupist, või raugealised, g) üks vanematest või abikaasa, olenemata töövõimest ja vanusest, kui ta on tegev surnud toitja alla 8-aastaste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega.

Seaduses ettenähtud korras adopteeritud ja adopteerijad kasutavad VNFSV-s pensioniõigusi võrdset lihasest sugulastega. Võõraspojad ja -tütreid omavad pensioniõiguse võõrasisa või võõrasema surma puhul ainult sel juhul, kui nad olid adopteeritud surnud toitja poolt.

Äi, ämm, meheisa, meheema, vanaisa, vanaema, lapselapsed jne. omavad pensioniõiguse toitja kaotuse puhul.

Surnu või teadmata kadunu perekonnaliikmed omavad pensioniõiguse, kui nad olid tema ülalpidamisel. Kui perekonnaliige oli mitme isiku ülalpidamisel, siis määratakse pension selle toitja kaotuse puhul, kelle peamisel ülalpidamisel oli see perekonnaliige. Kuid lapsed omavad pensioniõiguse ükskõik kumma vanema kaotuse puhul, kui mõlemad vanemad omasid õiguse invaliidsuspensionile.

N ä i d e. Isal on teenistustasu 1500 rbl. ja emal 200 rbl. Mõlemad vanemad omavad õiguse invaliidsuspensionile. Ema sureb. Lapsed, kes faktiliselt on isa ülalpidamisel, omavad siiski õiguse pensionile ema surma puhul.

Perekond omandab pensioniõiguse ainult sel juhul, kui surnud toitja omas tööstaaži, mis ta vanuse järgi on küllaldane invaliidsuspension saamiseks üldhaigestumise tõttu (vt. eespool staaži tabelit).

Toitja staaži arvestamine pensioni määramisel perekonnale toimub üldisil alusel (eriti rakendatakse korda, mille järgi 5-aastased vaheajad töös annulleerivad eelneva töö).

Kui aga toitja suri töövõime kaotuse või kutsuga seotud tõttu või enne 20-aastaseks saa-

mist, siis määratakse ta perekonnale pension olenematult sellest, missugune staaž tal oli.

Perekond omab pärast toitja surma pensioniõiguse sel juulil, kui toitja suri tootil oles töölisena või teenijana, või mitte hiljem kui aasta jooksul arvates töö lõpetamisest töölisena või teenijana, või, lõpuks, mitte hiljem kui aasta kestel, arvates ajutise toovõimetuse lõppemisest, mis on tõendatud haiguslehega, kui toitja oli töövõimetu pärast tööl lankumist, perekonnal on pensioniõigus ka sel juhul, kui toitja suri pensioni saamise ajal.

Perekond omab pensioniõiguse mitte ainult toitja surma, vaid ka ta teadmata äraoleku puhul. Toitja teadmata äraoleku puhul omab perekond pensioniõiguse tingimusel, kui avaldis toitja teadmata äraolijaks tunnistamise asjas on sisse antud (V.N.F.S.V-s antakse need avaldised notari kontorisse) 2 aasta jooksul, arvates päevast, millal toitja poolt on saadud töötasu, ajutise töövõimetuse abiraha või pension.

Töövõimelised vanemad ja abikaasa omavad pensioniõiguse toitja kaotuse puhul tingimusel, et nad on saanud mitte hiljem kui toitja surmapäevaks: mehed — 60- ja naised — 50-aastaseks.

Töövõimetus vanemad ja abikaasa omavad pensioniõiguse sel juhul, kui nad jäid töövõimetuks mitte hiljem 2 aastat pärast toitja surmapäeva või toitja teadmata äraoleku kindlakstegemist.

Elus on ka teissuguseid juhtumeid. Näiteks perekonnaliikmele oli määratud pension kui alaealisele. Enne 16-aastaseks saamist jäi ta töövõimetuks. Sellisel juhul on tal pensioniõigus mitte ainult kuni 16-aastaseks (kui õpib, siis 18-aastaseks) saamiseni, vaid ka eapisi — kogu toovõimetuse aja kestel.

Kui töövõimeline perekonnaliige, kellele pension oli määratud kui lapse eest hoolitsejale, pensioni saamise ajal jääb töövõimetuks või jõuab pensioniõiguslikku vanadusikka, siis omab ta pensioniõiguse ka pärast lapse 8-aastaseks saamist.

Surnud toitja abikaasa säilitab sotsiaalkindlustuse järgi pensioniõiguse ka uuesti abielludes.

Toitja kaotuse puhul tuleb avaldised pensioni määramiseks esitada kahe aasta jooksul toitja surmapäevast või teadmata äraoleku kindlakstegemise päevast arvates. Üksikutele juhtudel võib tähtaja möödalaskmisel anda pensioni taotlemiseks uue tähtaja. Kuid avaldised toitja surma punul pensioni määramiseks tema alaealistele lastele, vendadele ja õdedele võib esitada igal ajal — kuni nende 16-aastaseks saamiseni, kui nad aga õppeasutistes õpivad, siis kuni 18-aastaseks saamiseni.

Eritingimused pensioniõiguse omandamiseks.

Mõnele töötajate kategooriale (õppijad, välismaa kodanikud j. t.) on sotsiaalkindlustuse korras pensioniõiguse omandamiseks seatud eritingimused.

Invaliidsuspensiooni õigust ei ole kõigil õppijail, vaid ainult neil, kes kuni õppeasutisse astumiseni töötasid töölistena või teenijatena.

Õppijail, kes enne õppusele asumist ei töötanud töölistena või teenijatena, on invaliidsuspensiooni õigus vaid tingimusel, kui nad invaliidiks jäid tootmispraktikal õnnetusjuhtumi tagajärjel (töövigastus).

Vabriku-ehaste õpilaste koolide ja masiniliste elukutsete (enitus-, põllumajandus-, kontoriõpilaste ja m.) koolide õpilasil on pensioniõigus olenemata sellest, kas nad töötasid enne kooliastumist või mitte.

Põhja Merete Peavalitsuse töölised, kes töötavad Polaarvöö taga, saavad pensioniõiguse invaliidsuse puhul, kui neil on tööstaaž, võrdsetl allmaa- või tervistkahjustavatel tõdel töötajatega. Nende surma või teadmata äraoleku juhtumil omavad nende perekonnaliikmed pensioniõiguse toitja kaotuse puhul, kui nende toitjal oli nimetatud soodustatud tööstaaž.

Kui Põhja Merete Peavalitsuse töölised, kes töötavad Polaarvöö taga, tabab invaliidsus, mis on esile kutsutud töötajate poolt Polaarvöö taga, siis koheldakse teda kui invaliidid kutsenhaiguse tagajärjel ja ta omandab invaliidsuspensiooni õiguse olenemata sellest, kui kaua ta töötas töölisena või teenijana.

Töölisile ja teenijale, kes on partei või nõukogude organite poolt edutatud kolhoosides juhtivale tööle, on antud teissugune soodustus. Invaliidsuspensiooni võib neile määrata vaid sel juhtumil, kui nad jäid invaliidiks mitte ainult kahe aasta jooksul (üldeeskirjade kohaselt) pärast töölistena või teenijana töötamisest loobumist, vaid 3 aasta jooksul.

Hooajatöötajail ja -teenijail on pensioniõiguse omandamiseks järgmine kord:

Hooajatöötajail, keda hõlmab täieline sotsiaalkindlustus (karjased, mõned töötajad kolhoosides ja t.), on pensioniõigus üldistel alustel.

Hooajatöötajail, keda hõlmab osaline kindlustus<sup>1)</sup>, ei ole pensioniõigust invaliidsuse korral, mis on saadud üldhaigestumise tõttu. Nad omavad pensioniõiguse vaid sel juhul, kui invaliidsus saabus töövigastuse tagajärjel.

Hooajatöötajail on vanaduspensiooni õigus üldistel alustel, kuid aeg hooajatööl arvatakse neile tööstaaži hulka erikorras<sup>2)</sup>.

Hooajatöölised ja -teenijate perekondadel on osalise kindlustuse järgi toitja surma korral pensioniõigus vaid sel juhul, kui hooajal töötaja suri nüsuguse õnnetusjuhtumi tagajärjel, mis oli seoses tööga (töövigastus).

Sotsiaalkindlustuse korras pensioniõiguse omandamiseks on kehtimas eri kord välismaa kodanikele, kes töötavad NSV Liidus, samuti nende perekondadele.

Välismaa kodanikud, kes töötavad NSV Liidus, omavad pensioniõiguse üldhaigestumiste tagajärjel tekkinud invaliidsuse või vanaduse puhul, kui neil on üldiselt nõutav tööstaaž, kuid selle täiendava tingimusega, et nad pensioni määramiseks nõutavast tööstaa-

<sup>1)</sup> Vt. „Trudovoi staž pri naznatšeniei pensii“ („Tööstaaž pensioni määramisel“), nr. 7—8, „Sotsialnoje obespetšenie“.

<sup>2)</sup> Vt. „Trudovoi staž pri naznatšeniei pensii“, „Sotsialnoje obespetšenie“ nr. 7—8.

zist vähimalt kaks kolmandikku töötasid NSV Liidu territooriumil.

Samuti ka NSV Liidus töötanud välismaa kodanike perekonnaliikmed saavad pensioniõiguse toitja surma puhul vaid neil juhtudel, kui toitjal on üldiselt seatud tööstaaž ja ta töötas sellest staažist vähimalt kaks kolmandikku NSV Liidu territooriumil.

Kui välismaa kodanik jäi invaliidiks töö-

vigastuse või kutsehaiguse tagajärjel, siis määratakse talle pension olenemata staaži kestusest ja muist lisatingimustest. Ka nende isikute perekondadele määratakse toitja surma korral pension olenemata toitja tööstaažist ja muist tingimustest, kui nende isikute surm oil seoses töövigastusega või kutsehaigusega.

(Ajakirjast „Sotsialnoje obespetšeniije“ nr. 10, 1940.)

2.

## Sotsiaalkindlustuse pensionide ja abirahade määрус

Kesktäidesaatva Komitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsus 13. veebruarist 1930. a.

(Seaduste Kogu 1930, nr. 11, art. 132.)

I osa.

### PENSIONID.

#### 1. peatükk.

##### Invaliiduspension.

§ 1. Invaliiduspensionini saamise õigus on palgaliselt töötavail isikul juhul, kui nad jäävad invaliidiks (püsivalt töövõimetuks).

Kui invaliidisus tekkis õnnetuse tagajärjel, mis oli seoses palgalise tööga, või kutsehaiguse tagajärjel, siis määratakse pension olenemata sellest, kui kaua on isik töötanud palgaliselt.

Kui invaliidisus tekkis muudel põhjustel, siis määratakse pension tingimusel, et antud isik töötas palgaliselt määratud ajast mitte vähem...

Isikul, kes on invaliidistunud enne 20-aastaseks saamist, on õigus pensionile, olenemata sellest, kui kaua nad on töötanud palgaliselt<sup>4)</sup>.

Palgalise staaži eri kategooriate ja vanusrühmade kohta, selle staaži arvutamise korra ja kutsehaiguste nimestiku määrab Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu.

§ 2. Invaliiduspension määratakse, kui invaliidistumine saabus:

a) ajal, kui isik oli palgalisena tööl;

b) kahe aasta kestel arvates palgalise töö katkestamise päevast;

v) kahe aasta kestel, arvates ajutise töövõimetuse abiraha maksmise lõpetamise päevast, kui antud isik sai seda abiraha pärast palgalise töö katkestamist...

§ 3. Invaliidile, kes on täielikult töövõimetu ja vajab kõrvalabi (esimese grupi invaliidile), määratakse pension:

a) palgalise töö eest saadud tasu kogusuuruses, kui invaliidisuse põhjustas õnnetus, mis oli seoses palgalise töötamisega, või kutsehaigus;

<sup>4)</sup> Invaliidisuse ja üldiste haigestumiste puhul pensioni saamiseks vajaliku tööstaaži kohta vt. NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAK 28. detsembril 1938. a. määruse § 19 (Töö ja Tervis 1940, nr. 11, lk. 276).

b) mitte vähem kui palgalise töö eest saadud tasu kahe kolmandiku suuruses, kui invaliidisus tekkis muudel põhjustel.

§ 4. Muude gruppide invaliididele määratakse pension vähendatud määral olenevalt invaliidisuse gruppidest, millesse nad on arvatud.

#### 2. peatükk.

##### Pension toitja kaotuse puhul.

§ 5. Toitja kaotuse puhul antava pensioni saamise õigus on palgaliselt töötanud isikute perekondadel nende isikute surma puhul.

Pensionioigust omavad järgmised perekonnaliikmed, kes olid surnu ülalpidamisel:

a) lapsed, vennad ja õed, kui nad ei ole 16-aastased, ning õppeasutistes õppijad, kui nad ei ole 18-aastased;

b) lapsed, vennad ja õed, olgugi 16-(18)-aastased, kui nad on jäänud töövõimetuks enne tähendatud vanust;

v) vanemad ja abikaasa, kui nad on töövõimetud või elatanud, s. o. kui nad on saanud: mehed — 60-aastaseks ja naised — 55-aastaseks;

g) üks vanemaist või abikaasa, olenemata töövõimest ja vanusest, kui ta on tegevuses surnud toitja alla 8-aastaste laste, vendade või õdede eest hoolitsemisega.

§ 6. Kui toitja suri tema palgalise tööga seoses oleva õnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel, siis määratakse pension perekonnale hoolimata sellest, kui kaua toitja töötas palgalisena.

Kui toitja suri muudel põhjustel, siis määratakse perekonnale pension tingimusel, kui toitja omas säärast palgalisena töötamise staaži, mis annab õiguse invaliiduspensionini saamiseks (§ 1).

Kui toitja sai pensioni kindlustuskassast, siis määratakse pension perekonnale olenemata sellest, kui kaua toitja on töötanud palgalisena.

§ 7. Perekonnale määratakse pension, kui toitja surm järgnes:

a) sel ajal, kui ta oli palgalisel tööl;

b) ühe aasta kestel arvates palgalise töö katkemise päevast;

v) ühe aasta kestel arvates ajutise töövõimetuse abiraha maksmise lõpetamise päevast, kui toitja sai seda abiraha pärast palgalise töö katkestamist;

d) kindlustuskassast pensioni saamise ajal või ühe aasta kestel arvates viimasest pensioni maksmise päevast.

§ 8. Kui perekonnas omab õigust pensionile rohkem kui 2 isikut, siis pension määratakse:

a) mitte vähem kui  $\frac{3}{4}$  suuruses toitja palgalepingulise töö tasust, kui ta suri õnnetusjuhtumi tõttu, mis oli ühenduses palgalepingulise tööga, või kutsehaiguse tagajärjel;

b) mitte vähem  $\frac{1}{6}$  suuruses toitja palgalepingulise töö tasust, kui ta suri muul põhjusil.

Kui aga perekonnas on rohkem kui 2 täielikku vaeslast, siis pension määratakse kõigil juhtumel mitte vähem kui  $\frac{3}{4}$  suuruses toitja palgalepingulise töö tasust.

§ 9. Kui perekonnas on õigus pensionile ühel või kahel isikul, siis määratakse pension vähendatud määral.

§ 10. Toitja kaotuse puhul määratakse pension teadmata kadunuks tunnistatud isikute perekondadele samadel alustel nagu surnud isikute perekondadele.

Pension määratakse tingimusel, et avaldis isiku teadmata kadunuks tunnistamise kohta oleks esitatud 2 aasta kestel arvates päevast, milleni toitja on saanud palgalise töö eest tasu, abiraha ajutise töövõimetuse puhul või pensioni kindlustuskassalt.

### 3. peatükk.

#### Vanaduspension.

§ 11. Vanaduspension saamise õigus on:

a) järgmistel tööstusharude töölistel: mää, metalli (sealhulgas elektritööstuse), keemia, tekstiili, polügraafia, klaasi ja portselani, tubaka-mahorka;

b) raudteede ja veeteede transpordi töölistel<sup>1)</sup>.

§ 12. Vanaduspension määratakse:

a) meestele, kui nad enne palgaliselt töölt lahkumist on saanud 60-aastaseks ja sealjuures on töötanud palgalisena kogusummas vähemalt 25 aastat;

b) naistele, kui nad enne palgaliselt töölt lahkumist on saanud 55-aastaseks ja sealjuures on töötanud palgalisena kogusummas vähemalt 20 aastat.

Isikuile, kes töötavad mäetööstuses maa-alustel töödel, määratakse vanaduspension, kui nad on saanud 50-aastaseks ja sealjuures on töötanud kogusummas vähemalt 20

<sup>1)</sup> 1. aprillist 1932. a. alates on vanaduspensionioigus laiendatud kõigi rahvamajanduse ala töölisele peale, nende seas ka asustite töölisele. (Vt. NSVL Töö RK juures asuva LSN 29. veebruari 1932. a. määruse nr. 47 III osa.) 1. augustist 1937. a. vanaduspensionioigus on antud ka teenijaile (vt. NSVL RKN poolt 31. juulil 1937. a. kinnitatud ÜAK määrust sotsiaalkindlustuse parandamisest teenijaile (Vt. Töö ja Tervis 1940, nr. 11, lk. 295).

aastat, sellest vähemalt 10 aastat maa-alustel töödel<sup>1)</sup>.

§ 14. Vanaduspension määratakse olenevalt töövõime seisukorrast.

§ 15. Vanaduspension määratakse vähemalt pooles suuruses pensionäri palgalisena töötamise endisest tötötasust.

### 4. peatükk.

#### Üldmäärused.

§ 16. Isik, kel on õigus pensionile mitmel alusel või erinevalt organeilt (näit. vanaduspension ja invaliidsuspension, pension väljateenitud aja eest, sotsiaalkindlustuse pension jm.), võib saada vaid ühe pensioni omal valikul.

§ 17. Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu määrab invaliidsuse grupid sõltuvalt tööjõukaotuse astmest, palgalise töö eest saadud tasu suuruse määramise korra pensioni arvutamiseks, samuti pensioni normid juhtudel, kui käesolevas seaduses on määratud ainult nende alam- või ülemmäärad (§ 3 p. b, §§ 4, 8, 9 ja 15)<sup>2)</sup>.

§ 18. Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogul on õigus määrata:

a) invaliidsuse grupid, mille juures invaliididele või perekonnaliikmeile pensioni ei määrata;

b) alam- ja ülemmäärad, millest suuremaid ega vähemaid pensione üheski liigis ei või määrata<sup>3)</sup>.

§ 20. Pension makstakse:

a) invaliididele ja töövõimetuile perekonnaliikmeile, kes on kaotanud toitja, — kogu töövõimetuse kestel;

b) elatanud vanemaile ja abikaasale — eluaegselt;

v) vanemaile ja abikaasale, kui nad on tegevuses surnud perekonnatoitja alla 8-aastaste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega, — kuni viimaste 8-aastaseks saamiseni;

g) surnud toitja lastele, vendadele ja õdedele, kui nad ei ole 16- (18)-aastased — kuni selle vanuse kättejõudamiseni;

d) isikuile, keda kindlustatakse vanaduse tõttu, — eluaegselt.

### III osa.

#### Pensionide ja abirahade määramise ja väljamaksmise kord.

§ 35. Avaldisega pensioni saamiseks invaliidsuse puhul võib pöörduda kindlustuskassa poole:<sup>4)</sup>

a) kahe aasta kestel arvates palgalise töö katkestamise päevast;

<sup>1)</sup> § 13 on kaotanud tähtsuse.

<sup>2)</sup> Praegu kuuluvad Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu ülesanded Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule.

<sup>3)</sup> Need küsimused lahendab käesoleval ajal ÜAÜKN.

<sup>4)</sup> Käesoleval ajal tulevad avaldised esitada kohalike asutiste sotsiaalkindlustuse organeile.

b) kahe aasta kestel arvates ajutise töövõimetus abiraha maksmise lõpetamise päevast, kui isik sai seda abiraha pärast palgalise töö katkestamist.

Avaldisega pensioni saamiseks toitja kaotuse puhul võib pöörduda kindlustuskassa poole hiljemalt kahe aasta kestel arvates toitja surmapäevast või tema teadmata kadunuks tunnistamise pävast.

§ 36. Määratud pensioni summad, mille vastuvõtmiseks pensionär õigeaegselt ei ilmunud kindlustuskassasse, makstakse temale välja tagantjärele mitte rohkem kui 6 kuu eest.

§ 42. Pensionide ja abirahade saamiseks avaldise esitamiseks ettenähtud tähtaegade möödalaskmisel võib neid määrata ainult erakorralistel juhtudel.

Pensionide määramise korra tähtaegade möödalaskmisel määrab vabariiklik sotsiaalkindlustuse nõukogu <sup>1)</sup>.

§ 43. Kui pensionär saab töötasu või omab muid sissetulekuid, siis võib pensioni maksmise katkestada või täiesti lõpetada või selle suurust vähendada <sup>2)</sup>.

Pension maksmine katkestatakse ajaks, millal pensionär on kaotanud vabaduse või on välja saadetud või on saadetud asumisele kohtu- või administratiivkorras.

§ 44. Pensioni maksmise asemel on <sup>3)</sup> kindlustuskassal õigus paigutada pensionäri tema nõusolekul invaliidide asutisse <sup>4)</sup>, kuid pensionäri, kes ei ole 16-aastane, vanemate või hooldaja nõusolekul — laste kasvatusmajja või mõnesse teise vastavasse asutisse. Säärasel juhul määratakse pension ülejäänud kindlustusõiguslike perekonnaliikmete arvu järgi.

Nooremate kui 16-a. pensionäride paigutamise korral laste kasvatusmajja või mõnesse teise vastavasse asutisse, mis ei kuulu kindlustusorganeile, tasuvad ülalpidamiskulud kindlustusorganid.

§ 45. Kindlustuskassal on õigus pensioni maksmise asemel saata pensionäri eri-asutisse õppima või ümber õppima.

§ 46. Pensionäri astumise puhul invaliidide kooperatiivsesse artelli või mõnesse muusse töõnduslik-kooperatiivsesse artelli või kolhoosi võib kindlustuskassa tasuda tema eest osamaksu või osa osamaksust. Invaliidi eest makstud summa kinnipidamine toimub kindlustuskassa poolt invaliidil saada olevast pensionist mitte enne 3 kuu möödumist, arvates artelli või kolhoosi astumise päevast.

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal määrab pensioni avaldise esitamiseks ettenähtud tähtaegade ennistamise korra liiduvabariiklik Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaat.

<sup>2)</sup> Vt. LSK määruse § 14, nr. 47 — 29. veebruarist 1932 ja määruse nr. 397 § 52, 4. juulist 1928.

<sup>3)</sup> Vt. 4. juuli 1928 määruse nr. 397, § 59.

<sup>4)</sup> Käesoleval ajal kindlustuskassa on asendatud Sotsiaalkindlustuse osakondadega.

§ 50. Pensionisummasid, mis kindlustatuile ja nende perekonnaliikmeile on välja makstud üleaurusel nendepoolse kuritarvituse tagajärjel (mitteõigete dokumentide esitamine ja muud), võib kindlustuskassa poolt maha arvata hilisematest väljamaksetest neile isikuile, olenemata nende kriminaalkorras vastutusele võtmisest.

#### IV osa.

##### Pensionidest ilmajätmine <sup>1)</sup>.

§ 53. Pensioni saamise õigust ei ole isikuil, kellelt see õigus on võetud kohtuotsusega, otsuses määratud aja kestel.

§ 54. Pensioni maksmine katkestatakse isikuile, kes on võetud kriminaalvastutusele süütegude eest, mille eest kohus võib otsustada pensioniõiguse äravõtmise.

Nende isikute õigeksmõistmisel, nende vastu tõstetud süüdistuse lõpetamisel või nende süüdistamisel pensioniõigust ära võtmata makstakse neile pension üldistel alustel.

#### V osa.

##### Lõppeeskirjad.

§ 60. Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu <sup>2)</sup> on õigus määrata kindlustamise viise, erilisi tingimusi, erilisi norme ja erilisi kindlustamise tähtaegu, samuti eri korda pensionide arvutamiseks järgmistele kindlustatute liikide ja nende perekondade jaoks:

a) isikuile, kes töötavad hooajalistel ja ajutistel töödel;

b) isikuile, kes töötavad palgaliselt talundite majapidamistes;

v) isikuile, kes töötavad palgaliselt kodumajapidamistes;

g) õpilasile, kes töötavad kodutööstustes ja käsitöölise juures;

d) kullaotsijaile, kes töötavad väärismetallide ja kalliskivide otsimisel;

e) kodutöölisile;

ž) isikuile, kes töötavad palgaliselt NSV Liidu asutistes ja ettevõtetes välismaal, samuti isikuile, kes on sõitnud väljapoole NSV Liidu piire.

§ 61. Soodustused sõjaväelastele ja nende perekondadele pensionidega kindlustamisel sotsiaalkindlustuse korras on ette nähtud koodeksis soodustuste kohta TT Punaväe sõjateenistujatele ning sõjateenistuskohuslikele ja nende perekondadele.

§ 62. Väljateenitud aastate eest ja töösangarite kindlustamine pensionidega sotsiaalkindlustuse korras reguleeritakse eriseadustega.

<sup>1)</sup> §§ 51, 52, 55 ja 56 on jäetud välja, kuna nende tähtsus on muutunud Konstitutsiooni kinnitamisega 5. detsembril 1936.

<sup>2)</sup> Need ülesanded kuuluvad nüüd ÜAÜKN-le.

## Pensionilise kindlustamise parandamisest invaliidsuse, toitja kaotuse ja vanaduse puhul

Väljavõte NSVL Töö Rahvakomissariaadi juures asuva Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu määrusest 29. veebr. 1932 nr. 47.

### I. Invaliidsuskindlustus.

1. Tööinvaliidide liigitamine 6 invaliidsuse gruppi kaotatakse. Selle asemele seatakse järgmised 3 invaliidsuse gruppi, kusjuures see jaotus laiendatakse niihästi üldhaigestumise tagajärjel invaliidistunud kui ka töövigastuste ja kutsehaiguste tagajärjel invaliidistunud.

1. grupp — isikud, kes on kaotanud täielikult töövõime ja vajavad kõrvalabi;

2. grupp — isikud, kes on kaotanud täielikult töövõime kutseliseks tööks nii omal kui ka üksiköik millisel teisel kutsealal;

3. grupp — isikud, kes ei ole võimelised süstemaatiliseks tööks omal kutsealal sellele kutsele omastes harilikkes tingimustes, kuid võivad kasutada oma järelejäänud töövõimet:

a) kas mitteregulaarsel tööil;

b) lühendatud tööpäeva juures

w) või mõnel teisel tunduvalt vähem kvalifitseeritud kutsealal.

2. Töötamise staaži, mis on vajaline üldhaigestumiste tagajärjel invaliidistunud pensioni saamiseks, vähendatakse töölisile, kes töötavad allmaa- ja teistel tervist kahjustavatel töödel (vastavalt juurdelisatud kutsealade nimekirjale)...

Toimetuse märkus: Vastavalt NSVL RKN, ÜK(b)PKK ja ÜAÜKN 28. dets. 1938. a. määruse § 10-le määratakse üldhaigestumiste tagajärjel invaliidistunud töölisile ja teenijaile invaliidsuspension järgmise töötamise staaži olemasolul:

Vanus	Staaž		
	Mehed	Naised	Allmaa- ja tervist kahjustavatel töödel töötajad
20—22 a. . . . .	3	2	2
22—25 " . . . . .	4	3	3
25—30 " . . . . .	6	4	4
30—35 " . . . . .	8	5	5
35—40 " . . . . .	10	7	6
40—45 " . . . . .	12	9	7
45—50 " . . . . .	14	11	8
50—55 " . . . . .	16	13	10
55—60 " . . . . .	18	14	12
üle 60 " . . . . .	20	15	14

Töövõimetuks jäämisel kuni 20-a. vanuseni, samuti töövõimetuks jäämisel töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel määratakse pension olenemata töötamise staažist.

3. Pensioni normide suuruselt jaotatakse töölisid ja teenijad 4 kategooriasse, olenevalt selle tööharu rahvamajanduslikust tähtsusest, milles nad töötavad, ja töö kahjustavusest tervisele.

1. kategooria — töölisid<sup>1)</sup>, kes töötavad allmaa- ja tervist kahjustavatel töödel (vastavalt ligilisatud kutsealade nimekirjale).

2. kategooria — metallurgia, masinaehituse, elektrotehnika, kivisöe, mäemaagi (gornorudnoi), nafta (saamine ja destilleerimine), põhiliskeemia ja kummitööstuse, raudtee- ja veetee-transpordi ja tootvate sideala ettevõtete<sup>2)</sup> töölisid<sup>1)</sup> (peale töötajate allmaa- ja teistel tervist kahjustavatel töödel).

3. kategooria — kõik töölisid, kes pole arvatud 1. ja 2. kategooriasse.

4. Üldhaigestumistest tingitud invaliidid saavad pensioni järgmisel määral:

1. kategooria:

1. invaliidsuse grupp — 69% töötasust,  
2. invaliidsuse grupp — 49% „  
3. invaliidsuse grupp — 35% „

2. kategooria:

1. invaliidsuse grupp — 68% „  
2. invaliidsuse grupp — 48% „  
3. invaliidsuse grupp — 34% „

3. kategooria:

1. invaliidsuse grupp — 67% „  
2. invaliidsuse grupp — 47% „  
3. invaliidsuse grupp — 33% „

Toimetuse märkus: Vastavalt NSVL RKN, ÜK(b)PKK ja ÜAÜKN 28. dets. 1938. a. määruse § 18-le määratakse alates 1. jaan. 1939 I ja II grupi tööinvaliididele (üldhaigestumisest) pideva töötamise staaži eest ühes ja samas ettevõttes või asutises järgmised lisad:

1) Vastavalt ÜAÜKN otsusele, mis on kinnitatud NSVL RKN poolt 31. juulil 1937, invaliidsuse ja toitja kaotuse puhul pensionid teenijaile ja nende perekondadele, mis on määratud pärast 1. aug. 1937, makstakse välia normide alusel, mis kehtivad vastavate maandusharude tööliste kohta, seepärast tuleb 4. kategooria pärast 1. aug. 1937 lugea kaotatuks.

2) Vastavalt Sotsiaalkindlustuse Keskkvalituse (Zusstrahh) juhendile 6. aug. 1931 loetakse sideala tootvaks ettevõtteiks:

a) kõik tehased, töökojad ja garaažid, mis on seoses postiveoga...

b) raadio saate-vastrivõtujaamad;

v) telegraafi- ja telefonijaamad, rajooni alljaamad, nende hulgas ka need, mis on postiettevõtte osad.



Kat e g o o r i a	Pidev staaž	Lisa mää- ratud pen- sionile protsentides
I kategooria — töölised ja teenijad, kes töötavad all- maa- ja tervist kajustavatel töödel . . . . .	3—5 aast. 5—10 a. üle 10 a.	10 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 25 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>
II kategooria — metallurgia, masinaehituse, elektroteh- nika, söe, mäemaagi (gorno- rudnoi), nafta, põhiliskeemia ja kummitööstuse, raudtee- ja veetee-transpordi ja toot- vate sideala ettevõtete <sup>1)</sup> töö- lised ja teenijad . . . . .	4—8 aast. 8—12 a. üle 12 a.	10 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 15 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>
III kategooria — ülejäänud töölised ja teenijad . . . . .	5—10 a. 10—15 a. üle 15 a.	10% 15% 20%

5. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud invaliidid, kes on arvatud esimese invaliidisuse gruppi, saavad pensioni 100% suuruses töötasust.

Töövigastusest või kutsehaigusest... tingitud invaliidid, kes on arvatud teise või kolmandasse invaliidisuse gruppi, saavad pensioni 2. invaliidisuse grupis 75% töötasust ja... 3. invaliidisuse grupis 50% töötasust...

7. Kui töötasu ületab 300 rubla kuus, siis arvutatakse pension 300-rublasest töötasust.<sup>2)</sup>

9. Tööline või teenija loetakse töötanuks ühe või teise kategooria tööl (1-se, 2-se või 3-da) järgmistel tingimustel:

a) kui ta viimane töö kuulus nimelt antud kategooriasse;

b) kui peale selle vähemalt pool staažist, mis on vajaline pensioni saamiseks (tema vanusele vastavalt), langeb selle või kõrgema kategooria töödele (viimast tingimust ei kohaldata töövigastuse või kutsehaiguse juhul).

Erandina määratakse, et kui töölisel vähemalt pool aega temale vajalisest staažist langeb allmaa- või muule kahjustavale tööle, kuid ta oli üle viidud arstlike organite nõudmise või kokkuleppel administratsiooniga või seltskondlike organisatsioonidega kergemale tööle samas rahvamajanduse harus, määratakse temale pensioni nagu tervist kahjustavatel töödel töötajatele. See erand on lubatud vaid juhul, kui tööline ei ole tööta-

<sup>1)</sup> Vt. joonealune § 3 juures p. 2.

<sup>2)</sup> Vastavalt NSVL Töö RK juures asuva Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu otsusele 20. juunist 1933 ja Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu otsusele 21. dets. 1935 tööliste ja insener-tehnilise ala töötajale, kes tegutsevad söetööstuses allmaatööl ja tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisu kuuluvaile isikule arvestatakse pensionid kindlaksmääratud tingimuste olemasolul poolteisekordselt ülemäärast — 450 rbl-st.

nud pärast üleviimist kergemal tööle üle 3 aasta.

10. Edustatud ja töölised, kes on läinud valitavatele teenijate ametikohtadele, loetakse võrdseks töölistega, kui edustamine või valimine toimus mitte varem kui 5 aastat enne pensioni taotlemist. Seejuures töötamine edustamise või valimise korras loetakse võrdseks sama kategooriaga, milles tööline töötas edustamise või valimise eel.

12. Tsviillennuväe lennukoosseis (lendurid, lendurvaatlejad, bortmehaanikud ja ülevõtjad), võrdsustatakse 1-se kategooria töölis-  
tega.

14. Pensionäridele, kes töötavad tööliste-  
na või teenijatena, makstakse pensioni sel määral, et pension koos töötasuga ei ületaks kogusummas pensionäri endist töötasu (sõltumata selle suurusest.<sup>1)</sup>).

Seejuures pensionäridele, kes on läinud pensionile enne 1. aprilli 1932, võimaldatakse järgmised soodustused:

a) pensionäridele defitsiidiliste kutsete kvalifitseeritud tööliste ja spetsialistide hulgas, kes töötavad kaadrite ettevalmistamisel (instruktoreina, õpetajaina jms.) või oma erialal vahetel tootmisel, kui nad läksid pensionile enne 1. aprilli 1932, makstakse pension välja ülaltähendatud arvestuse järgi, kuid mitte vähem kui 75% määratud pensionist; defitsiidiliste kutsete loend, mis annavad kvalifitseeritud tööliste ja spetsialistidele õiguse sellele soodustusele, määratakse kindlaks liiduvabariikide Töö RK poolt;

b) teistele pensionäridele, kes on läinud pensionile enne 1. aprilli 1932, makstakse pension välja ülaltähendatud arvestuse järgi, kuid mitte vähem kui 50% määratud pensionist;

v) kõigile pensionäridele, kes on läinud pensionile enne 1. aprilli 1932, kui pension ja töötasu summa ei ületa kokku võttes 100 rbl., makstakse pension välja täielikult.

<sup>1)</sup> NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN 28. dets. 1938. a. määruse § 20-ga täiendatakse: Pensionäridele, kes jätkavad töötamist pärast nende vanaduspensionini määramist, makstakse määratud pension välja olenemata nende töötasust.

Samuti ei võeta arvesse töötasu kuni 100 rbl. kuus, mida saavad I ja II grupi invaliidid invaliidide kooperatsiooni artellidelt kodus tehtava töö eest; neil juhtumel, kui nende invaliidide töötasu ületab 100 rbl. kuus, vähendatakse vastavalt nende pensioni, kuid seejuures säilitatakse invaliididele mitte vähem kui 50% pensionist.

<sup>2)</sup> NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN 28. dets. 1938. a. määruse § 22 määrab: pensionärid, kes varjavad sotsiaalkindlustuse organite eest oma töötasu või muid tulusid, mis kuuluvad arvestamisele pensioni maksmisel, jäetakse ilma 6 kuu pensionist.

## II. Kindlustamine toitja kaotuse puhul.

15. Toitja kaotuse (surma või teadmata kadumise) puhul saab ta perekond pensioni järgmistel määradel:

a) kui on olemas ainult üks pensioniõiguslik perekonnaliige, siis pooles (50%) suuruses sellest pensionist, mida oleks olnud õigus saada toitjal enesel, kui ta oleks olnud 2. grupi invaliid;

b) kui on olemas kaks perekonnaliiget, siis  $\frac{3}{4}$  (75%) samast pensionist;

v) kui on olemas 3 perekonnaliiget, siis sama pension terves suuruses (100%);

g) kui on olemas üle 3 perekonna liikme, siis lisatakse samale pensionile veel  $\frac{1}{4}$  sellest (kokku, 125%).

Seejuures kohaldatakse üldisi eeskirju toitja töötamise staaži, töö kategooria ning töötasu suuruse kohta ja arvestatakse, kas toitja kaotus oli seoses töövigastusega või kutsehaigusega.

## III. Vanaduskindlustus.

16. Pensionidega kindlustamine vanaduse (olenemata sellest, kas töövõime on kaotatud või ei ole) puhuks haarab järgmised tööliste liigid:

a) kõigi rahvamajanduse harude töölisel (sealhulgas ka töölisel, kes töötavad asutistes)<sup>1)</sup>.

17. Töölisel, kes töötavad allmaa- või muudel tervist kahjustavatel töödel (vastavalt juurelisatud kutsealade nimekirjale), omavad vanaduspensionist saamise õiguse alates 50 a. vanuseks saamisest, tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 20 aastat, sellest

vähemalt 10 aastat allmaa- või tervist kahjustavatel töödel. Samuti ka need töölistega võrdseks loetud isikud, kes on arvatud esimesse kategooriasse, omavad õiguse saada vanaduspensionist alates 50 a. vanuseks saamisest tingimusel, kui nad on töötanud vähemalt 20 aastat, sellest vähemalt 10 aastat esimese kategooria töödel.

Ülejäänud töölisel ja nendega võrdseks loetud isikud<sup>1)</sup> omavad vanaduspensionist õiguse:

a) mehed alates 60 a. vanuseks saamisest tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 25 aastat;

b) naised alates 55 a. vanuseks saamisest tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 20 aastat.

18. Vanaduspensionist makstakse järgmisel määral:

1. kategooria — 60% töötasust,
2. kategooria — 55% töötasust,
3. kategooria — 50% töötasust.<sup>2)</sup>

20. Pensionäride kategooriasse jaotamise ja maksimaalse töötasu kindlaksmääramise kohta, millest arvutatakse pension, ... kohaldatakse vanaduspensionäride suhtes samu reegleid, mis kehtivad pensionäridele invaliidsuse tõttu.<sup>3)</sup>

## IV. Pensionilise kindlustamise eeskirjade ja normide rakendamise kord.

21. Pensionilise kindlustamise eeskirjad ja normid, mis on toodud käesolevas määruses, pannakse kehtima 1. aprillist 1932 ja kohaldatakse igasugusel pensionist määramisel, mis toimub alates 1. aprillist 1932 (tingimusel, et pension antud isikule määratakse esmakordselt).<sup>4)</sup>

4.

## Ajutine loend tervistkahjustavatest kutsetest, mis annavad õiguse staaži vähendamiseks ja pensionist tõstmiseks

Lisa Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu 29. veebruari 1932. a. määruse nr. 47 (§§ 2 ja 17) juure.

### 1. METALLURGIATÖÖSTUS.

#### 1. Kõrgahjude tsehh.

1. Kärutajad.
2. Ääsitöölised.
3. Vormijad.
4. Malmistöölised.
5. Gaasistöölised.
6. Šlakistöölised.

#### 2. Martini-ahjude tsehh.

(Kaasa arvatud elektri-ahjud ja terasesulatamine.)

7. Terasekeetjad.
8. Kopatöölised.
9. Valajad.
10. Rennistöölised.
11. Kraavitöölised.
12. Šifoonistöölised.

<sup>1)</sup> Pärast 1. augusti 1937 kõik töötajad omandasid töölistega võrde õiguse vanaduspensionist. Vt. joonealust § 3-da juures.

<sup>2)</sup> Vt. § 7 töötasu ülemmäära kohta pensionist arvestamisel ja joonealust selle kohta.

<sup>3)</sup> Pensionäridele, kes jätkavad töötamist

pärast nendele vanaduspensionist määramist, makstakse need pensionist välja olenemata töötasust. Vt. joonealust § 14 juures.

<sup>4)</sup> Pensionist määramisel pärast 1. jaanuari 1939 kohaldatakse NISVL RKN, ÜK(b)P KIK ja ÜAÜKN 28. dets. 1938. a. määruse paragrahv 18—26.

13. Potsepad-kivitöölised (kuumal remon- dil).
14. Gaasitajad.
15. Šlakitöölised.
16. Forsseerijad.
17. Laadimismasinade masinistid.
18. Ahjude laadijad.

### 3. Bessemeri-tööstus.

19. Konvertoritöölised.
20. Malmi juurdevedajad.
21. Šlaki kokkuajajad ja koristajad.
22. Töölised lubja konvertoris- se laadimisel.

### 4. Dolomiiditööstus.

23. Töölised, kes põletavad ja peenenda- vad dolomiiti.

### 5. Valtsimise tsehh.

24. Töölised soojendusahjude juures (kaa- sa arvatud ka kaev-ahjud).
25. Tuliste valuplokkide juurdevedajad.
26. Valtsijad.
27. Kuuma metalli lõikajad.

### 6. Vasesulatamise tööstus.

28. Vateršaketi laadijad.
29. Vasevalajad.
30. Kütjad šleisahjude kollete juures.
31. Roobitsejad.

## 7. Värviliste metallide (vask, plii, babbitt, alumiinium, hõbe, plaatina) sulatamine.

32. Sulatajad ja ahjude laadijad.
33. Töölised metallijäänete sulatamisel.
34. Plaatina affineerimise töölised.

## II. METALLI ÜMBERTÖÖTAMISE TÖÖSTUS.

### 1. Terasevalamise tsehh.

1. Samad kutsed, mis on metallurgiatöös- tuses, Martini-tsehhis ja dolomiiditöös- tuses (1. osa pp. 7—18 ja 23).

### 2. Malmivalamise tsehh.

2. Laadijad.
3. Kuppelahju-töölised (kuppelahjude täit- jad).
4. Malmivalajad.
5. Vormijad, kes valamisest osa võtavad.
6. Vedela metalli jagajad.
7. Kopamehed.
8. Rennitöölised.
9. Šlakitöölised.
10. Valu väljalööjad.
11. Valu puhastajad.
12. Põletajad sulatus- ja põletusahjude juures.
13. Ahjumehed kuppelahjude ja ahjude re- mondi alal.
14. Asfalteerijad.

### 3. Valtsimine.

(Kaasa arvatud torude, tahvlite, traadi jne. valtsimine.)

15. Töölised soojendusahjude juures.
16. Valtsitud plokkide juurdevedajad.
17. Valtsijad.

18. Valtsivõllide lülitajad.
19. Töölised tahvlite ärakandmisel.
20. Tagi pühkijad ja puhujad.
21. Kuuma traadi kerijad ja lahtikerijad.

### 4. Traadi-tsehh.

22. Tõmbajad.
23. Peitsijad.
24. Põletajad.
25. Karastajad.

### 5. Sepa-stantsimise tsehh.

(Kaasa arvatud kuum stantsimine ja pressi- mine.)

26. Sepad.
27. Pealelööjad.
28. Stantsijad.
29. Pressijad.
30. Masinistid haamrite ja presside juures.
31. Töölised ahju juures.

### 6. Vase-, katla- ja plekisepatöö.

32. Vasesepad.
33. Jootjad.

### 7. Tsehhid, kus tehakse tööd pliiga (sea- tinaga).

34. Kõik töölised, kel on sagedane vahetu kokkupuutumine metallilise pliiga (ve- delal ja kõval, keeval ja külmal kujul).

### 8. Metallipinna katmine.

35. Tsinkijad.
36. Tinutajad.
37. Nikeldajad.
38. Töölised galvaniseerimisvannide juu- res.

### 9. Autogeenne ja elektriline jootmine, kee- vitamine ja metallilõikamine.

39. Autogeensed keevitajad (atsetüleen-, vesiniku-, gaasileegiga).
40. Generaatoritöölised.
41. Autogeensed lõikajad.
42. Elektrikeevitajad.

### 10. Viimistlemistööd.

43. Lihvijad.
44. Ihujad.
45. Poleerijad.

### 11. Emailimine.

46. Töölised emailimisahjude juures.
47. Emaili sulatajad.

## III. KEEMIA-TÖÖSTUS.

1. Töölised käsi- ja mehaaniliste ahjude juures väävli- ja soolahappe tootmisel.
2. Sulatisahjude kütjad väävli- ja naatriumi tootmisel.
3. Töölised ahjude juures (vanemad töö- lised, kohendajad, kokkuvalajad) kar- biidkaltsiumi tootmisel.
4. Töölised tsüaanamüüdkaaltsiumi toot- misel: vanemad purustajad, jahvatajad, ahjude seadjad ja töölised õlitamisel ning kordaseadmisel.

5. Aparaadimehed floorvesiniku - happe tootmisel.
6. Sublimeerijad punase fosfori tootmisel.
7. Kõik töötajad arseen-soolade tootmisel.
8. Kõik töötajad elavhõbeda ja tema preparaatide tootmise alal.

#### IV. LAKKVÄRVIDE TÖÖSTUS.

1. Kõik töötajad plii-valge tootmisel.
2. Töölised plii jahvatamisel ja hapendamisel ning pakkimise juures, menningi ja tinaläike tootmisel.
3. Kõik töötajad saturnsuhkru tootmisel.
4. Töölised vaserohelise peitsimise, kuivatamise ja puhastamise alal vaserohelise ja arseenhapu-vase (Pariisi rohelise) tootmisel.
5. Töölised plii-värvide segamisel värviuhmris.
6. Sulatamise töölised aromaatiliste sulatajate juures nitrolakkide tootmisel.

#### V. ANILIINVÄRVIDE TÖÖSTUS.

1. Destilleerimise töölised aniliini (aniliin-õli) tootmisel.
2. Reduktori töölised nitratsiooni jaoskonnas toluidiini ja ksiloidiini tootmisel.
3. Töölised diasoteerimise tsehhi juures ja jahvatamise juures azopigmentide tootmisel.
4. Kõik paranitroaniliini tootmisel töötajad.

#### VI. KOKSIKEEMILINE TÖÖSTUS.

##### 1. Gaasi kondenseerimine.

1. Ekshausterite masinistid ja määrijad.
2. Fussovtšikud ja tõrvaajajad.

##### 2. Ammiaaksulfaadi jaoskond.

3. Aparaaditöölised.
4. Lubja laadijad (lubjapiima valmistajad).
5. Skrubber-töölised.
6. Sulfaadi tsentrifugeerijad.
7. Satureerijad.
8. Sulfaadivedajad, kes alatiselt töötavad ammiaaksulfaadi jaoskonnas.

##### 3. Bensooli ja rektifikatsiooni jaoskond.

9. Kõik bensooli ja rektifikatsiooni jaoskonnas töötajad.

##### 4. Tõrvaajamise jaoskond.

10. Aparaatide töölised (destilleerijad) ja retortide töölised.
11. Pumbatöölised.
5. Naftaliini- ja antratseenitööstus.
12. Kõik naftaliini ja antratseeni tootmisel töötajad.

#### VII. KUMMITÖÖSTUS.

1. Kriidijaoskonna pliiühenduste kuivatamise ja sõelumise töölised.

2. Faktise keetmise töölised.
3. Väävelsüsiniku valmistamise töölised.

#### VIII. PÜSSIROHU, LÕHKEAINETE TOOTMISE JA LAADIMISE TÖÖSTUS.

1. Nitratsiooni jaoskonna töölised.
2. Pauk-elavhõbeda tootmise töölised.
3. Töölised kuulide sulatamisel ja täitmisel melaniidiga, trotilliga ja teiste lõhkeainetega.

#### IX. KLAASI- JA PORTSELANI-FAJANSITÖÖSTUS.

1. Gutteni meistrid vahet pidamata töötavatel ahjudel.
2. Plii-glasuuri valmistamise ja võõbatöölised.
3. Töölised äaside juures.

#### X. TEKSTIILTÖÖSTUS.

1. Kõik töötajad musta aniliini ja väävelvärvimise juures, samuti ka selle värvimise ettevalmistuse töödel.

#### XI. POLIGRAAFILINE TÖÖSTUS.

1. Stereotüüpia jaoskonna töölised.
2. Monotüüpia-tähevalamise jaoskonna töölised.

#### XII. TUBAKA- JA MAHORKATÖÖSTUS.

1. Kõik tubaka- ja mahorkavabrikute tootmistehhides tubaka ja mahorka sorteerimisel, hajutamisel ja peenendamisel töötajad.

#### XIII. RAUDTEE TRANSPORT.

1. Katelsepad kuumade vedurite remontimisel.
2. Lukusepad tsisternide klappide kohendamisel ja tsisternide seesmisel remondil.
3. Pesijad tsisternide puhastamise alal.

#### XIV. KOMMUNAALMAJAPIDAMINE. GAASITEHASED.

1. Retortjaoskonna töölised.
2. Aparaaadi jaoskonna töölised.
3. Puhastamise jaoskonna töölised.
4. Mõõtjate ja regulaatorite jaoskonna töölised.

#### XV. E HITUSTÖÖSTUS.

1. Kessonitöölised.

#### XVI. JÕUJAAMADE TEENIMINE.

1. Ahjukütjad kuiva kütteeniga (puit, süsi, turvas).
2. Tuhatöölised (koristajad ja šlakitöölised).
3. Roobitsejad.
- 3-a. Katlapuhastajad \*).
4. Gaasigeneraatori töölised.

\*) Täiendatud ÜAÜKN otsusega 28. augustist 1937.

## Kaevanduste tõstemasinate masinistide arvamisest pensioni määramisel tervist kahjustavate kutsete hulka

ÜAÜKN sekretariaadi otsus 17. novembril 1934.

Edaspidi kuni pensioni seadusandluse üldise läbivaatamiseni määrata tõstemasinate masinistidele kaevandustes pensionid eeskirjade

ja normide järgi, mis on antud tervist kahjustavate kutsete jaoks.

## Mõnede kutsete arvamisest pensioni määramisel tervistkahjustavate kutsete hulka

ÜAÜKN sekretariaadi otsus 11. jaanuarist 1935.

1. Edaspidi kuni pensioni seadusandluse uue läbivaatamiseni määrata pensioni eeskirjade ja normide järgi, mis on seatud kahjustavate kutsete jaoks:

a) masinaehituse alal — lehtvedru-, spiraalvedru-, painutamise ja polsterdamise tööistele:

b) metallurgia alal — ahjukütjaile tsinkimise juures.

2. Käesolev määrus panna kehtima tööliste kohta, kes lähevad pensionile pärast 15. jaanuari 1935.

## Masinaehituse tehaste seppadest ja valajatest

ÜAÜKN sotsiaalkindlustuse osakonna seletusest Ukraina NSV Sotsiaalkindlustuse rahvakomissarile 31. juulist 1937, nr. S—1-40/34973.

„Ajutises loendis kahjustavatest kutsetest,“ mis on lisatud LSKN otsusele 29. veebruarist 1932, nr. 47 (NSVL Töö RK Teataja 1932, nr. 16), puudub eriline alajaotus „masinaehitus“, kuid on üldisem alajaotus „Metalli ümbertöötamise tööstus“, mis haarab muu seas ka masinaehituse.

Seepärast nimetatud alajaotuse §§ 1 ja 26 põhjal tuleb tunnistada, et masinaehituse alal töötavad terasevalamise tsehhi valajad ja sepa-stantsimise tsehhi sepad pensionide määramisel tuleb arvata esimesse kategooriasse.

## Pensioneerimise määruste käsitamise korrast, kinnitatud LSKN poolt 29. veebruaril 1932. a.

Sotsiaalkindlustuse Keskvälitsuse (TsUSStrah) ringkirjast 7. juunist 1932, nr. 128/33.

SKKV<sup>1)</sup> paneb ette uute pensioneerimise määruste käsitamisel, mis on kinnitatud Liidu sotsiaalkindlustuse nõukogu poolt 29. veebr. 1932. a., jühinduda järgmisest:

1. 2. või 3. kategooriasse arvamisel ei kuulu ettevõtte jaotamisele osakondadeks või muul viisil. Iga ettevõtte kõik töölised täies koosseisus (välja arvatud vaid tervistkahjustavad kutseted, mis ette nähtud 1. kategooria tööde nimekirjas) arvatakse ühte ja samasse kindlaks määratud kategooriasse. Abi-ettevõtete tööliste kohta vt. p. 3.

Ettevõtete kategooriad määratakse olenevalt nende kuuluvusest raske- või kergetööstuse süsteemi: 2-e kategooriasse tulevad arvata niisugused ja ainult niisugused käitised (muidugi neist tööstusharudest, mis on kantud

sellesse kategooriasse LSKN 29. veebr. s. a. otsuse p. 3-ga), mis kuuluvad 2. kategooria ühendustesse ja trustidesse ja alluvad Raske-tööstuse Rahvakomissariaadile.

3. Saunade, pesukodade, sööklate ja teiste abikäitiste, mis teenivad põhikäitiste eluolulisi tarvidusi, töölised arvatakse 3-sse kategooriasse sõltumata sellest, missugusesse kategooriasse kuulub põhikäitis (välja arvatud maa all töötajad, kes, nagu ülal näidatud, arvatakse 1-sse kategooriasse).

Töölised ja teenijad, kes on valitud ametikohtadel ühiskondlikes organisatsioonides (ametiühingulistes, parteilestes ja t.), mis on organiseeritud antud käitises, säilitavad sama kategooria, kuhu nad kuulusid enne valimisi.

4. Staaž, mis on nõutav pensioniõiguse omandamiseks, arvutatakse vastavalt kategooriale, kuhu kuulub antud tööline ja teenija.

<sup>1)</sup> TsUSStrah.

6. Õppiija invaliidisuse või surma korral määratakse kategooria viimase töö järgi enne õppusele astumist. Pension arvutatakse kas viimase töö teenistuse või stipendiumi järgi, kui see on suurem töötasust.

7. Kategooria määramisel võetakse arvesse antud kategooria töödel omandatud terve staaž (näiteks kogu staaž maa-alustel ja teistel teravistkahjustavatel töödel, mis on märgitud I-se kategooria tööde nimestikus), olenemata sellest, kas sellel staažil oli vaheaegu ja kui suur oli vaheaegade kestus.

9. Pensionäride taotlusel pensioni ümberarvutamiseks vastavalt uuele tööpalgale pärast 2-aastast tööd kohaldatakse uuesti kindlaksmääratud maksimumi (300 rbl.).

14. Juhul, kui pärast I. aprilli 1932 siirdub

invaliidisusele töötav pensionär, kes saab vanaduspensioni, siis kohaldatakse invaliidisuse pensionide uusi määrust.

15. Rahvamajanduse nende harude töölised, kellele kohta ei ole laiendatud kuni LSKN 29. veebruari s. a. määruste väljaandmiseni pensionilist kindlustamist, ei oma õigust vanaduse pensionile sel juhul, kui nad lahkusid töölt enne I. jaanuari 1932. a.

Rahvamajanduse mainitud harude kõigil teistel töolistel on õigus pensionile olenemata sellest, kas nad töötavad või saavad juba teisel alusel pensioni.

17. Nende töolistel ja teenijate töötasu arvutamisel, kes saavad täieliku ülalpidamise natuuras, arvestatakse selle ülalpidamise väärtus 100 protsenti töötasu rahalisest osast.

9.

## Kindlustamisest sotsiaalkindlustuse korras invaliidisuse ja toitja kaotuse puhul

NSVL Töö RK juures asuva LSKN poolt 4. juulil 1928. a. nr. 397 kinnitatud määrustest.

I osa.

### KINDLUSTAMISE ALUSED INVALIIDISUSE PUHUL.

1. peatükk.

#### Üldeskirjad.

§ 1. Püsiva töövõimetuse (invaliidisuse) puhul kindlustamise tingimused ja normid määratakse olenevalt:

a) põhjustest, mis on esile kutsunud töövõimetuse (§ 2);

b) töövõime kaotuse määrast (§ 7).

§ 2. Olenevalt põhjustest tehakse vahet invaliidisuse vahel, mis on esile kutsutud:

a) õnnetusjuhtumi läbi, mis on tekkinud seoses palgalise tööga (töövigastus — § 3);

b) kutsuhaigestuse läbi (§ 5);

v) üldistest põhjustest (haigus, tööst mitteolenev vigastus, vanadus).

§ 3. Õnnetusjuhtum loetakse palgalise tööga seoses olevaks, kui see tekkis:

a) töötaja harilike kohuste täitmisel, samuti tööandja või tema poolt volitatud isikute poolt antud üksikute korralduste täitmisel (sealhulgas ka lähetustel viibimise ajal);

b) tegutsemisel, olgugi ilma palkaja või tema poolt volitatud isikute korralduseta, ettevõtte või asutise huvides;

v) seoses ühiskondlike ülesannete täitmisega, mis on seotud ettevõtte või asutisega, kus töötaja on palgalisel tööl, samuti seoses nõukogude, parteiliste või ametiühinguliste organisatsioonide poolt antud eriülesannete täitmisega, kuigi need ülesanded ei olnud seotud nimetatud ettevõtte või asutisega;

g) ettevõtte või asutise territooriumil või muul töökohal töötaja kestel, kaasa arvatud seatud vaheaegad, aja kestel, mis on vajalik enne töö algust või lõppu tööriistade, riiete ja muu sellesarnase kor-rastamiseks;

d) ettevõtte või asutise või muu töö-koha ligiduses töötaja kestel, kui seal viibimine ei olnud vastuolus sisekorra mää-ruse eeskirjadega;

e) teel töökohale ja töökohalt koju.

§ 3-a. Vigastuse korral kulakute vägi-valla tagajärjel antakse kindlustatuile kindlustist ühistel alustel isikutega, kelle invaliidisus on põhjustatud töövigastusest.

§ 3-b. Kindlustatuile, kes on kaotanud töövõime õnnetusjuhtumi tagajärjel seoses sõjaväe sundteenistuse seaduses<sup>1)</sup> ettenäh-tud kogunemiste läbitegemisega või seoses õppustega Osoaviahim'i poolt teostatavil elanikkonna sõjaks ettevalmistamisel, antakse invaliidisuse puhul kindlustist ühistel alustel isikutega, kelle invaliidisus on põhjustatud töövigastusest...

§ 4. Meditsiinilise personali hulka kuu-luvaile isikule antakse kindlustist, kui nende invaliidisus on seoses koolera, täh-nilise soetõve, taastuva soetõve, sarlakite, pidalitõve, põrnatõve (siberi katku), ma-laaria või epideemilise entsefaliidi epidee-mial töötamisega, ühesugustel alustel isi-kutega, kellele invaliidisus on põhjustatud töövigastusest. Samadel alustel antakse kindlustist veterinaarpersonali hulka kuuluvaile, kui nende invaliidisus on sees töötamisega nõle, marutõve või põrna-tõve (siberi katku) epizootial.

§ 5. Kutsuhaigestumisteks käesolevate eeskirjade mõttes loetakse haigestumised, mis on loetletud NSVL Töö RK juures asuva LSKN poolt kinnitatud loendis<sup>2)</sup>.

<sup>1)</sup> Üldises sõjaväekohustuse seaduses 1. sept. 1939.

<sup>2)</sup> Vt. juhendit kutsuhaiguste loendi käsitamiseks, mis on kinnitatud NSVL Töö RK juures oleva LSKN poolt 4. jaanuaril 1929.

§ 6. Õigus kindlustisele invaliidsuse puhul, mis on tekkinud üldistest põhjustest, on kõigil palgalistena töötavail isikuil, kes kuuluvad täieliku kindlustamise alla.

Õigus kindlustisele invaliidsuse puhul, mis on tekkinud töövigastusest või kutsehaigestumisest, on töötavail isikuil, kes kuuluvad täieliku või osalise kindlustamise alla<sup>1)</sup>.

§ 6-v. Õigust kindlustisele invaliidsuse puhul ei oma isikud, kes on kaotanud pensioniõiguse kohtu otsuse põhjal, tähtaja jooksul, mis on kohtu otsusega määratud.

§ 9. Üldreeglina invaliidid kindlustatakse sotsiaalkindlustuse organite poolt rahaliste pensionide väljamaksmise kaudu.

Invaliidi nõusolekul rahaliste pensionide väljamaksmist võib asendada invaliidi paigutamiseiga invaliidide asutisse.

§ 10. Invaliidide astumisel invaliidide kooperatiivühendusse võivad kindlustuskassad neid abistada, tasudes nendelt nõutava osamaksu või selle osa määral, mis ei ületa 6 kuu pensioni summat.

Käesoleva paragrahvi kohaldamise kord määratakse liiduvabariikide Töö RK juures asuvate sotsiaalkindlustuse nõukogude poolt<sup>2)</sup>.

§ 11. Kindlustuskassad võivad tööinvaliidide juhtida nende nõusolekul spetsiaalalustistesse õppimiseks ja ümberõppimiseks.

## 2. peatükk.

### Kindlustamise tingimused.

§ 13. Kindlustist invaliidsuse puhul antakse:

a) invaliidsuse puhul, mis on esile kutstud üldistest põhjustest, tingimusel, et on määratud tähtaja kestel oldud palgalisel tööl (§ 14);

b) invaliidsuse puhul, mis on põhjustatud töövigastusest või kutsehaigusest, olenemata tema palgalise töö üldisest kestusest.

§ 14. Tööliste liigitamisel kategooriaise peavad kassad juhinduma kutsete jaotusest tööliste võrgu ja teenijate võrgu vahel tariifi-teatmike või muude kutsete liigitamise järgi, mis on kooskõlastatud ametiühingute ja majanduslike organite vahel.

Juhtumil, kui teatmikes säärased andmed puuduvad, tuleb töölisteks lugeda isikud, kelle peamine töö on füüsiline.

§ 15. Palgalise töötamise staaži hulka loetakse:

a) ajutise töövõimetuse abiraha maksamise perioodid;

b) aeg, mil töötu oli tööborside komiteede poolt organiseeritud kollektiivides või ettevõtetes;

v) aeg, mil töötu oli ühiskondlikel töödel, kui töötu enne ühiskondlikele töödele

<sup>1)</sup> §§ 6-a, 6-b ja 6-g on vahele jäetud, kuna neid eeskirju pärast Konstitutsiooni vastuvõtmist 5. detsembril 1936 ei käsitata.

<sup>2)</sup> LSKN juhend 1. novembrist 1928.

saatmist sai tööpuuduse abiraha või oli abirahaõiguslik.

§ 16. Täieliku kindlustuse laiendamisel töödele, mis varem kuulusid osalisele kindlustusele, loetakse säärastel töödel olemine ..... staaži hulka ka selle aja eest, mil need tööd kuulusid osalise kindlustamise alla.

§ 18. Palgalise töö staaži ..... hulka ei loeta teenistust tsaari ja kontrrevolutsiooniliste valitsuste ajal, politseis, žandarmeerias, samuti ka ameteis, mille ülesandeks oli võitlus revolutsioonilise liikumisega .....<sup>1)</sup>.

Ei loeta staaži hulka ka töötamist, mis toimus enne tähendatud teenistust.

§ 19. Staaži arvutamisel ..... ei võeta arvesse palgalist töötamist, mis on eelnenud:

a) usulise kultuse ametikandja ametis olemisele;

b) mungaseisusse astumisele;

v) iseseisvalt kaubanduse alal tegutsemisele või iseseisvalt isikliku tööduse alal tegutsemisele, mis kuuluvad riigi töödusmaksu alla protsentuaalselt läbikäigule;

g) võõra tööjõu ekspuaterimisele kasu saamise sihiga.

Abistava palgalise tööjõu kasutamine töötava talupoja majapidamises, samuti mitte üle 2 õpilase tööjõu kasutamine kodukäsitöösturite ja käsitöölaliste juures, ei või olla põhjuseks sellele eelnenud palgalise tööaja staaži hulka mitteamamiseks.

§ 20. Kui palgalises töös on vaheaga üle 5 aasta, siis ei võeta töötamist kuni vaheajani staaži arvutamisel arvesse.

5-aastase vaheaja sisse ei arvata õpetus- ja õppimise aega, tegelikus sõjaväe-teenistuses olemise aega ..... , samuti aega, mis on oldud osalise kindlustamise alla arvatud töödel<sup>2)</sup>.

§ 21. Kindlustist invaliidsuse puhul antakse, kui invaliidistumine tekkis:

a) palgalisena töötamise ajal või hiljemalt kaks aastat arvates palgatöö lõpetamise päevast;

b) hiljemalt kaks aastat ajutise töövõimetuse abiraha maksamise lõpetamise päevast arvates, kui palgalisena töötamine on katkestatud ajutise töövõimetuse kestel.

Kui invaliidsuse tekkimise aeg ei ole kindlaksmääratav arstliku ekspertiisi organite poolt, siis loetakse invaliidsuse tekkimise päevaks selle kindlaksteemise päev.

§ 23. Pensioni ei määrata, kui invaliidus on tingitud selle isiku süüteost, kes esineb pensioni saamiseks, ja kui süüdlane on sealjuures kohtuotsusega mõistetud

<sup>1)</sup> Pealeselle on VNFSV Töö RK 25. aprilli 1931. a. ringkirjas nr. 33 antud loetelu ameteist, milles teenimise aega kuni Oktoobrirevolutsioonini ei loeta sotsiaalkindlustuse pensioni määramisel tööstaaži hulka.

<sup>2)</sup> Töölis-Talupoegade Punaarmee ridades.

sunnitööle või vabaduse kaotusele pikemaks ajaks.

.....<sup>1)</sup>

§ 24. Pensioni invaliidsuse puhul ei määrata isikuile, kes pensioni saamiseks esinemise päevaks tegelevad iseseisvalt kaubanduse alal või iseseisvalt isikliku töödanduse alal, mis kuuluvad riigi töödandusmaksu alla protsentuaalselt läbikäigule või ekspluateerivad võrast tööjõudu kasusaamise sihiga.

Abistava palgalise tööjõu kasutamine töötava talupoja majapidamises, samuti mitte üle 2 õpilase tööjõu kasutamine kodukäsitöösturite ja käsitööliste juures ei või olla takistuseks pensioni määramisel.

§ 25. Isikuil, kellel on pensioniõigus mitmel alusel (näit. isikliku pensioni, õpetaja pensioni, invaliidsuse puhul), on õigus valida pensioni ükskõik missuguse ühe aluse järgi.

§ 26. Avaldus pensioni saamiseks invaliidsuse puhul tuleb esitada kindlustuskasale<sup>2)</sup> hiljemalt 2 aasta jooksul arvates palgalisest tööst lahkumise või ajutise töövõimetuse abiraha maksmise lõpetamise päevast (kui palgalisest tööst loobumine sündis ajutise töövõimetuse kestel).

Käesolevas paragrahvis näidatud tähtsaja möödalaskmine võtab õiguse kindlustise saamiseks invaliidsuse puhul sotsiaalkindlustamise korras.

§ 27. Erakordseil juhtumel, selleks eriti mõjuvate põhjuste olemasolul, võib ennistada möödalastud tähtaega pensioni saamise avalduse esitamiseks...

### 3. peatükk.

#### Pensionii määr.

§ 28. Isikuile, kelle kohta kehtib täielik kindlustus, arvutatakse pension lähtudes keskmisest kuu-töötasust viimase 12 kuu palgatöö eest 2 aasta kestel, mis on eelnenud töö lõpetamisele või invaliidsuse tekkimisele palgalise töötamise kestel.

Isikuile, kes töötasid viimase 2 aasta jooksul vähem kui 12 kuud, arvutatakse pension lähtudes keskmisest kuutöötasust töötatud aja eest. Sel juhtumil arvesse võetav töötasu ei tohi ületada selle isiku (või temaga ühesuguse kutse ja kvalifikatsiooniga isikute) poolteisekordset tariifilist tasumäära palgalise töötamise lõpetamise päevaks.

§ 29. Hooajaliste kutsealade tööliste, kellele kohta kehtib täielik kindlustus, määratakse pension lähtudes keskmisest kuutöötasust, mis saadakse hooaja töötasu jagamisest 12-ga.

<sup>1)</sup> LSKN poolt 3. detsembril 1929. a. antud määruse nr. 331 kohaselt ei oma pensioniõigust need, kelle invaliidsus on tekkinud seoses toimepandud kuriteoga, mille eest nad on mõistetud vabadusekaotusele või sunnitööle kauemaks kui 6 kuuks.

<sup>2)</sup> Käesoleval ajal rajooni või linna sotsiaalkindlustuse osakonnale.

Hooaja töötasuks loetakse töötasu palgalise töö aja eest, mis on võrdne hooaja kestusele sel kutsealal.

Kui viimasel aastal antud isik ei töötanud palgalisena kogu hooaja kestel, siis puuduva aja eest võetakse eelmise hooaja vastavate viimaste kuude töötasu. Kui aga isik viimase 2 aasta jooksul on üldkokkuvõttes töötanud vähem kui on täieliku hooaja kestus, siis tema hooaja töötasu arvutamiseks tema keskmine kuutöötasu tööloleku aja eest korrutatakse hooaja kestusega sel tööalal..... Viimasel juhtumil arvesse võetav keskmine kuutöötasu ei tohi ületada antud isiku (või temaga ühise kutse ja kvalifikatsiooniga isikute) poolteisekordset tariifilist tasumäära palgalise töötamise lõpetamise päevaks.

§ 31. Keskmise kuutöötasu (§§ 28 ja 29) arvutamisel arvatakse töötasu hulka kõigi juhtumel abiraha ajutise töövõimetuse eest, kuna abiraha saamise aeg arvatakse palgaliselt töötamise aja hulka.

§ 32. Isikuile, kes on invaliidistunud enne 18-aastaseks saamist, arvutatakse pension üldistel alustel. Nende isikute 18-aastaseks saamisel pensioni suurus vaadatakse uuesti läbi ja määratakse kindlaks lähtudes täisealise lihttöölise keskmisest töötasust vastava ametiühingu alal, kuid mitte vähemana kui oli esialgselt määratud pension.

§ 33. Isikuile, kes on töötanud kõrgemalt kvalifitseeritud töödel vähemalt 5 aastat ja on läinud üle madalama kvalifikatsiooni töödele, arvutatakse pension lähtudes nende endisest töötasust, kui kõrgema kvalifikatsiooniga töödelt lahkumise päevast ei ole möödunud üle 4 aasta üldise 15-aastase palgatöö staaži juures ja mitte üle 3 aasta vähema staaži juures.

§ 34. Invaliididele, kes töötavad palgalistena ja saavad tasu, mis ületab nende endise töötasu, arvutatakse pension uue töötasu alusel, kui see isik sai kõrgemat töötasu vähemalt 2 aastat<sup>1)</sup>.

§ 35. Töötasu summa hulka, mille põhjal arvutatakse pension (§§ 28 ja 29), arvatakse igasugune töötasu, millelt kehtiva seadusandluse järgi võetakse sissemaks sotsiaalkindlustamiseks<sup>2)</sup>.

§ 41. Neil juhtumel, mil töövõime vähenemine või kutsehaigestumise põhjustatud invaliidsus suureneb nendega mitte seoses oleva üldise haigestumise tõttu, määratakse invaliidsuse pension üldise haigestumise alusel, kuid mitte vähemal määral kui antud isik oli õigustatud saama töövõime vähenemise või kutsehaigestumise korral.

§ 44. Invaliidi töövõime vähenemise olukorras muudatuste tekkimise puhul arvutatakse

<sup>1)</sup> Vaata Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse seletust 17. augustist 1933, nr. 164—2, pensionide ümberarvutamise kohta.

<sup>2)</sup> Vt. ÜAÜKN sekretariaadi määrust 21. märtsist 1938 „Premiaalt võetavaist kindlustusmaksudest“.



pensiooni määr ümber vastavalt uuele invaliidsuse grupile.

§ 45. Invaliidi üleminek ühest maakoost teise ei muuda määratud pensiooni määra.

#### 4. peatükk.

##### Kindlustamise kestus ja lõpp.

§ 46. Kui invaliidsus tekib ajutise töövõimetuse ajajärgus, siis määratakse pension ajutise töövõimetuse abiraha maksamise lõpetamise päevast, kui avaldus pensiooni saamiseks esitati hiljemalt 3 kuu kestel.

Pensiooni saamise avalduse esitamiseks mõõdalastud tähtaja ennistamisel (§ 27) määratakse pension tähtaja ennistamise päevast.

Kõigil muil juhtumel pension määratakse pensiooni avalduse esitamise päevast...

§ 47. Invaliidile kuuluvad pensiooni summad, mis ei ole õigeaegselt välja võetud, makstakse tagantjärele mitte rohkem kui 6 kuu eest, arvates nende kättesaamiseks kindlustuskassa poole pöördumise päevast.

Kui invaliid ei saanud temale kuuluvaid summasid kätte kindlustuskassa süü läbi (näit. pensiooni määra ekslikult väljaarvutamise tõttu õigeaegselt esitatud dokumentide järgi, pensiooni määramisest ebaõige keeldumise tõttu jne.), siis temale kuuluvad summad makstakse välja ka aja eest üle 6 kuu, kuid mitte rohkem kui 3 aasta eest. Seejuures osas, mis ületab 6 kuu pensiooni, need summad makstakse välja mitte korraga, vaid igakuiste võrdsete osadena, mille suurus ei ületa kuu pensiooni.

Invaliidi surma tõttu saamata jäänud pensionide väljamaksmise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 48. Invaliidsuse grupi muutumise korral pension uues suuruses makstakse välja alates kuust, mis järgneb sellele, mil toimus arstliku ekspertiisi organi otsus.

Kui invaliid, kes sai pensiooni üldistest põhjustest tekkinud invaliidsuse tõttu, viidi üle invaliidsuse<sup>1)</sup> 4-asse, 5-asse või 6-sse gruppi ja seetõttu lakkas saamast pensiooni, siis tema hilisema üleviimise puhul 1-sse või 3-sse gruppi tema pensiooni väljamaksmist ennistatakse ainult tingimusel, kui viimasest väljamaksu päevast ei ole möödunud üle 5 aasta. Vastasel korral võib temale määrata pensiooni ainult uue esinemise puhul pensiooni saamiseks üldistel alustel.

§ 49. Invaliidid kaotavad määratud pensiooni:

a) uuele järelevaatusele ilma mõjuvate põhjusteta mitteilmumisel ühe aasta jook-

<sup>1)</sup> Praegusel ajal on invaliidsuse 4., 5. ja 6. grupp kaotatud, kuid § 48 teise lõike eeskirja tavaliselt rakendatakse analoogia põhjal juhtumeile, kus invaliid töövõime taastamisel arvati pensionist välja, kuid lähema 5 aasta jooksul tunnistati uuesti invaliidiks.

sul, arvates päevast, mis esialgselt oli määratud ilmumiseks, või korduvalt ilma mõjuvate põhjusteta järelevaatusele mitte ilmumisel;

b) tegeldes iseseisvalt kaubanduse alal või iseseisvalt isikliku tööduse alal, mis maksustatakse riikliku töödusmaksuga protsentuaalselt läbikäigule;

v) võõra tööjõu ekspluateerimise korral kasu saamise sihiga.

Abistava palgalise tööjõu kasutamine töötava talupoja majapidamises, samuti ka mitte üle kahe õpilase tööjõu kasutamine kodukäsitöösturite ja käsitöölise juures ei või olla põhjuseks pensionist ilmajätmiseks.

§ 50. Invaliidile kuuluva pensiooni välja võtmata jätmine, olenemata välja võtmata jätmise kestusest, ei või põhjustada tema pensionist ilmajätmist.

#### 5. peatükk.

##### Invaliidi töötasude ja muude tulude arvestamine ja pensiooni väljamaksu seisma-paneik.

§ 51. Pensiooni väljamaksmine pannakse seisma:

a) invaliididele, kes tegutsevad iseseisva kaubandusliku tegevuse alal või iseseisva isikliku tööduse alal, mis maksustatakse riikliku töödusmaksuga kindlate määrade alusel...

b) invaliididele, kes kuuluvad kulaku talundi koosseisu, elukohast hoolimata (maal või linnas).

§ 51-a. Kui invaliidil on tulu põllumajapidamisest, siis rakendatakse järgmised juhised (hoolimata sellest, kas invaliid elab linnas või maal):

1. Kolhooside liikmed säilitavad pensiooni täiel määral.

2. Tulu põllumajapidamisest 1. grupi invaliididel arvesse ei võeta. Ülejäänud gruppide invaliididel tulu põllumajapidamisest ei arvestata, kui aastase sissetuleku määr talundil, mille liikmeks on invaliid, ei ulatu 250 rublani.

3. Kui talundi tulu ulatub 250 rublani, siis arvestus toimub järgmiselt:

a) kui pensionär töötab palgalisena, siis talundi, mille liikmeks ta on, tulu loetakse võrdseks pensionäri tulule palgalisest tööst ja arvestatakse samade reeglite järgi kui töötasu;

b) kui pensionär ei tööta palgalisena, siis tema pension vähendatakse vastavalt talundi tulukuse määrale järgmise tabeli järgi:

Talundi aastase tulu juures:  
250—300 rbl. — pension väheneb 20 prots. võrra, 300—350 rbl. — pension väheneb 30 prots. võrra, 350—400 rbl. — pension väheneb 40 prots. võrra, 400 rbl. ja rohkem — pension väheneb 60 prots. võrra.

v) kulaku talundi liikmeile pensiooni väljamaksmine pannakse seisma.

4. Igal juhtumil võetakse arvesse talundi maksualune (mitte bruto) tulu, mis on välja arvatud maksulehe järgi maksustamiseks põllumajanduse maksuga. Ta-

lundi keskmiseks kuu tuluks arvatakse aasta tulu jagatuna 12-ga.

§ 52. Pensionäridele, kellel on tulu mittepalgalisest tööst<sup>1)</sup> ja mitteisiklikust töödusest, kaubandusest ja talumajapidamisest (§§ 51, 51-a), pension makstakse välja niisugusel määral, et pension koos tuludega üldkokkuvõttes ei ületa seda töötasu, mille alusel pension on arvatud.

Tulud ruumide väljatüürimisest, arvestatakse käesoleva paragrahvi korras. Seejuures võetakse arvesse tulude brutosumma, maha arvatud riigimaksud.

§ 53. Pensioni väljamaksmine invaliididele, kes on astunud invaliidide kooperatiivühendusse, pannakse seisma 4-ast kuust, arvates kooperatiivühendusse astumise päevast, kuni selle ajani, mil temale kuuluva pensioni kinnipidamisega kaetakse pensioni summa, mis kindlustuskassa poolt on makstud osamaksu arvele (§ 10).

Järgnevalt, samuti ka esimese 3 kuu kestel invaliidi kooperatiivühendusse astumise päevast arvates, invaliidi tulude arvestamine toimub § 52 ettenähtud üldistel alustel.

§ 54. Kui invaliid ilma vabandavate põhjusteta ei ilmu uuele läbivaatusele, mis on määratud kindlustuskassa või arstliku ekspertiisi poolt, siis pannakse temale pensioni väljamaksmine seisma.

Pensioni väljamaksmist neil juhtumel uuendatakse ainult siis, kui invaliid ilmub uuele läbivaatamisele ühe aasta jooksul arvates päevast, mis esialgselt oli ilmumiseks määratud.

§ 55. Kui üksik invaliid viibib üle 6 kuu tasuta psühhiaatrilises raviasutises, siis vähendatakse temale kuuluvat pensioni, alates 7-st kuust, 10 rublani kuus.

Psühhiaatrilises raviasutisest väljumisel makstakse invaliidile välja pensioni vähendamise tõttu saamata jäänud summa, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

Kõigile teistele invaliididele säärasteil juhtumel pension makstakse välja muutmatusel.

§ 56. Pensioni väljamaksmine katkestatakse kogu ajaks, mil pensionär on kohtu või administratiivkorras vabaduse kaotanud või välja saadetud või asumisele saadetud.

§ 56-a. Juhtumil, kui invaliid on võetud kriminaalvastutusele süüteo eest, mille järgi kohus võib määrata pensioniõiguse kaotamise, pannakse temale pensioni väljamaksmine seisma.

Kui see invaliid mõistetakse õigeks või kui tema vastu algatatud asi lõpetatakse, siis pensioni väljamaksmine taastatakse ning makstakse välja kõik saamata jäänud summad, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

Kui aga invaliid on mõistetud süüdi, kuid ilma pensioniõiguse kaotamiseta, ja seejuures kohtuotsuse järgi ta ei kuulu vabaduse kaotamisele, asumisele saatmisele

ega väljasaatmisele, siis pensioni väljamaksmine taastatakse, kuid ilma väljamaksmata möödunud aja eest.

§ 57. Üksikuile invaliididele, kes on kindlustuskassa poolt paigutatud õpetustesse täieliku ülalpidamisega (§ 11), ei maksta õppuse vältel pensioni. Perekonnaga invaliididele makstakse neil juhtumel pensioni endisel määral.

§ 58. Üksikuiks §§ 55 ja 57 mõttes loetakse invaliidid, kelle ülalpidamisel ei ole perekonnaliikmeid, kes kuulusid kindlustamisele sotsiaalkindlustuse korras toitja kaotamise puhul (§ 62).

§ 59. Pensioni väljamaksmine pannakse seisma invaliididele, kes on paigutatud invaliidide asutistesse (§ 9).

Kui invaliidil on perekond, jagatakse pension võrdelt perekonnaliikmete arvule vastavalt, arvates sinna hulka ka invaliidi enese ja tema ülalpidamisel olivad, kusjuures osa pensioni, mis langeb ülalpidamisel olijaile, makstakse välja tema perekonnale, kuid ülejäänud, invaliidile endale kuuluva osa väljamaksmine pannakse seisma.

Neil juhtumel, kui üksiku invaliidi pension või see osa perekonnaga invaliidi pensionist, mis kuulub temale endale, ületab invaliidi ülalpidamise kulud invaliidide kodus, makstakse vahe invaliidile.

§ 60. Invaliididele — NSVL kodanikele, kes sõidavad välismaale, makstakse pension väljasõidu puhul 6 kuu peale ette, kuid välismaal viibimise ajaks pannakse pensionimaksmine seisma.

Pensionide väljamaksmise korra invaliididele-välismaa kodanikele, kes sõidavad välismaale, määrab eri-instruktsioonis ÜAÜKN<sup>1)</sup>.

§ 61. Kui pensioni väljamaksmine on mõnesugusel põhjusel, välja arvatud talundi koosseisust osavõtmine, pandud seisma, siis taastatakse pensioni väljamaksmine päevast, mil lõppesid pensioni väljamaksmise seismapanekut põhjustanud asjaolud (hoolimata seisaku kestusest).

Pensionäri lahkumisel kulaku talundi koosseisust tema pensioni väljamaksmine taastatakse mitte enne 5 aasta möödumist selle talundi koosseisust väljaastumise päevast arvates (kui ta ei ole kaotanud pensioniõigust valimise õiguse äravõtmise tõttu).

Pensionäri lahkumisel mittekulaku talundi koosseisust pensioni väljamaksmine temale taastatakse täiel määral mitte enne kui on möödunud 2 aastat tema lahkumise päevast talundi koosseisust arvates. Kuid kui mittekulaku talundist väljaastumisega kaasas käis talundi likvideerimine või kui pärast selle talundi koosseisust väljaastumist pensionär ei ela koos talundi teiste liikmetega ega oma nendega ühist kodumajapidamist, siis pensioni väljamaksmine täiel määral taastatakse talundi koosseisust väljaastumise päevast.

<sup>1)</sup> Palgatöö tulude arvestamist reguleerib LSKN 29. veebr. 1932. a. otsuse § 14.

<sup>1)</sup> Vt. NSVL RKN poolt 20. märtsil 1938. a. kinnitatud ÜAÜKN instruktsiooni.

## II osa.

### Kindlustamise alused toitja kaotuse puhul.

#### 1. peatükk.

##### Üldmäärused.

§ 62. Õiguse kindlustisele toitja kaotuse puhul omavad järgmised perekonnaliikmed:

a) lapsed, vennad ja õed, kes ei ole saanud 16-aastaseks (õppeasutistes õppijad — 18 aastani);

b) töövõimetud lapsed, vennad ja õed olenemata nende vanusest, kui nad kaotasid töövõime enne 16-aastaseks saamist (õppeasutistes õppijad aga kuni 18-aastaseks saamiseni);

v) vanemad ja abikaasa, kui nad on töövõimetud või elatanud, s. t. mehed, kes on saanud 60-aastaseks, ja naised, kes on saanud 55-aastaseks;

g) üks vanemaist või abikaasa, olenemata tema töövõimest ja vanusest, kui ta on tegevuses surnud toitja laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega, kes ei ole saanud 8-aastaseks.

Küsimus lapsendatute ja lapsendajate kindlustamisest lahendatakse vastavalt liiduvabariikide seadusandlusele.

§ 63. Kindlustist toitja kaotuse puhul antakse: a) toitja surma ja b) toitja teadmata äraoleku korral.

Kindlustist toitja teadmata äraoleku korral antakse tingimusel, kui teadmata äraolek on kohtu poolt tunnistatud liiduvabariikide seadusandluses seatud korras.<sup>1)</sup>...

§ 64. Perekonna toitja kaotuse puhul kindlustamise tingimused ja normid määratakse olenevalt toitja kaotuse põhjustest (üldised põhjused, töövigastus, kutsehaigestumine), samuti ka olenevalt perekonnaliikmete arvust.

Seejuures kindlustamise tingimuste ja normide suhtes teadmata äraolek, mis on tekkinud seoses palgalise tööga, loetakse võrdseks surmale töövigastusest, kuna teadmata äraolek, mis ei ole tekkinud seoses palgalise tööga, — võrdseks surmale üldiste põhjuste tõttu.

§ 64-a. Kulakute vägivalda tõttu surmasaanud isikute perekonnaliikmed kindlustatakse ühistel alustel perekonnaliikmetega, kes on kaotanud toitja töövigastuse tõttu.

§ 64-b. Õnnetusjuhtumi tagajärjel seoses sõjaväe sundteenistuse seaduses ettenähtud kogunemiste läbitegemisega või õppustega Osoaviahimi poolt elanikkonna sõjaks ettevalmistamisel surmasaanud kindlustatute perekonnaliikmed kindlustatakse ühistel alustel perekonnaliikmetega, kes toitja on kaotanud töövigastuse tõttu.

§ 65. Meditsiinilise personaali perekonnaliikmed, kui nende toitja surm tekkis seoses töötamisega koolera, tähnilise soetõve, taastuva soetõve, sarlaki, pidalitõve, põrnatõve

<sup>1)</sup> VNFSV-s teadmata äraolijaks tunnistamine sünnib notari-kontorite poolt asjaosalisele isikule tunnistuse väljaandmise teel (VNFSV tsiviilkoodeksi § 12).

(siberi katku), malaaria või epideemilise entsefaliidi epideemiail, kindlustatakse ühistel alustel isikute perekondadega, kes on kaotanud toitja töövigastuse või kutsehaigestumise tõttu.

Samadel alustel kindlustatakse veterinaarpersonaali perekonnaliikmed, kui toitja surm tekkis seoses töötamisega nõle, marutõve ja põrnatõve (siberi katku) epizootiail.

§ 66. Kindlustamisele toitja kaotuse puhul kuuluvad:

a) palgaliselt töötajate ja täieliku kindlustamise osaliseks arvatud isikute perekonnad;

b) sotsiaalkindlustuse korras kindlustatud invaliidide (§ 67) perekonnaliikmed, kui invaliid kuulus isikute hulka, kes on arvatud täieliku kindlustuse osaliseks;

v) osalise kindlustamise alla arvatud isikute perekonnad, kui toitja surm tekkis töövigastuse või kutsehaigestumisest.

§ 67. Võrdseks invaliididele, keda kindlustatakse sotsiaalkindlustuse korras (§ 66 p. „b“), loetakse:

a) töösangarid, kes saavad pensioni sotsiaalkindlustuse organeilt;

b) invaliidid, kellele pensioni väljamaksmine on pandud seisma;

v) invaliidid, kes ei saa nendele määratud pensioni, kui neil on saamata pension mitte rohkem kui ühe aasta eest vahet pidamata;

g) invaliidid, kes on õigustatud saama kindlustist sotsiaalkindlustamise korras, kuid kes seda kindlustist ei saa pensioni määramise tõttu teiste riigiorganite poolt;

d) haridustöölised ning meditsiin- ja veterinaartöölised, kes on kindlustatud välja teenitud aastate eest eriseaduste järgi;

e) töölised ja teenijad, kes on kindlustatud vanaduse puhul.<sup>1)</sup> (KTK ja NSVL RKN otsus 15. maist 1929. a. vanaduse vastu kindlustamisest sotsiaalkindlustuse korras. NSVL SK nr. 32 art. 289.)

§ 68. Toitja kaotanud perekondade liikmed kindlustatakse rahaliste pensionidega.

Rahalise pensioni väljamaksmist võib asendada pensionäri, alaealiste suhtes aga nende vanemate või eestkostjate nõusolekul invaliidide asutisse paigutamiselega.

Alaealisi, kes ei ole saanud 16-aastaseks, võib nende vanemate või eestkostjate nõusolekul paigutada liiduvabariikide hariduse ja tervishoiu rahvakomissariaatide kinnistesse asutistesse. Säärasel juhtumil nimetatud asutistesse paigutatuid ei võeta arvesse toitja kaotanud perekondade pensionide arvutamisel.

#### 2. peatükk.

##### Kindlustise andmise tingimused.

§ 69. Kindlustist toitja kaotuse puhul antakse § 62 näidatud isikule, kui nad olid surnu või teadmata äraolija ülalpidamisel.

Lastele, kes olid mõlema vanema ülalpidamisel, antakse kindlustist kummagi va-

<sup>1)</sup> See otsus on muudetud pensionide ja abirahade korraldusega 13. veebr. 1930.

nema kaotuse korral. Ülejäänud perekonna-liikmeile, kes on mitme isiku ülalpidamisel, antakse kindlustist ainult selle toitja kaotuse korral, kellelt see perekonnaliige sai peamise osa oma ülalpidamisest.

§ 70. Perekonna töövõimetud liikmed (§ 62 p. „b“ ja „v“) kuuluvad kindlustamisele toitja kaotuse puhul, kui nad on arvatud ühte kolmest esimesest invaliidisuse grupist (§ 7).<sup>1)</sup>

§ 71. Pensioni toitja kaotuse puhul määratakse:

a) töövõimetuile vanemaile ja abikaasale, kui nende töövõimetus tekkis hiljemalt 2 aasta jooksul toitja surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevast arvates;

b) töövõimelisile vanemaile ja abikaasale, kui nad jõudsid § 62 p. v ettenähtud easse hiljemalt toitja surma või teadmata kadunuks tunnistamise päevaks.

§ 72. Pensioni toitja kaotuse puhul määratakse:

a) kui toitja sai surma tööõnnetuse või kutsehaigestumise tagajärjel — olenemata toitja palgalise töö kestusest;

b) kui toitja surm tekkis üldistest põhjustest, tingimusel, et toitja on töötanud palgalisena tähtaja kestel, mis on näidatud § 14 (ühes järgnevatel muudatustega).<sup>2)</sup>

Invaliidide perekondadele (§ 66 p. „b“) määratakse pensioni toitja kaotuse puhul olenemata toitja palgalise töö kestusest.

§ 73. Perekonna toitja surma puhul antakse kindlustist, kui perekonna toitja suri:

a) palgalise töö või ajutise töövõimetus kindlustise ajal;

b) aasta jooksul pärast palgalise töö lõpetamist või abiraha maksamise lõpetamist ajutise töövõimetus puhul;

v) invaliidisuse kindlustise ajal (§ 67).

Kindlustist toitja teadmata äraoleku puhul antakse, kui avaldisi toitja teadmata äraolijaks tunnistamise kohta oli antud 2 aasta jooksul sellest päevast arvates, milleni toitja oli saanud töötasu või abiraha ajutise töövõimetus tõttu või pensioni kindlustuskassast.

§ 74. Avaldisi pensioni määramiseks toitja kaotuse puhul vanemaile, abikaasale, samuti ka töövõimetuile lastele, vendadele ja õdedele, kes on üle 16 aasta vanad, tuleb esitada mitte hiljem kui 2 a. jooksul toitja surma või teadmatult äraolijaks tunnistamise päevast arvates.

Nimetatud tähtaja möödalaskmisel kustub õigus kindlustise saamiseks sotsiaalkindlustuse korras.

§ 75. Avaldisi pensioni määramiseks toitja kaotuse puhul alaealistele lastele, vendadele ja õdedele võib esitada kuni nende 16-aastaseks saamiseni (õpilasile õppeasutis kuni 18 aastani).

§ 76. Pensioniõiguse kindlaksmääramisel toitja kaotuse puhul rakendatakse vastavalt

<sup>1)</sup> Invaliidisuse gruppide määramisest vt. LSKN otsust 29. veebr. 1932. a. nr. 47.

<sup>2)</sup> Pensioni määramiseks vajaliku staaži kohta vt. NSVL RKN ÜK(b)P KK ja ÜAKN määrust 28. detsembrist 1938/

§§ 14, 15, 16, 18, 19, 20, 24, 25 ja 27 juhiseid (järgnevatel muudatustega), mis on seatud invaliidisuse vastu kindlustamise suhtes.

3. peatükk.

### Pensioni määr

§ 77. Toitja kaotuse puhul määratakse pensioni ühiselt kõikide kindlustamisele kuuluvate perekonnaliikmete jaoks.

Perekonnaliikmete lahus elamise korral ühe pensionäri nõudmisel ühine perekonna pensioni määr jagatakse võrdselt kõikide pensioniliste perekonnaliikmete vahel.

§ 79. Lastele, kes on kaotanud mõlemad vanemad, olgugi erinevatel aegadel, määratakse pension normides, mis on ette nähtud § 78, sõltumata põhjustest, mis vanemate kaotuse on tekitanud.<sup>1)</sup> Samades normides määratakse pension ka sel juhtumil, kui perekonnaliikmete seas peale laste on ka teisi isikuid.

§ 83. Sotsiaalkindlustuse korras kindlustatud invaliidi perekonnale määratakse pensioni invaliidi surma korral, lähtudes töötasust, mille alusel oli määratud invaliidi pension.

§ 84. Paragrahvis 79 ettenähtud juhtumel pensioni määr arvatatakse mõlema vanema töötasu kogusumma põhjal, kui mõlemad vanemad olid isikud, kelle perekonnad kuuluvad kindlustamisele toitja kaotuse puhul.

§ 85. Toitja kaotuse puhul kindlustatud perekonnaliikmete arvu muutumisega muutub vastavalt ka pensioni määr.

Uue määra järgi makstakse pension välja muudatuse tekkimisele järgneva kuu 1. kuupäevast.

§ 86. Toitja kaotuse puhul pensioni määra väljaarvutamisel kohaldatakse vastavalt §§ 28, 29, 31, 33, 34, 35, 40 (NSVL Töö RK juures asuva LSKN otsuse 21. märtsi 1929. a. nr. 130 redaktsioonis) ja 45.

4. peatükk.

### Kindlustuse kestus ja lõppemine.

§ 87. Isikule, kes on esinenud pensioni saamiseks mitte hiljem kui 3 kuu jooksul toitja kaotuse päevast arvates, määratakse pension surma või teadmata äraoleku tunnistamise päevast.<sup>2)</sup>

Pensioni saamiseks esinemise möödalastud tähtaja ennistamisel (§ 27) määratakse pension selle tähtaja ennistamise päevast.

<sup>1)</sup> § 78 määras pensioni normid toitja kaotuse puhul, kui see suri töövõimetusena kutsehaigestumise tagajärjel. Käesoleval ajal need normid määratakse LSKN otsuse põhjal 29. veebruarist 1932. a. nr. 47, §§ 15 ja 5.

<sup>2)</sup> § 40 nägi ette töötasu ülemmäära, millest arvutati pension. Nüüd on ülemmäär määratud LSKN otsuse § 7-das 29. veebr. 1932. a. nr. 47.

Kõigil muil juhtumeil määratakse pensioni saamiseks esinemise päevast (§ 104).

§ 88. Pensioni tootja kaotuse puhul makstakse:

a) alaealistele lastele, vendadele ja õdedele — kuni nende 16-aastaseks saamiseni (õppeasutistes õppijaile — 18-aastaseks saamiseni);

b) töövõimetuile isikuile — kogu töövõimetus kestuse ajal;

v) elatanud vanemaile ja abikaasale — eluaegselt;

d) isikuile, kes on tegevad lapse eest hoolitsemisega — kuni lapse 8-aastaseks saamiseni.

§ 89. Kui perekonnaliige sai pensioni alaealisena ja pensioni saamise ajajärgus muutus töövõimetuks, siis pensioni väljamaksmist jätkatakse temale ka pärast 16-(18)-aastaseks saamist kogu töövõimetus aja kestel.

Kui perekonnaliige sai pensioni olles tegevuses lapse eest hoolitsemisega ja pensioni saamise ajajärgus muutus töövõimetuks või sai raugaealiseks, siis pensioni väljamaksmist temale jätkatakse ka pärast lapse 8-aastaseks saamist; töövõimetuile — kogu töövõimetus kestuse ajal, elatanuile aga — eluaegselt.

§ 90. Kui isik, kes saab pensioni abikaasa kaotuse puhul, astus uuesti abiellu, siis ei võta see temalt õigust edaspidiseks pensioni saamiseks. (22. jaan. 1930, Izv NKT 1930, nr. 6.)

§ 91. Perekonnaliikmete kohta, kes on kindlustatud tootja kaotuse puhul, rakendatakse vastavalt §§ 47, 49 ja 50.

## 5. peatükk.

### Töötasude ja teiste tulude arvestamine ja pensioni väljamaksmise seismapanek.

§ 92. Tootja surma puhul makstava pensioni väljamaksmine perekonnaliikmetele pannakse seisma:

a) kui ta tegutseb iseseisvalt kaubanduslikul alal või iseseisva töödusega, mida maksustatakse riikliku töödusmaksuga kindlates määrades;

b) kui ta on paigutatud invaliidide asutisse või liiduvabariigi Hariduse või Tervishoiu Rahvakomissariaadi poolt ülalpeetavasse kinnisesse asutisse.

Kui perekonnaliige saab töötasu palgalisest tööst või tulu ruumide väljaüürimisest või muud tulu (välja arvatud tulu kaubandusest, töödusest või talumajapidamisest), siis makstakse temale pensioni niisugusel määral, et pension koos töötasuga ja muude tuludega üldkokkuvõttes ei ületa 75 rbl.

Tulu ruumide väljaüürimisest arvestatakse tulude brutosumma suuruses, maha arvatud riigimaksud.

§ 93. Tootja kaotuse puhul määratud pensioni väljamaksmine lastele, kes on kaotanud ühe vanemaist, pannakse seisma, kui ellujäänud vanem tegutseb iseseisvalt kau-

banduslikul alal või iseseisva isikliku tööduse alal, mida maksustatakse riikliku ärimaksuga protsentidena läbikäigust, või kui ta kasutab palgalist tööjõudu kasu saamise sihiga.

Pensionide väljamaksmist ei panda seisma juhtumeil, mis on näidatud § 49 teises osas.

§ 94. Kui üks liikmeist perekonnas, kes saab pensioni tootja kaotuse puhul, paigutatakse tasuta psühhiaatrilisse raviasutisse, siis:

a) pensioni makstakse endisel määral, kui perekond sai pensioni kahe või rohkema isiku jaoks;

b) pension vähendatakse 10 rublani, kui seda maksti ühe perekonnaliikme jaoks.

Pensionäri väljumisel psühhiaatrilisest raviasutisest temale makstakse välja pensioni vähendamise tõttu saamatajäänud summa, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

§ 95. Pensioni väljamaksmine perekonnaliikmele, kes on kindlustatud tootja kaotuse puhul, katkestatakse kogu ajaks, mil pensionär on kohtu või administratiivkorras vabaduse kaotanud või välja saadetud või asumisele saadetud.

§ 95-a. Kui perekonnaliige, kes saab kindlustist tootja kaotuse puhul, võetakse kriminaalvastutusele süüteo eest, mille järgi kohus võib mõista pensioniõiguse kaotusele, siis pannakse temale pensioni väljamaksmine seisma.

Pensionäri õigeksmõistmise või tema vastu algatatud asja lõpetamise korral pensioni väljamaksmine taastatakse ja makstakse välja kogu saamatajäänud summa, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

Kui aga pensionär on mõistetud süüdi, kuid ilma pensioniõiguse kaotusest, ning seejuures kohtuotsuse järgi ta ei kuulu vabaduse kaotusele ega ka asumisele saatmisele või väljasaatmisele, siis pensioni väljamaksmine taastatakse, kuid ilma väljamaksuta möödunud aja eest.

§ 96. Aja jooksul, mil pensioni maksmine ühele perekonnaliikmeist on pandud seisma, makstakse ülejäänud perekonnaliikmele pensioni tavalisel määral vastavalt ülejäänud perekonnaliikmete arvule.

§ 97. Tootja kaotuse puhul kindlustatud perekonnaliikmete töötasude ja muude tulude arvestamisel ja nende pensionide väljamaksmise seismapanekul kohaldatakse vastavalt § 51, 51-a, 59 ja 61 ühes nende järgnevatte muudatustega.

## III osa.

### Pensioni määramise ja väljamaksmise kord.

#### 1. peatükk.

#### Pensionit taotlemine.

§ 100. Isik, kes esineb invaliidisuse pensioni saamiseks, peab esitama:

a) dokumendid, mis tõendavad: 1) nõutava palgalise tööstaaži olemasolu ja

2) töötasu määra tähtaegade jooksul, mis on ette nähtud § 28, 29 või 33 (palgaraamat, teatised töökohast);

b) vanust tõendava dokumendi, kui invaliidsus on tekkinud üldistel põhjustel;

v) akti (või muu ametliku dokumendi) õnnetusjuhtumi kohta, kui invaliidsus tekkis töövigastuse tagajärjel.

§ 101. Isik, kes esineb pensioni saamiseks toitja surma puhul, peab esitama:

a) dokumendid, mis tõendavad: 1) perekonna toitja tarvilise palgalise tööstaaži olemasolu, 2) perekonna toitja töötasu määra tähtaegade jooksul, mis on näidatud §§ 28, 29 või 33 (palgaraamatud, teatised töökohalt);

b) dokumendi perekonna toitja vanuse tõendamiseks, kui toitja surm tekkis üldistest põhjustest;

v) väljakirjutuse perekonnaseisu aktidest perekonna toitja surma kohta või kohu määruse tema teadmata äraolijaks tunnistamise kohta;<sup>1)</sup>

g) dokumendid, mis tõendavad pensioni saamiseks esinenud isikute vanust ja sugulusvahekorda toitjaga;

d) dokumendid selle kohta, et pensioni saamiseks esinenud perekonnaliikmed olid toitja ülalpidamisel;

e) akti (või muu ametliku dokumendi) õnnetusjuhtumi kohta, kui surm tekkis töövigastuse tagajärjel.

§ 103. Kindlustuskassa annab avaldajale allkirja pensioni määramise avaldise vastuvõtmise üle, märkides sellele avaldise vastuvõtmise kuupäeva.

## 2. peatükk.

### Arstlik ekspertiis.

§ 105. Ekspertiisi organite juure saatmine sünnib ainult kõigi muude pensioni määramiseks vajaliste eeltingimuste olemasolu korral.

§ 108. Määratud tähtajaks järelevaatusele ilmumine on sunduslik, välja arvatud juhtumid, kus järelevaatusele saatmine toimub pensionäri enda nõudmise põhjal.

Pensionäri järelevaatusele määramise kohta tehakse vastav märkus pensioniraamatasse.

§ 109. Isikuile, kes on ekspertiisi organi või kindlustuskassa poolt kutsutud läbivaatamisele või uuesti järelevaatamisele väljaspool nende alatist elukohta arstliku ekspertiisi büroosse, tasutakse sõiduga seotud kuld.....

<sup>1)</sup> VNFSV-s teadmata äraolijaks tunnistamine toimub asjaosalistele tunnistuse väljaandmise teel notariaalkontori poolt.

## 3. peatükk.

### Tööstaaži määramise komisjonid.<sup>1)</sup>

§ 110. Tööstaaži, mis ei ole tõestatud dokumentiga, võib kindlaks määrata osas, mis langeb aja peale enne 1. jaanuari 1923. a., kindlustuskassade juures organiseeritavate tööstaaži määramise komisjonide kaudu.<sup>1)</sup>

Tööstaaži määramist nende komisjonide kaudu aja kohta 1. jaanuarist 1923. a. alates lubatakse ainult erakordseil juhtumel (antud ettevõtte või asutise täielik likvideerimine ühes võimaluse puudumisega saada teateid arhiivi organi kaudu jne.).

§ 112. Kui tööstaaži olemasolu küsimus on antud läbivaatamiseks komisjoni, siis isik, kes esineb pensioni saamiseks, peab teatama nende isikute perekonnanimed, nimed ja isanimed ning aadressid, kes võivad oma tunnistustega tõendada palgalise tööstaaži olemasolu ja selle kestust.

§ 115. Komisjon kutsub kutsulehtede läbi välja avaldaja ja avalduses näidatud tunnistajad isiklike seletuste andmiseks. Avaldajale antakse õigus tuua tunnistajaid ka endaga kaasa.

Avaldaja volinikud või teised esindajad lastakse seletusi andma ainult sel juhtumil, kui avaldaja oma alaealisuse (alla 16 aasta) või füüsiliste puuduste (kurt, tumm jne.) tõttu või vaimuhaiguse tagajärjel ei saa anda seletusi.

§ 116. Kui mõni tunnistajaist elab väljaspool selle kindlustuskassa tegevuse piirkonda, kes pensioni määramise küsimuse läbi vaatab, siis kindlustuskassa volitab tunnistaja elukoha kindlustuskassat toimetama tunnistaja ülekuulamist.

§ 118. Komisjonil on õigus ilma tunnistaja isiklike ütluste andmiseks välja kutsu- mahta piirduda tunnistaja kirjalike ütlustega, tingimusel, et tunnistajate allkirjad on seatud korras tõestatud.

§ 119. Asja otsustamisel komisjon võib juhendada tunnistajate ütluste kõrval ka anetiühingu liikmeraamatu sissekirjutustist.

§ 120. Iga asja kohta, mis komisjoni poolt on läbi vaadatud, koostatakse koosolekul protokoll.

Protokoll peab sisaldama: komisjoni istungi koha ja aja äramärkimise; sotsiaal-kindlustuse organi nimetuse, kelle juures komisjon asub; avaldaja nime, isa- ja perekonnanime ühes tema vanuse, päritolu ja kutse (ameti) äramärkimisega; avaldaja ütluse, mis tema poolt on alla kirjutatud; tunnistajate nime, isa- ja perekonnanime ühes nende vanuse ja sotsiaalse olukorra äratähendamise ja näidates, kas nad ei ole suguluses avaldajaga; tunnistajate ütlused, mis nende poolt on alla kirjutatud; komisjoni otsuse (§ 121).

Komisjoni protokollid kirjutavad alla esimees ja kõik komisjoni liikmed.

<sup>1)</sup> 1. jaanuarist 1939. a. on tööstaaži määramise komisjonid kaotatud. Tööstaaži dokumentide puudusel määratakse kindlaks pensionimääramise komisjoni poolt.

Komisjoni liikmel, kes on jäänud eriarvamise juure, on õigus nõuda, et tema arvamine kantakse protokollis.

§ 121. Komisjoni otsuses peavad olema loetletud faktid, mis on komisjoni poolt avaldaja või perekonna toltja tööstaaži kohta kindlaks tehtud, üksikasjaliselt ja täpselt näidates:

a) missugustes asutistes ja ettevõtetes (või missuguste eraisikute juures) töötas avaldaja või tema surnud või teadmata kadunud toltja;

b) mis ajast mis ajani avaldaja töötas igas ettevõttes või asutises (või eraisiku juures);

v) missuguses ametis oli avaldaja ja mis liiki tööd ta tegi.

§ 122. Komisjon teeb otsuse asja läbi vaatamise päeval ja kuulutab selle avaldajale allkirja vastu.

Avaldaja nõudmisel antakse talle välja ärakiri komisjoni otsusest.

§ 124. Kui kindlustuskassa leiab, et komisjon ei ole antud asja juures arvestanud kõiki asjaolusid, siis otsustab ta asja sisuliselt või saadab selle uueks läbi vaatamiseks komisjoni.

7. peatükk.

### Pensionide väljamaksmise kord.

§ 150. Pensioni makstakse iga kuu kindlustuskassa poolt seatud tähtaegadel.<sup>1)</sup>

§ 151. Teovõimetute isikute pension makstakse välja nende eestkostjale eestkostja õigusi tõendava dokumendi esitamisel.

§ 153. Pensionide väljamaksmise ja väljasaatmise kulud kannab kõigil juhtumel kindlustuskassa.

§ 154. Kui perekonna koosseisus on tekkinud muudatusi, mis mõjutavad makstava pensioni määra, siis sotsiaalkindlustuse organ, kes pensioni maksab, võtab pensioniraamatu ära ja saadab selle koos teatisega kindlustuskassasse pensioni määra ümberarvutamiseks.

§ 156. Pensioni maksmise seismapaneku või lõpetamise korral võetakse pensioniraamat pensionäri käest ära.

§ 160. Pensioni summad, mis on pensionärile liigselt makstud temapoolsete kuritarvituste tõttu (ebaõigete dokumentide esitamine jne.), võib kindlustuskassa kinni pidada järgmistest väljamaksetest sellele isikule, olenemata tema kriminaalvastutusele võtmisest.

10.

## Kindlustamisest vanaduse puhul sotsiaalkindlustuse korras

Väljavõte NSVL Töö RK juures asuva Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu poolt (LSKN) 23. mail 1929. a. kinnitatud juhiseist.<sup>2)</sup>

### I. Üldmäärused.

I-v. Vanaduspensioniga saamise õigust ei ole isikul, kellelt kohtuotsusega on võetud pensionisaamise õigus, kohtuotsusega määratud tähtaja kestel.<sup>3)</sup>

4. Rahalise pensioni maksmise asemel võivad kindlustuskassad paigutada pensionäre nende nõusolekul invaliidide j. m. asutistesse.<sup>4)</sup>

5. Pensionäride astumisel invaliidide kooperatiivühendustesse, samuti kolhoosidesse ja kooperatiivsetesse tootmisartellidesse ning muudesse sääraseisse organisatsioonidesse võivad kindlustuskassad neid abistada, makstes nende eest osamaksu mitte üle 6 kuu pensioni suuruses.

6. Kui isikul on õigus saada pensioni mitmel alusel (vanaduse, invaliidisuse, personaalpensioniga jne.), võib ta valida pensioni mingi ühe aluse järgi.

7. Vanaduspensioniga isiku surma puhul kindlustatakse ta perekonnale pensioniga toltja kaotuse puhul üldistel alustel.

### II. Kindlustamise tingimused.

8.

Märkus: ... Vesitranspordi alal töötajale arvestatakse täielik navigatsiooniperiood üheks aastaks tööd.

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal sotsiaalkindlustuse organite poolt.

<sup>2)</sup> Vaata III osa määrusest 29. veebruarist 1932 nr. 47.

<sup>3)</sup> § 1-a, 1-b ja 1-g ei kohaldata pärast Konstitutsiooni vastuvõtmist 5. dets. 1936.

<sup>4)</sup> V. § 59 määrusest 4. juulist 1928.

9. Isikul, kes saavutasid nõutava ea alles pärast palgaliselt töötamise täielikku lõpetamist, ei ole vanaduspensioniga õigust.

10. Üldisse palgalisse tööstaaži arvatakse:

a) kuni 1917. a. igasugusel palgalisel tööl oldud aeg;

b) pärast 1917. a. tööl oldud aeg, mis allus täielikule kindlustusele, samuti aeg, mis on oldud varem osalisele kindlustusele alluval, kuid hiljem täieliku kindlustuse alla viidud töö;

v) aeg, mis on oldud pärast 1917. a. osalisele kindlustusele alluval tööl, kuid kokku mitte üle 3 aasta, olenemata sellest, kui kaua isik oli neil tödel.

Pealeselle üldstaaži arvutamisel loetakse võrdseks palgalise tööga:

a) kindlustuse andmise perioodid ajutise tegevõimetuse puhul;

b) tööhõrside komiteede poolt organiseeritud kollektiivides või ettevõtetes oldud aeg<sup>5)</sup>;

v) ühiskondlikel tödel oldud aeg<sup>6)</sup>;

g) aeg, millal ettevõtte seisis ilma töölepingut lõpetamata (olenemata sellest, kas töötajale säilitati töötasu või mitte).

13. Vanaduspensioniga määramine ei olene sellest, kas töötaja lahkuks või ei lahku sellelt töölt, mida ta tegi pensioni nõudmise päevani.

<sup>5)</sup> See käib aja kohta enne 1930. a., millal NSVL tööpuudus polnud täielikult likvideeritud.

### III. Pensioni määr.<sup>1)</sup>

16. Vanaduskindlustamisele kuuluvate isikute pensionid arvutatakse palgalise töö viimase 12 kuu keskmisest kuu-töötasust. Selle juures ainuüksi navigatsiooni kestel vesitranspordi alal töötajate keskmine kuu-töötasu arvutatakse jagades kogu nende navigatsiooni perioodi töötasu 12-le.

Keskmise töötasu arvutamisel kuud, mille kestel isik ei saanud töötasu 2 või rohkema nädala eest, jäetakse arvestamata ja asendatakse teistega.

17. Keskmise kuu-töötasu arvutamisel arvatakse töötasusse ajutise töövõimetuse abirahad ning nende saamise aeg arvatakse palgalise töö perioodi.

Kui aga ajutise töövõimetuse abiraha selle ülemmääraga piiramise tõttu maksti tegeliku töötasuga võrreldes vähemal määral, siis ajutise töövõimetuse abiraha asemel arvestatakse tegelik töötasu.

18. Kõrgema kvalifikatsiooniga töödel vähemalt viis aastat töötanud isikuid, kes on hiljem üle läinud madalama kvalifikatsiooniga töödele, arvutatakse pension nende endise töötasu järgi, kui kõrgema kvalifikatsiooniga töölt lahkumisest kuni pensioni nõudmiseni ei ole möödunud üle 5 aasta.

19. Töötasu summasse, millest arvutatakse pension, arvatakse kogu töötasu, mille pealt võetakse seaduse järgi sotsiaalkindlustuse maksu.

21. Pensionäri elukoha vahetus ei too kaasa määratud pensioni suuruse muutmist.

### IV. Kindlustuse andmise kestus ja lõpetamine.

22. Vanaduspension määratakse eluajaks.

Seejuures, kui pensioni saamiseks avaldis oli esitatud 3 kuu jooksul, arvates palgalise töö lõpupäevast, määratakse pension palgalise töö lõpupäevast; kõigil teistel juhtumitel (eriti siis, kui avaldis on esitatud isiku poolt, kes jätkab palgalise töö tegemist) pension määratakse avaldise esitamise päevast.<sup>2)</sup>

23. Määratud pensionid, mis pensionäri poolt on jäetud õigeaegselt välja võtmata, makstakse tagantjärele mitte rohkem kui 6 kuu eest, arvates väljavõtmata pensioni nõudmise päevast.

Pension, mis on saamata kindlustuskassa süü läbi, makstakse möödunud aja eest välja kitsendamata.

Pensionäri surma tõttu saamata pensionide väljamaksmise kord määratakse liiduvabariikide seadusandlusega.<sup>3)</sup>

24. Pensionärile kuuluva pensioni mitte-saamine ei või olla tema pensioniõigusest ilmajätmise põhjuseks, olenemata sellest, kui pika aja vältel ta pensioni ei saanud.

<sup>1)</sup> V. määrust 29. veebruarist 1932.

<sup>2)</sup> Kõigi vajalike dokumentidega — vaata VNFSV SKRK 4. jaan. 1939. a. juhise nr. 1 § 3.

<sup>3)</sup> VNFSV Kohtu RK ja Töö RK seletus 5. septembrist 1929.

### V. Pensionäri teenistuste ja muude sissetulekute arvestus ja pensionide väljamaksmise katkestamine.<sup>4)</sup>

27. Vanaduspensionide väljamaksmine katkestatakse:

a) pensionärile, kes elavad maal ja kuuluvad individuaalses korras põllumajanduslikult maksustatud talundi koosseisu;

b) pensionärile, kes tegelevad isikliku töödusega, mis maksustatakse riikliku töödusmaksuga kindlate normide järgi.

28. Pensionärile, kelle sissetulekud ei olene palgalisest tööst ja isiklikust töödusest, kauplemisest või talu majapidamisest (§ 27), makstakse pensioni sel määral, et pension ühes sissetulekuga ei ületaks kogusummas endist teenistust (olenemata selle määra).

Ruumide üürimisest saadud sissetulekud arvestatakse käesoleva paragrahvi korras. Seejuures kuulub arvelevõtmisele sissetulekute üldsumma pärast riigimaksude mahaarvamist.

Sissetulekud talumajapidamisest, mis ei ole individuaalses korras maksustatud põllumajandusliku maksuga, ei kuulu arvele võtmisele.

29. Pensionäri astumisel invaliidide koöperatiivühendusesse, kolhoosi, artelli jne. katkestatakse temale, alates 4. kuust ühendusse astumise päevast arvates, pensioni maksimine niikauaks kui temale arvestatavast pensionist mahaarvamisega on kaetud summa, mis kindlustuskassa poolt on sisse makstud osamaksu arvele (§ 6).

30. Üksiku pensionäri viibimisel tasuta üle 6 kuu psühhiaatrilises raviasutises vähendatakse temale kuuluv pensioni määr alates 7. kuust kuni 10 rublani kuus.

Pensionäri lahkumisel psühhiaatrilisest raviasutisest maksetakse temale välja pensioni vähendamise tagajärjel kättesaamata jäänud summa, kuid mitte enam kui 6 kuu eest.

Muudele pensionärile pension niisugustel juhtumitel makstakse välja muutumatult.

31. Pensioni maksimine katkestatakse pensionäri kohtu- või administratiivkorras vabaduse kaotamise ja väljasaatmisele või asumisele saatmise ajaks.

31-a. Juhul, kui pensionär võetakse kriminaalkorras vastutusele kuriteo eest, mille tagajärjel kohus võib otsustada pensioniõigusest ilmajätmise, katkestatakse temale pensioni maksimine.

Pensionäri õigeks mõistmisel või tema vastu tõstetud süüdistuse lõpetamisel uuendatakse pensioni maksimine ja makstakse välja kogu kättesaamata summa, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

Kui pensionär on mõistetud süüdi, kuid pensioniõigust kaotamata, ja ta seejuures ei kuulu kohtuotsuse põhjal vabaduse kaotamisele, väljasaatmisele või asumisele saatmisele, siis uuendatakse pensioni maksimine, ilma et möödunud aja eest makstaks.

<sup>4)</sup> NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN 28. detsembri 1938. a. määruse § 20 järgi pensionärile, kes pärast vanaduspensionii määramist jätkavad töötamist, makstakse pensioni olenemata töötasust.



32. Üksildasteks paragr. 30 mõttes loetakse pensionärid, kel ei ole oma ülalpidamisel perekonnaliikmeid, kes kuuluksid kindlustamisele sotsiaalkindlustuse korras toitja kaotamise puhul.

33. Pensioni maksmine uuendatakse päevast, mil kadusid asjaolud, mis tingisid pensioni maksmise katkestamise, olenemata katkestamise vältusest.

## VI. Pensioni taotlemine.

35. Isikud, kel on pensioniõigus, võivad esineda selle saamiseks igal ajal, olenemata sellest, kuipalju aega on möödunud palgalise töö katkestamise päevast.

37. Isik, kes pöördub pensioni saamiseks, peab esitama:

a) dokumendid, mis tõendavad staaži: palgaraamatud, tõendusd töökohalt, ametiühingute piletid, õiendused kutse staaži kohta, ennerevolutsioonigaegsete töölisorganisatsioonide liikmeraamatud jne.;

b) vanust tõendava dokumendi: õienduse majavalitsuselt, miilitsalt jne.;

v) õienduse viimase 12 kuu jooksul palgalise tööga teenitud töötasu kohta.

39. Kindlustuskassa annab avaldajale allkirja temalt avalduse saamise kohta, märkides allkirjas avalduse saamise kuupäeva.<sup>1)</sup>

## 11.

# Kindlustus väljateenitud aastate eest

NSVL KTK ja RKN poolt 3. juulil 1929 hariduse alal töötajate väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse käsitlemise kord.<sup>2)</sup>

NSVL Töö RK 11. oktoobri 1929 juhendist nr. 331. Antud NSVL KTK ja RKN 3. juuli 1929 määruse p. 13 (NSVL SK nr. 46. art. 396) ning NSVL KTK ja RKN 8. mai 1929 (NSVL SK 1929 nr. 31, art. 285) alusel.

## I. Pensioniõigus.

1. Pensioniõiguse väljateenitud aastate eest omavad järgmised hariduse alal töötajad:

a) I astme koolide ja kõrgema tüübi koolide esimese nelja grupi õpetajad (käesoleva paragrahvi p. „d“);

b) lugemistubade juhatajad ja raamatukoguhoidjad maal;

v) alamate põllumajanduskoolide õpetajad maal;

g) maa lastekodude pedagoogiline personal;

d) vanemate kõrgema tüübi koolide, alates 5. grupist, õpetajad (II astme koolid, seitsme-aastakud, nende hulgas ka vabrikutehaste üheksa-aastakud ja talurahva noorsoo koolid);

e) tehnikumide õppejõud;

ž) kutsealaste tehniliste koolide, samuti ka miilitsa- ja parandusliku töö koolide ja kursuste õppejõud;

z) õppe-tootmistöökodade õppejõud;

i) tehnikumide, kutsealaste tehniliste koolide ja õppetootmistöökodade tootmisõpetuse instruktoriaid;

k) lastekodude pedagoogiline personal linnades ja linnatüübilistes asulates;

l) eelkoolilaste asutiste (lasteaedade, väljakute, koolide ja m. s.) pedagoogiline personal;

m) raamatukoguhoidjad linnades ja linnatüübilistes asulates;

n) kirjaoskamatusel likvideerimise asutiste (koolide, kursuste, gruppide ja m. s.) õpetajad;

o) rajooni (jaoskonna) inspektorid.<sup>3)</sup>

1—w. Pensioniõigust ei ole isikul, kes selle õiguse on kaotanud kohtuotsusega, alja kestel, mis on määratud kohtuotsusega.<sup>4)</sup>

2. Paragrahvis 1 loetletud töötajad omavad pensioniõiguse tingimusel, kui nad on teeninud tähendatud ametis ja vähimalt 25 aastat, seejuures vähimalt 10 aastat nõukogude valitsuse ajal.

Tähendatud staaži arvutamisel arvatakse selle hulka kogu teenistusaeg olenemata sellest, kas see möödus ühes või mitmes ametis ja ühes või mitmes § 1 tähendatud asutises.

Märkus. Kindlustuskassadel on õigus üksiku juhtudel, kui on selleks küllaldaselt mõjuvaid põhjusi, määrata pensioni väljateenitud aastate eest isikuile, kes ei ole teeninud nõukogude valitsuse ajal täielikku 10 aastat.

3. Paragrahvis 1 tähendatud teenistusele loetakse võrdseks vastavate töötajate teenis-

<sup>3)</sup> Pensioniõigus väljateenitud aastate eest on ka järgmistel hariduse alal töötajatel:

a) pimedate ja kurtummade koolide ja ringide pedagoogilisel personaalil, kui ka pimedate ja kurtummade klubide ja punaste nurdade määralistel juhatajal (NSVL KTK ja RKN 17. jaanuari 1934 määrus — NSVL SK 1934 nr. 7, art. 46);

b) VNFSV-s füüsilise kultuuri õpetajail ja instruktoreil (VNFSV VKTK ja RKN 1. oktoobri 1923 määrus VNFSV SK 1933 nr. 53, art. 238).

Vaata ka Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse (TsUSStrah) 20. aprilli 1932 seletuste § 1 hariduse alal töötajate pensionilise kindlustamise kohta.

<sup>4)</sup> Käesoleva korra § 1-a, 1-b ja 1-g on muutunud kehtetuks seoses NSVL Konstitutsiooni vastuvõtmisega 5. detsembril 1936.

<sup>1)</sup> Tööstaaži ja pensioni määramise ning väljamaksmise otsuste peale kaebamise kord on määratud kindlaks juhendis riikliku sotsiaalkindlustuse pensionide määramise ja väljamaksmise korra kohta.

<sup>2)</sup> NSVL KTK ja RKN 3. juuli 1929. a. määruse sisu ei ole eraldi toodud, kuna käesolev käsitlemise juhend sisaldab vastavaid eeskirjad täieliselt.

tus kõigis algkoolides, endistes ministeeriumi-, semstvo-, rahva-, kihelkonna-, kiriku-kihelkonna-, linnakoolides ja kõrgemates algkoolides, gümnaasiumides, progümnaasiumides, reaalkoolides, kommertsikoolides, teenistus-täisealiste koolides, kutsealastes tehnilistes koolides, tehnikumides, kooliõpetajate seminarides, nõukogude parteikoolides ja nii enne-revolutsioonilist kui ka pärast-revolutsioonilist perioodi iga liiki muudes õppeasutistes, mis oma programmi ja tüübi poolest vastavad alam- ja keskõppeasutistele, olenemata rahalistest allikatest, mille arvel neid ülal peeti või peetakse; tegevus juhatajatena, õpetajatena, kasvatajatena ning laste ja alaealiste asutiste tööprotsesside instruktoritena nii enne-revolutsioonilisel kui ka pärast-revolutsioonilisel perioodil; üldhariduslike õppeainete õpetamine endistes vaimlikes koolides ja sõjakoolides ning vaimlikes seminarides, tööprotsesside, laulmise, muusika, joonistamise ja füüsilise kultuuri õpetamine tingimustel, et see õpetamine oli õpetajale pea-tööalaks. Töötamine puudulikult kirjaoskajate koolides ja kirjaoskamatusel likvideerimisel (likvideerimise punktides ja individuaal-gruppides õpetamise korras) loetakse võrdseks § 1 tähendatud teenistusega vaid sel juhul, kui see kandis alatist iseloomu, s. t. kestis kogu õppeaasta.

§ 1. Näidatud teenistusele ei loeta võrdseks: teenistust klassi järelevaatajate, järelevaatajannade ja klassidaamide ametikohtadel, usulise kultuse ja sõjateaduslike ainete õpetamist kui ka enne-revolutsiooniaegset teenistust õpetaja kandidaadina pühapäevakoolides.

Tööstaaži hulka ei arvata teenistust, mis eelnes või langes ühte § 1 tähendatud isikute olemisega usulise kultuse teenijate ametis kui ka kasusaamise taotlemise sihiga palgalise tööjõu eksploateerimisega ja iseseisva tegevusega kaubanduses või töönduses, mis maksustatakse riigi tööstusmaksuga.

4. Kahekümne viieaastase teenistusaaja arvutamisel iga teenistusaasta kaugemis maakoh-tades alates 1. oktoobrist 1927 loetakse mitte-kaugemist maakoh-tadest teenistusse saadetud töötajale võrdseks:

a) 1 vööndi kaugemis maakoh-tades — 1 aastale ja 8 kuule,

b) vööndi kaugemis maakoh-tades — 1 aastale ja 3 kuule.

Kaugete maakoh-tade hulka kuuluvad kohad, mis on näidatud NSVL KTK ja RKN 11. mai 1927 määruse § 2 korras NSVL riigi-asutiste ja ettevõtete ametnike soodustuste kohta kaugetes kohtades (NSVL SK nr. 25, art. 270)<sup>1)</sup> antud loetelus.

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal kehtivad: 1) määrus soodustuse kohta isikuile, kes töötavad NSVL kaugemis maakoh-tades ja väljaspool suuri linnasulaid (NSVL KTK ja RKN määrus 12. augustist 1930, SK 1930, nr. 41, art. 427). See määrus on ellu viidud 1. oktoobrist 1930; 2) NSVL Töö RK poolt 1. novembril 1930 kinnitatud määrus nr. 338 soodustuse kohta isikuile, kes töötavad kaugemis maakoh-tades ja väljaspool suuri linnasulaid.

Kaugete maakoh-tade loetelu on muudetud hiljem.

soodustusi, mis on määratud käesolevas paragrahvis, olenemata sellest, missugustest maakoh-tadest nad on teenistusse saadetud.

4-a. Pensioniõigust andva teenistuse kestuse arvutamisel iga aasta tööd lastekodus pedagoogilise töötajana loetakse võrdseks 2-aastasele teenistusele.<sup>2)</sup>

Paragrahvis 1 loetletud töötajad kaugemis maakoh-tades rändrahva keskel kasutavad 25-aastase teenistusaaja staaži arvutamise suhtes

5. Tööstaaži 1—2 tähendatud ameteis ei pea olema tingimata pidev. Staaži hulka arvatakse:

a) Punaarmee ja laevastiku ridades olemise aeg;

b) nõukogude ja ametiühingute valitud ametikohtadel olemise aeg;

v) enne revolutsiooni poliitiliste süütegude eest karistuse kandmise aeg (sunnitööl, asumisel, vanglas ja kindluses);

g) valitsusvastase tegevuse eest enne-revolutsioonilisel ajal pedagoogilisest tegevusest tagandamise aeg (kuni mõnele muule tööle asumiseni);

d) aeg, mille eest hariduse alal töötaja sai sotsiaalkindlustuse korras töötaolu<sup>3)</sup> või ajutise töövõimetuse puhul abiraha.

6. Paragrahvis 1 näidatud ameteis palgalepingulises töös olemise fakti tuleb tõestada dokumentidega. Selle töö küllaldaseks tõendiks on endised teenistuslehed või liidri vabariikide Hariduse RK organite tunnistused.

Neis tunnistusis peab olema täpselt näidatud:

a) teenistuskoh-t; b) amet iga teenistuskoha järgi ja v) teenistuse algus ja lõpp iga ameti järgi igas asutises.

7. Poliitilise süüte eest karistuse kandmise ja pedagoogilisest tööst tagandamise fakti ning kestust enne-revolutsioonilisel ajal tuleb tõstada vastavate tõenditega — partei, arhiivi ja t. s. organite õiendistega.

8. Pensioni § 1 tähendatud isikuile makstakse olenemata pensionäri töövõimest ja varanduslikust seisukorrast eranditega, mis on ette nähtud § 15.

9. Pensioni väljateenitud isiku surma korral omavad pensioniõiguse tema ülalpidamisel oliljad, kellel ei ole elatumiseks küllaldasi vahendeid:

a) lapsed, vennad, õed, kes on töövõimetud või kes ei ole saanud 16-aastaseks, õppeasutistes õppijad — 18-aastaseks;

b) vanemad ja abikaasa, kes on töövõimetud või on saanud: mehed — 60-aastaseks ja naised — 55-aastaseks;

v) vanemad ja abikaasa, kuigi nad on töövõimelised, kuid on tegevuses surnu alla 8-aastaste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega.

Märkus. Töövõimetuiks loetakse isikud, kes on arvatud ekspertiisi organite poolt invaliidisuse 1., 2. ja 3. gruppi.

<sup>2)</sup> Hariduse Keskkomitee (Tsekpros) määrus 26. jaanuarist 1934.

<sup>3)</sup> Käib aja kohta kuni 1930. a., kui töötaolu ei olnud NSVL veel täielikult likvideeritud.

10. Õigeaegselt väljanõudmata määratud pensionid tasutakse tagantjärele mitte enam kui 6 kuu eest, arvates vastavate summade kättesaamiseks kindlustuskassa poole pöördumise päevast.

Pensionäri surma tõttu kättesaamata jäänud pensionide väljamaksmise korra määrab liiduvabariikide seadusandlus.<sup>1)</sup>

11. Isikuil, kel on pensionisaamise õigus mitmesuguseil alusel (pensionid väljateenitud aastate eest, invaliidsuse korral, toitja surma korral, isiklik pension ja m. s.), on õigus valida pensioni ükskõik missuguse ühe aluse järgi.

## II. Pensioni määr.

12. Pensionid määratakse § 1 tähendatud isikuile pooles suuruses nende pensioni määramiseelse viimase 12 kuu keskmisest kuutöötasust. Pensioni arvutamisel võetakse arvesse töötasu kõigil tõesed (lisatöökohta pidamine), mis annavad väljateenitud aastate eest pensionioiguse. Pension ei või ületada 150 rbl. kuus.

14. Pensionioiguse omavale töötajale, kes on saadetud teenistusse mittekaugeist maakohadest ja teeninud alates 1. oktoobrist 1927. a. kaugete maakohade I võõndis mitte alla 10 aasta, määratakse pension kahekordses suuruses, neile aga, kes on teeninud alates 1. oktoobrist 1927 kaugete maakohade II võõndis mitte alla 15 aasta — pooleteisekordses suuruses.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud kõrgendatud pensionid määratakse ka töötajale, kes töötavad kaugeis maakohadest rändrahva keskel, olenemata sellest, missugustest maakohadest nad on lähetatud teenistusse.

15. Kui pensionäär saab töötasu palgalisest tööst või omab muid tulusid, siis makstakse pension välja niisuguses suuruses, et pensioni ja töötasu või muu tulu summa ei ületa pensionäri keskmist kuu töötasu 12 viimasel kuul enne pensioni määramist.

Pensionäridele, kes jäävad edasi tööle, mis annab pensionioiguse väljateenitud aastate eest, tuleb siiski välja maksta neile määratud pensionist vähimalt pool.

15-a. Pensionäridele, kes töötavad palgaliselt ja saavad tasu, mis ületab nende edise töötasu, arvutatakse pension uue töötasu järgi, kui pensionär sai suuremat töötasu mitte alla 2 aasta.

16. Pärast töötaja surma järelejäänud perekonnale määratakse pension: abikaasale — täispensioni  $\frac{1}{2}$  suuruses ja igale ülejäänud perekonnaliikmele (§ 9) — täispensioni  $\frac{1}{4}$  suuruses, kuid siiski nõnda, et kogu perekonnale kuuluv üldine summa ei ületa täispensioni määra.<sup>2)</sup>

Märkus: Täispensioni määraks on § 12 ja § 14 ettenähtud määrad.

17. Käesoleva instruksiooni korras määratud pensionid ei kuulu maksustamisele minisuguste üldriiklike maksudega.

<sup>1)</sup> VNFSV Kohtu RK ja Töö RK seletus 5. septembrist 1928. a.

## III. Kindlustamise kestus.

18. Pension väljateenitud aastate eest makstakse:

a) § 1 p. a, b, v, g tähendatud isikuile — avalduse esitamise päevast alates;

b) kõigile teistele § 1 loetletud hariduse alal töötajale alates avalduse esitamise päevast, kuid mitte enne teenistusest lahkumist<sup>3)</sup>;

v) nende surnud isikute perekondadele, kes välja teenisid pensionioiguse või said pensioni, alates avalduse esitamise päevast.

19. Käesoleva instruksiooni korras määratud pensionid makstakse:

a) pensioni väljateenitud isikuile — eluaegselt;

b) alaealistele lastele, vendadele ja õdedele — nende 16-aastaseks saamiseni, õppeasutistes õppijatele — 18-aastaseks saamiseni;

v) töövõimetute lastele, vendadele ja õdedele — kuni töövõime taastumiseni;

g) vanematele ja abikaasale, kui nad on töövõimetud või kui mees on saanud 60-aastaseks ja naine — 55-aastaseks — eluaegselt;

d) vanematele ja abikaasale, kes on tegevuses lapse eest hoolitsemisega — kuni lapse 8-aastaseks saamiseni.

Märkus: Kui isik, kes saab pensioni oma abikaasa kaotuse korral, astus uuesti abiellu, siis ei võta see temalt pensioni edasisaamise õigust.

## IV. Pensioni määramine.

21. Tööinvaliidide ja toitja kaotanud perekonnaliikmete suhtes kehtima pandud avalduse esitamise tähtaeg ei kehti isikute kohta, kes saavad pensioni käesoleva instruksiooni korras.

## V. Pensioni väljamaksmine.

42-a. Pensioni väljamaksmine katkestatakse kogu ajaks, mil pensionär on kohtu- või administratiivkorras vabaduse kaotanud või välja saadetud või asumisele saadetud.

42-b. Pensionäri kriminaalvastutusele võtmise korral süüteo eest, mille järele kohus võib otsustada pensionioiguse ära võtta, katkestatakse talle pensioni väljamaksmine.

Pensionäri õigeksmõistmise või tema vastu algatatud süüdistusaja lõpetamise korral uuendatakse pensioni väljamaksmine ja talle makstakse välja kogu saamata jäänud summa, kuid mitte enam kui 6 kuu eest.

Kui pensionär mõistetakse süüdi, kuid ilma pensionioiguse kaotamiseta, ja seejuures ei ole mõistetud vabaduse kaotamisele, asumisele

<sup>2)</sup> Pensioni arvutamisel perekonnaliikmeile võib käsitleda ka NSVL Töö RK juures asuva Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu (SSSS) 29. veebruaril 1932 määruse nr. 47 § 15 neil juhtudel, kui pensioni arvutamine selle määruse normide alusel osutub perekonnaliikmeile kasulikumaks.

<sup>3)</sup> V. Sotsiaalkindlustuse Keskvõltsuse seletus 17. märtsist 1929 nr. 33/128 § 2.

saatmisele või väljasaatmisele, siis uuendatakse talle pensioni väljamaksmine, ilma et möödunud aja eest tasutakse.

42-v. Pensionisummasid, mis on pensionäri-  
rile välja makstud üleauruselt temapoolse kuri-

tarvituse (ebaõigete dokumentide esitamise jne.) tagajärjel, võidakse kindlustuskassa poolt maha arvata järgnevatest väljamaksumedest sellele isikule, olenemata tema kriminaalvastastusele võtmisest.

12.

## Hariduse alal töötajate pensionilisest kindlustamisest

Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse (TsUStrahi) seletus 17. märtsist 1932, nr. 33/128.

1. NSVL Töö RK otsus 23. jaanuarist 1932, nr. 13 hariduse, meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajate ja agronoomide väljateenitud aastate eest pensionilisest kindlustamisest määruste muutmise kohta laiendatakse ka isikuile, kes saavad pensioni toitja surma korral, kel oli õigus pensionile väljateenitud aastate eest.

2. Kõigile hariduse alal töötajatele, kui neil on pensioniõigus väljateenitud aastate eest, määrata see pension alates 1. jaanuarist 1932, olenemata nende teenistusest lahkumisest. Sel juhul kuulub muutmisele NSVL Töö RK 11. oktoobri 1929 ringkirja nr. 331 § 13 p. b.

13.

## Hariduse alal töötajate pensionilisest kindlustamisest

Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse (TsUStrahi) seletusest 20. aprillist 1932.

Seoses hariduse alal töötajate pensionilise kindlustamise kohta tulnud järelepärimistega Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsus seletab:

1. Seoses rahvahariduse uute vormidega ja rea tööde ning ametikohtade nimetuste muutmiseega isikute hulka, kellel on pensioniõigus välja teenitud aastate eest vastavalt KTK ja RKN 3. juuli 1929 ja 23. aprilli 1931 otsusele, arvatakse:

a) tootmis-politehniliste kursuste, tööliste ja tehnilise personaali kvalifikatsiooni tõstmise töölis-tehniliste koolide ja ametiühingulise kirjaoskuse (profgramotõ) koolide õpetajad;

b) õppealade juhatajad, õppealade konsultandid-metodistid ja iga liiki kirjateelsete õppeasutiste määralsed referendid;

v) kultuurilise ülesehitustöö rajooni nõukogude sekretärid, kooli- ja eelkooli-instruktorid.

2) Pensionide määrad<sup>1)</sup> tuleb uuesti läbi vaadata vaid sel juhul, kui pensionär omas suurema töötasu ametikohtadel, mis andsid pensioniõiguse väljateenitud aastate eest.

3. Pension vaadatakse seejuures uuesti läbi olenemata sellest, kas pensionär jätkab töötamist pensioni ümberarvutamise avaldise esitamise ajal.

4. Kui perekonnaliige, kes saab toitja surma järele tema väljateenitud aastate eest pensioni, asub tööle, siis katkestatakse talle pensioni väljamaksmine. Kui aga kõnesoleva perekonnaliikme pension ja töötasu ei ületa 75 rbl. kuus, siis pension makstakse välja niisuguses suuruses, et pension koos töötasuga ei ületa 75 rbl. kuus.

5. Pensionäridele, kes töötavad ametikohtadel, mis annavad pensioniõiguse väljateenitud aastate eest, makstakse pension välja täieliselt, kui töötasu ja pension kokku ei ületa 100 rbl. kuus.

6. Pensioni määramisel hariduse alal töötajatele väljateenitud aastate eest, mis on ette nähtud NSVL KTK ja RKN määrusega 3. juulist 1929, arvatakse staaži hulka ka igasugune töö kõrgemates õppeasutistes, töölisfakulteedides ja nõukogude parteikoolides, mis annab nõukogude vabariikides kehtiva seadusandluse järgi õiguse akadeemilisele pensionile.

Töötasud töö eest nendes õppeasutistes liidetakse pensioni määramisel üldiseks aastatöötasuks, millest arvutatakse pension.

7. Pensionäridel väljateenitud aastate eest, kes on pedagoogilisel tööl kõrgemates õppeasutistes, töölisfakulteedides, nõukogude parteikoolides ja m. s., on õigus saada 50% pensionist.<sup>2)</sup>

14.

## Staaži arvestamise korrast pensioni määramisel hariduse alal töötajale väljateenitud aastate eest

Hariduse Keskkomitee seletus 26. jaanuarist 1934.

1. Pensioni määramisel väljateenitud aastate eest arvestatakse pedagoogilisel alal lastekodus töötaja tööstaaž kahekordses suuruses (aasta 2 aastaks, kuu 2 kuuks jne.), kuid

ainult selles osas, mis langeb ajale pärast NSVL KTK ja RKN määruse väljaandmist, mis pani kehtima selle soodustava arvestuse, s. o. aja eest pärast 19. maid 1933.

<sup>1)</sup> NSVL RKN instruksiooni § 15-a kohaselt 11. oktoobrist 1929, nr. 331.

<sup>2)</sup> NSVL Töö RK instruksiooni § 15 kohaselt 11. oktoobrist 1929, nr. 331.

Lastekodus pedagoogilisel alal töötaja töö, mida täideti kuni 19. maini 1933, arvestatakse staaži hulka ühekordselt.

2. Pensioni määramisel väljateenitud aastate eest sotsiaalkindlustuse korras, arvestatakse pedagoogilise töö töölisfakultetides, nõukogude parteikoolides ja pimedate, kurtumade ja vaimselt mahajäänute, füüsiliselt vigaste ning raskeltkasvatatavate laste ja alaealiste koolides staaži hulka kõigil juhtudel ühekordses suuruses, sest selle töö (aja eest kuni 1925) arvestamine kahekordses suuruses on määratud ainult VNFSV seaduses akadeemiliste pensionide kohta, kuna kindlustusseadusandluses seda pole ette nähtud.

3. Käesoleva seletuse paragrahvid 1—2 ei või olla pensioni äravõtmise aluseks neilt isikult, kellele oli pension määratud juba enne käesoleva seletuse koha peal kättesaamist.

4. Pensioni määramisel väljateenitud aastate eest arvestatakse õppus pedagoogilistes õppeasutistes staaži hulka tingimusel, kui antud isik oli enne ja pärast õppust vahetult tööl, mis annab pensioniõiguse väljateenitud aastate eest (vastavalt 1. jaan. 1932, nr. 12, mõnede õpilaste kategooriate sotsiaalkindlustuse eeskirjade § 9).

Õppust enne revolutsiooni aega staaži hulka ei arvata.

15.

## NSVL KTK ja RKN poolt 25. septembril 1929. a. maa ning töölisasunduste meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajate väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse käsitamise kord<sup>1)</sup>

NSVL Töö RK instruksioonist 3. novembrist 1929, nr. 348, antud NSVL KTK ja RKN 25. septembri 1929 määruse § 14 (NSVL SK 1929, nr. 63, art. 582) ja 8. mai 1929 määruse (NSVL SK 1929, nr. 31, art. 285, NSVL Töö RK Teataja nr. 48—49 1929) alusel.

### 1. Pensioniõigus.

§ 1. Pensioniõiguse väljateenitud aastate eest omavad järgmised meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajad maal ja töölisasundusis: a) arstid, b) veterinaararstid, v) hambaarstid, g) velskrid, d) veterinaarvelskrid, e) naisvelskrid, ž) naisvelskrid-ämmaemandad, z) ämmaemandad, i) meditsiinilised õed, kes on lõpetanud meditsiinilise tehnikumi (normaalkursuse) ja Punase Risti õdede normaalkooli.

I-v. Pensioniõigust ei oma isikud, kes on kaotanud pensioniõiguse kohtuotsusel, aja kestel, mis on määratud kohtuotsusega.<sup>2)</sup>

§ 2. Paragrahvis I loetletud töötajad omandavad pensioniõiguse tingimusel, kui nad on teeninud maal ja töölisasundusis § I näidatud ametikohtadel vähimalt 25 aastat, seejuures vähimalt 10 aastat nõukogude võimu ajal.

Tähendatud staaži arvutamisel arvestatakse sellesse kogu teenistusaeg, sõltumata sellest, kas see mõõdus ühes või mitmes maa-asulas ja töölisasunduses.

\*Paragrahvis I tähendatud töötajail on pensioniõigus, olenemata sellest, missugustes maa-asulates ja töölisasundustes paiknevates asutistes ja organisatsioonides nad olid § I tähendatud ametites — jaoskonna võrgu, soovhooside asutistes, Vene Punase Risti Seltsi keskkomitee töuandlais, raudtee- ja veetranspordi meditsiin- ja veterinaarasutistes, kaitsekaranteeni võõndites j. m.).

§ 3. Pensioniõiguse kindlaksmääramisel võetakse arvesse ka revolutsiooniaegne teenistus meditsiinilistel ja veterinaarsetel erialadel maal ja töölisasundustes.

Tööstaaži hulka ei arvata teenistust, mis § I näidatud isikuil eelnes või langes ühte usulise kultuse teenijate ametis olemisega kui ka kasu taotlemise sihiga palgalise tööjõu ekspluateerimisega ja tegutsemisega iseseisva kaubandustegevusega või töõndusega, mis maksustatakse töõndusmaksuga läbikäigult.

§ 4. Kahekümneviieaastase teenistusstaaži arvutamisel iga teenistusaasta kaugemis maa-kohtades alates I. oktoobriga 1927 loetakse mittekaugest maa-kohtadest teenistusse lähetatud töötajatele võrdseks:

a) I võõndi kaugemis maa-kohtades — I aastale ja 8 kuule;

b) II võõndi kaugemis maa-kohtades — I aastale ja 3 kuule.

Kaugetekes maa-kohtadeks arvatakse kohad, mis on näidatud NSVL KTK ja RKN poolt II. mail 1927 NSVL kaugete maa-kohtade riigiasutiste ja ettevõtete töötajate soodustuste määruse § 2 korras antud loetelus (NSVL SK nr. 25, art. 276).<sup>3)</sup>

Paragrahvis I loetletud töötajad kaugemis maa-kohtades rändrahva keskel kasutavad 25-aastase teenistusaaja arvutamise suhtes soodustusi, mis on määratud käesolevas paragrahvis, olenemata sellest, missugustest maa-kohtadest nad olid teenistusse lähetatud.

§ 5. Tööstaaž paragrahvis I tähendatud ametikohtadel ei pea olema tingimata katkestamatu. Staaži hulka arvatakse: a) Punaarmee ja Laevastiku ridades viibimise aeg; b) nõukogude ja ametiühingute valitud ameteis olemise

<sup>1)</sup> NSVL KTK ja RKN 25. septembri 1929 määrus ei ole siin toodud, kuna käesolev käsitlemise juhend sisaldab vastavad eeskirjad täieliselt.

<sup>2)</sup> Käesoleva korra § I-a, I-b ja I-g on muutunud kehtetuks seoses NSVL Konstitutsiooni vastuvõtmisega 5. detsembrist 1936.

<sup>3)</sup> Kaugete maa-kohtade suhtes v. märke haridusala töötajate väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise määruse käsitlemise kohta.

aeg; v) poliitilise tegevuse eest karistuse kandmise aeg (sunnitööl, asumisel, vanglas või kindluses) enne revolutsiooni; g) valitsuvastase tegevuse eest meditsiin- ja veterinaartööst tagandamise periood enne revolutsiooni (kuni mõnele teisele tööle asumiseni); d) aeg, mille eest töötaja sai tegelikult sotsiaalkindlustuse korras töötaolu<sup>1)</sup> või ajutise töövõimetuse abiraha.

Muud vaheaajad, mis on esile kutsutud teenistusega linnas j. m., ei katkesta 25-aastase staaži kestust, kuid neid vaheaegu ei arvestata selle staaži hulka.

§ 6. Paragrahvis I näidatud ameteis palgalises töös olemise fakt tuleb tõestada dokumentidega. Selle töö küllaldaseks tõenduseks on endised teenistuslehed või tervishoiu organite tunnistused või arhiiviasutiste teadised.

Neis tunnistustes ja teatistes peab olema täpselt näidatud: a) teenistuse asukoht; b) amet iga teenistuskoha järgi ja v) teenistuse algus ja lõpp iga ameti järgi igas asutises.

§ 7. Poliitilise tegevuse eest karistuse kandmise fakt ja kestus ning meditsiin- ja veterinaartööst tagandamine ennerevolutsioonilisel ajal tuleb tõsitada vastavate tõenditega — partei-, arhiivi- ja t. s. organite teatistega.

§ 8. Pensionid paragrahvis I tähendatud isikuile makstakse välja olenemata pensionäri töövõime seisukorrast ja varanduslikust olukorrast erandiga, mis on näidatud § 13.

§ 9. Pensioni väljateeninud isiku surma korral omavad pensioniõiguse tema ülalpidamisel olevad ja ilma küllaldaste elatjvahenditeta: a) lapsed, vennad ja õed, kes on töövõimetus või ei ole saanud 16-aastaseks (õppeasutistes õppijad — 18-aastaseks); b) vanemad ja abikaasa, kes on töövõimetus või on saanud: mehed — 60-aastaseks ja naised — 55-aastaseks; v) vanemad ja abikaasa, kuigi nad on töövõimelised, kuid on tegevuses surnu alla 8-aasta vanuste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega.

Märkus: Töövõimetuiks loetakse isikud, kes on ekspertiisorganite poolt arvatud invaliidisuse I., 2. ja 3. gruppi.

§ 10. Õigeaegselt väljanõudmata määratud pensionid tasutakse tagant järele mitte enam kui kuu kuu eest, arvates vastavate summade kättesaamiseks sotsiaalkindlustuskassa poole pöördumise päevast.

Pensionäri surma tõttu saamata jäänud pensionide väljamaksmise korra määrab liiduvabariigi seadusandlus.<sup>2)</sup>

§ 11. Isikul, kel on pensioniõigus mitmel alusel (pension väljateenitud aastate eest, invaliidisuse, toitja surma korral, isiklik pension ja m. s.), on õigus valida pensioni ükskõik missuguse ühe aluse järgi.

## II. Pensioni määr.

§ 12. Pension määratakse paragrahvis I tähendatud isikuile pensioni määramiseelse viimase 12 kuu keskmise kuutöötasu pooles suu-

<sup>1)</sup> Käib aja kohta kuni 1930, kui tööpuudus NSVL ei olnud veel täieliselt likvideeritud.

<sup>2)</sup> V. NSVL Kohtu RK ja Töö RK seletus 5. septembrist 1928. a.

ruses. Pensioni arvutamisel võetakse arvesse töötasu kõigil töödel (lisatöökoha pidamine), mis annavad pensioniõiguse väljateenitud aastate eest. Pension ei või ületada 150 rbl. kuus.

§ 13. Kui pensionär saab töötasu palgalisest tööst või omab muid tulusid, siis makstakse talle pensioni sellises suuruses, et pensioni ja töötasu või muude sissetulekute summa ei või ületada pensionäri keskmist kuutöötasu viimasel 12 kuul enne pensioni määramist.

Pensionäridele, kes jäävad tööle, mis annab pensioniõiguse väljateenitud aastate eest, tuleb siiski välja maksta neile määratud pensionist vähemalt pool.

§ 13-a. Pensionäridele, kes töötavad palgaliselt ja saavad töötasu, mis ületab nende endise töötasu, arvutatakse pension uue töötasu järgi, kui pensionär sai kõrgemat töötasu mitte vähem kui 2 aastat.<sup>3)</sup>

Käesoleva instruksiooni korras määratud pensionid ei kuulu maksustamisele üldriiklike ja kohalike maksudega.

§ 15. Pärast töötaja surma järelejäänud perekonnale määratakse pension: abikaasale — täispension 1/2 suuruses (§ 12) ja igale ülejäänud perekonnaliikmele — täispension 1/4 suuruses, kuid siiski nõnda, et kogu perekonnale kuuluv pensioni üldsumma ei ületa täispension määra.<sup>4)</sup>

## III. Kindlustamise kestus.

§ 16. Pension väljateenitud aastate eest makstakse avaldise esitamise päevast alates.

§ 17. Käesoleva instruksiooni korras määratud pensioni makstakse:

a) pensioni väljateeninud isikuile — eluaegselt;

b) alaealistele lastele, vendadele ja õdedele — nende 16-aastaseks saamiseni, õppeasutistes õppijale — 18-aastaseks saamiseni;

v) töövõimetuile lastele, vendadele ja õdedele — töövõime taastumiseni;

g) vanematele ja abikaasale, kui nad on töövõimetus või on saanud: mehed — 60-aastaseks ja naised — 55-aastaseks, eluaegselt;

d) vanematele ja abikaasale, kes on tegevuses lapse eest hoolitsemisega, kuni lapse 8-aastaseks saamiseni.

Märkus. Kui isik, kes saab pensioni abikaasa kaotuse korral, uuesti abiellub, siis ei võta see temalt pensioni edasisaamise õigust.

## IV. Pensioni määramine.

§ 19. Tööinvaliidide ja toitja kaotanud perekonnaliikmete suhtes kehtima pandud avaldise esitamise tähtaeg ei kehti isikute kohta, kes saavad pensioni käesoleva instruksiooni korras.

<sup>3)</sup> V. Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse seletus pensionide ümberarvutamisest 17. aug. 1933, nr. 164—2.

<sup>4)</sup> Pensioni arvutamisel perekonnaliikmeile võib käsitleda ka NSVL Töö RK juures asuva Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõukogu (SSSS) 29. veebruari 1932 määruse nr. 47 § 15 neil juhtudel, kui pensioni arvutamine selle määruse normide alusel osutub perekonnaliikmeile kasulikumaks.

## V. Pensioni väljamaksmine.

§ 39-a. Pensioni väljamaksmine katkestatakse kogu ajaks, millal pensionär on kohtu- või administratiivkorras vabaduse kaotanud või on välja saadetud või asumisele saadetud.

§ 39-b. Pensionäri kriminaalvastutusele võtmise korral süüteo eest, mille järgi kohus võib otsustada pensioniõiguse ära võtta, katkestatakse talle pensioni väljamaksmine.

Pensionäri õigeksmõistmise või tema vastu algatatud süüdistusasja lõpetamise korral uuendatakse pensioni väljamaksmine ja talle

makstakse välja kogu saamatajäänud summa, kuid mitte enam kui 6 kuu eest.

Kui aga pensionär mõistetakse süüdi, kuid ilma pensioniõiguse kaotamiseta ja ta seejuures ei ole otsusega mõistetud vabaduse kaotusele, asumisele saatmisele või väljasaatmisele, siis uuendatakse talle pensioni väljamaksmine, ilma et möödunud aja eest tasutakse.

§ 39-v. Pensionisummad, mis pensionäri le liigselt välja makstud tempoolse kuritarvituse (ebaõigete dokumentide esitamine jne.) tagajärjel, võidakse kindlustuskassa poolt maha arvata järgnevatel väljamaksetele sellele isikule, olenemata ta kriminaalvastutusele võtmisest.

16.

## NSVL KTK ja RKN poolt 23. juulil 1930. a. maal töötavate agronoomide väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse käsitamise kord

NSVL Töö RK määrus 22. septembrist 1930. (NSVL Töö RK Teataja 1930 nr. 26—27.)

NSVL KTK ja RKN poolt 23. juulil 1930 (NSVL SK 1930, nr. 37, art. 401) maal töötavate agronoomide väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse alusel NSVL Töö RK otsustas:

§ 1. Maal töötavatele agronoomidele väljateenitud aastate eest pensioni määramine toimub tingimusil ja normide järgi, mis kehtivad meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajate kohta vastavalt NSVL KTK ja

RKN 25. nov. 1929 maal ja töölisasunduste meditsiinilisel ja veterinaarsel alal töötajate väljateenitud aastate ees pensionilise kindlustamise määruse käsitlemise korra kohta NSVL Töö RK poolt 3. nov. 1929 antud eeskirjadele.

§ 2. Käesolev määrus pannakse kehtima 1. oktoobrist 1930. See ei laiene agronoomidele, kes on kakestanud töö maal enne 1. oktoobrit 1930.

17.

## Tsiviil-õhulaevastiku lennukoosseisu pensionikindlustusest väljateenitud aastate eest

Väljavõte NSVL KTK ja RKN määrustest 17. oktoobril 1933. a. (SK 1933, nr. 63, art. 378.)

Võttes arvesse tsiviilõhulaevastiku kasvatat osatähtsust rahvamajanduses ja vajadust kindlustada seda rahvamajanduse haru kvalifitseeritud lennukoosseisuga NSVL KTK ja RKN määravad:

1. Seada sisse pensionidega kindlustamine sotsiaalkindlustuse korras väljateenitud aastate eest järgmistele tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisu töötajatele: õhulaevade ja nende ühendiste komandöridele, iga liiki lendureile (kaasa arvatud lendurid-üleandjad ja õhulaevade vastuvõtjad), lendurvaatlejaile, õhuülesvõtjaile, õhunavigaatoreile, tüürimeestele, poordimehanikuile, poordimotoristidele ja poordiraadiomeestele.

2. Pensioni väljateenitud aastate eest makstakse isikule, kes on lahkunud tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisu teenistusest, kui nad vallandamise päevaks olid töötanud selles teenistuses vähimalt 20 aastat.

Pensionid makstakse olenemata sellest, kas töötaja läheb üle teisele tööle (mitte lennukoosseisu) või loobub üldse tööst.

3. Väljateenimise tähtaegade arvutamisel loetakse:

a) üks aasta teenistust õhuliinidel: aastase lennu juures 400 tundi ja rohkem — 2 aastaks, aastase lennu juures 200—399 tundi — 1½ aastaks, aastase lennu juures 100—199 tundi — 1¼ aastaks;

b) üks aasta teenistust õhuülesvõttetöödel: aastase lennu juures ülesvõttetöödel 100 tundi ja rohkem — 2 aastaks, aastase lennu juures 50—99 tundi — 1½ aastaks;

v) üks aasta teenistust põllumajanduslikus aviatsioonis ja mitmesugustes õhukepitsioonides: aastase lennu juures 200 tundi ja rohkem — 2 aastaks; aastase lennu juures 100—199 tundi — 1½ aastaks, aastase lennu juures 50—99 tundi — 1¼ aastaks;

g) üks aasta teenistust lennusalkades — õppeasutistes ja treeningsalkades: aastase lennu juures 300 tundi ja rohkem — 2 aastaks, aastase lennu juures 150—299 tundi — 1½ aastaks, aastase lennu juures 75—149 tundi — 1¼ aastaks;

d) üks aasta teenistust õhulaevade lendur-üleandjana või -vastuvõtjana ja lendurina teadusliku uurimisasutise teenistuses — 2 aastaks.

4. Väljateenitud aastate hulka, mis annavad pensioniõiguse, arvatakse ajateenistuse ja üleajateenistuse aeg Töölis-Talupoegade Punaarmee sõja-õhujõudude lennukoosseisus (kaasa arvatud ka sõja-lennuõppeasutistes) arvestusega 1 kuu teenistust 2 kuuks.

Teenistusaeg Töölis-Talupoegade Punaarmee osade lennukoosseisus väerindel, samuti ka kontrrevolutsiooniliste väljaastumiste ja banditismi likvideerimisel ja VČK osades kodusõja ajajärgus arvatakse väljateenimisaajaks arvestusega 1 kuu teenistust 3 kuuks.

5. Pensioni arvutamisel väljateenitud aastate eest isikuile, kellele on annetatud NSV Liidu orden või revolutsiooniline aurelv, iga 8 kuud väljateenitud aega, mis on arvatud eelmiste paragrahvide järgi, loetakse väljateenitud aastaks.

6. Isikuile, kel on pensioni õigus käesoleva määruse järgi ja õigus pensionile invaliidsuse või eriseaduste alusel, makstakse pensioni mingisugusel ühel tema poolt valitud alusel.

7. Pensioni makstakse järgmistes määrades: 20 aasta väljateenimisel — 50 prots, suuruses keskmisest kuu-töötasust viimase 12 kuu eest, mis eelnesid pensioni määramise kuule; iga väljateenitud aasta eest üle 20 aasta pensioni määr suurendatakse 4 prots. võrra ja iga väljateenitud aasta eest üle 25 aasta — 6 prots. võrra keskmisest töötasust. Isikuile, kel on välja teenitud 30 ja rohkem aastaid, makstakse pensioni 100 prots. suuruses tähendatud keskmisest kuu-töötasust<sup>1)</sup>.

8. Paragrahvis 1 näidatud isikute surma või teadmata äraoleku korral pensioni õiguse, mida nad said või olid õigustatud saama, omandavad järgmised nende perekondade liikmed, kes olid nende ülalpidamis-

misel ja kel puuduvad küllaldased vahendid elatumiseks:

a) alla 16 aasta vanused (õppeasutistes õppijad — alla 18 aasta vanused) lapsed, vennad ja õed;

b) töövõimetud lapsed, vennad ja õed, kui nad kaotasid töövõime enne 16-aastaseks saamist, samuti ka töövõimetud või elatanud vanemad ja abikaasa;

v) vanemad ja abikaasa, olgugi et nad on töövõimelised, kuid on tegevad surnu või teadmata äraolija alla 8-aastaste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega.

Märkus: Töövõimetuiks loetakse esimese 3 invaliidsuse grupi invaliidid; elatanuiks loetakse: mehed, kes on saanud 60-aastaseks, ja naised — 55-aastaseks. Täielikul toitmisel olijaiks loetakse isikud, kel alatiseks ja peamiseks ülalpidamise allikaks on abiraha, mida nad saavad perekonnatoitjal.

9. Töövõimetusle abikaasale makstakse pensioni  $\frac{1}{2}$  suuruses täispensionist, mida sai või oli õigustatud saama surnu või teadmata äraolija, kõigile teistele § 8 näidatud isikuile — igapähele  $\frac{1}{4}$  täispensionist, kusjuures pensioni kogusumma kõigile perekonnaliikmeile ei või ületada täispensionimäär ( § 7).

Märkus: Paragrahvis 8 p. b näidatud isikuile makstakse pensioni eluaegselt või kuni nende töövõimeliseks tunnistamiseni.

10. Käesolev määrus kohaldatakse isikute suhtes, kes on asunud tööle tsiviilõhulaevastikku pärast 30. septembril 1923 ja kes töötavad kõigis ettevõtetes ja asutis, kes rakendavad tsiviilennuasjandust ja tsiviilõhusõidu korraldust.

18.

## Lennukoosseisu pensionidest väljateenitud aja eest

UAÜKN sotsiaalkindlustuse osakonna seletus 3. märtsist 1938, nr. S. 323/16935.

NSVL KTK ja RKN 17. oktoobri 1933 määruses „Tsiivilõhulaevastiku lennukoosseisu kindlustamisest pensionidega väljateenitud aastate eest“ ei ole puudutatud nende pensionide ülemmäär küsimust.

Kuid vastavalt NSVL KTK ja RKN 17. novembri 1938 määrusele (NSVL SK 1933, nr. 67, art. 403) ei tohi üldise korra järgi isegi personaalpensionid, mis on määratud

NSVL RKN poolt eriliste teenete eest, ületada 500 rubla.

Samuti ka töösangarite pensionid ei või ületada 500 rubla kuus, nagu on ette nähtud NSVL KTK ja RKN 7. augusti 1935 määruses (NSVL SK 1935, nr. 44, art. 362).

Lähtudes sellest tuleb ka tsiviilõhulaevastiku lennukoosseisule määrata pension väljateenitud aastate eest kindlaksmääratud normide järgi, kuid mitte üle 500 rubla kuus.

19.

## Töösangarite pensionid

### Töösangareist.

NSVL KTK ja RKN otsuseist 27. juulil 1927. a. (NSVL SK 1927, nr. 45, art. 456; 1930, nr. 1, art. 1; nr. 33, art. 357; 1931, nr. 11, art. 118; 1935, nr. 44, art. 362.)

NSVL Kesktäitev Komitee ja Rahvakomisaride Nõukogu määravad:

<sup>1)</sup> Pensioni ülemmäär kohta vt. UAÜKN seletus 3. märtsist 1938. a. nr. C. 323/16935.

1. Töösangari tiitli võib anda isikuile, kes omavad erilisi teeneid tootmise, teadusliku tegevuse ja riigi- või ühiskondliku teenistuse aladel ja kes on töötanud palgalisena mitte alla 35 aasta.



Märkus I: Seda määrust laiendatakse ka teenijaile Töolis-Talupoegade Punaarmees.

Märkus II: Palgalepingulise tööstaaži arvestamisel ei erandata välja Töolis-Talupoegade Punaarmees veedetud aega.

Märkus III: Erandjuhtudel võib anda töösangari tiitli isikuile staažiga alla 35 aasta.

2. Töösangari tiitel antakse:

a) NSVL Kesktäitva Komitee Presiidiumi poolt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ettepanekul;

b) teiste liiduvabariikide kesktäitvate komiteede presiidiumide poolt nende liiduvabariikide ametiühingute nõukogude ettepanekul.

Märkus I: Töösangari tiitli andmine sõjaväelastele toimub NSVL Kesktäitva Komitee Presiidiumi poolt sõja- ja mereasjade rahvakomissari<sup>1)</sup> ettepanekul.

Märkus II: Töösangarilt võib selle tiitli ära võtta ainult selle organi otsusega, kelle poolt töösangari tiitel talle oli antud. (§ 2 on NSVL RKN ja KTK 22. juuni 1930 määruse redaktsioonis NSVL SK 1930, nr. 33, art. 357).

3. Töösangareile, kes on töötanud palgalistena vähimalt 35 aastat, makstakse sotsiaalkindlustuse organite poolt pensioni  $\frac{3}{4}$  suuruses täiest tööpalgast, olenemata nende töövõimest ja varanduslikust olukorrast. Neil juhtumel, kui töösangar jätkab palgalist tööd, talle makstakse  $\frac{1}{2}$  nimetatud pensionist.

Töösangareile, kes on töötanud palgalistena alla 35 aasta, makstakse pensioni tähendatud määral, olenemata nende varanduslikust seisukorrast, kui nad on arvatud ühte esimesest kolmest invaliidsuse grupist.

Töösangarite pensionid ei või ületada 500 rubla kuus. (NSVL SK 1935, nr. 44, art. 362.)

Märkus 1. Töösangari pensioni arvutamise aluseks võetakse tema keskmine kuu-töötasu 3 viimase kuu eest enne töösangari nimetuse saamist või tema palgalise töö tasu viimase 3 kuu eest, kui ta tähendatud nimetuse saamisel enam palgalisena ei töötanud. Siiski, kui töösangar, jätkates palgalist töötamist pärast selle nimetuse saamist, sai aasta jooksul töötasu, mis ületab tähendatud keskmise kuu-töötasu, siis pensioni arvutamise aluseks võetakse ta uus töötasu. (NSVL SK 1930, nr. 1, art. 1.)

Märkus 2. Töösangarid nende isikute seas, kes kuuluvad keskmise, vanema ja kõr-

gema juhtkonna koosseisu, üleajateenijate noorema juhtkonna ja reakoosseisu ning Töolis-Talupoegade Punaarmee sõjaõhujõudude koolide kursustele kui ka nende perekondade riikliku kindlustamise määruse (NSVL SK 1931, nr. 11, art. 119) alla, omavad pensioni õiguse ühtlastel alustel isikutega, kel on välja teenitud 30 ja rohkem aastaid (määruse § 27), olenemata Töolis-Talupoegade Punaarmees väljateenitud ajast.

Kui töösangar jätkab teenimist Töolis-Talupoegade Punaarmee kaadreis või reservis või töötab palgalisena, siis makstakse talle, olenemata koosseisulise töö eest saadavast rahalisest tasust,  $\frac{1}{2}$  pensioni. (NSVL SK 1931, nr. 11, art. 118.)

4. Töösangari surma või teadmata äraolemise korral ta ülalpidamisel olnud perekonnaliikmeile, kes on loetletud tööinvaliidide ja surnud ning teadmata äraolijate, kindlustatute ja tööinvaliidide perekonnaliikmete sotsiaalkindlustuse korras kindlustamise 28. augusti 1925 määruse (SK 1925, nr. 57, § 429)<sup>2)</sup> § 4, makstakse pensioni järgmiselt: kui kindlustamisele kuuluvate isikute arv on 3 või rohkem —  $\frac{2}{3}$ , kui on 2 isikut —  $\frac{1}{2}$  ja kui on 1 isik —  $\frac{1}{3}$  tööinvaliidi täiest pensionist.

Pensionit tähendatud määral makstakse ka nende surnud ja teadmata äraolevate töösangarite perekondadele, kellele maksti  $\frac{1}{2}$  pensioni või kellele pensioni ei makstud üldse.

5. Töösangarid on vabastatud riiklikust tulumaksust, kui nende tulu ei ületa 6000 rbl. aastas. Sellest kõrgema tulu puhul eraldatakse maksualusest tulust 6000 rbl.

Töösangareile makstavaid pensione ei maksustata ühtse põllumajandusliku maksuga. Määratud ühtsest põllumajanduslikust maksusummast neis majapidamises, millede koosseisu kuuluvad töösangarid, tehakse 20%-line alandus.

6. Liiduvabariikide valitsustele pannakse ette määrata töösangareile elamulisi ja muid soodustusi, mis kuuluvad liiduvabariikide kompetentsi.

7. Käesolevas määruses ettenähtud soodustused ja eesõigused laienevad isikuile, kes on tunnistanud töösangareiks enne käesoleva määruse väljaandmist, ainult sel juhtumil, kui nad kinnitatakse töösangareiks käesoleva määruse § 2 korras.

20.

## Pensionit määramise kord töösangareile ja surnud ning teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmeile

NSVL Töö RK juures asuva LSKN eeskiri 10. maist 1928. a. nr. 327.

1. Pensionit töösangareile ja surnud või teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmeile määratakse sotsiaalkindlustuse organite poolt ainult sel juhtumil, kui töösangari tiitel on antud NSVL KTK või liidu vabariigi

KTK poolt ÜAÜKN või liiduvabariigi ametiühingute nõukogu ettepanekul.

<sup>2)</sup> 28. augusti 1925 määrus on ära muudetud 14. märtsil 1928. a. Nüüd tuleb küsimuse korraldamisel käsitleda 13. veebruari 1930. a. sotsiaalkindlustuse pensionide ja abirahade määruse § 5.

<sup>1)</sup> NSVL Riigi Kaitse Rahvakomissar.

2. Pensionid töösangareile või surnud või teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmeile määratakse nende eeskirjade ja normide järgi, mis on toodud NSVL KTK ja RKN poolt 27. juulil 1927 antud töösangarite määruse § 3—4, pidades kinni üldistest pensioni määramise eeskirjadest nende erandi- tega, mis on toodud instruksiooni järgmistes paragrahvides.

3. Töösangarid, samuti ka surnud ja teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmed, kes soovivad saada pensioni neil alustel, mis on seatud töösangarite kohta NSVL KTK ja RKN määrusega 27. juulist 1927, esitavad selle kohta oma elukoha kindlustuskassale avaldise, lisades sellele ärakirja NSVL KTK või liiduvabariigi KTK otsusest töösangari nimetuse andmise kohta ja õien- dise palgalise töö kestuse üle.

Surnud ja teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmed lisavad veel perekonnasei- suameti tunnistuse perekonnatoitja surma kohta või kohtu määruse<sup>1)</sup> perekonnatoitja teadmata äraolijaks tunnistamise üle.

4. Tähtjad, mis on määratud pensioni taotluse esitamiseks invaliidsuse ja toitja kao- tuse puhul, ei kehti töösangarite ja surnud ning teadmata äraolijate töösangarite pere- konnaliikmete kohta.

6. Isikuile, kes on töötanud palgalisena enne pensioni taotluse esitamist vähem kui 35 aastat ja kes on arvatud ühte kolmest esi- mesest invaliidsuse grupist, määratakse pen- sion olenemata sellest, missuguse ajavahe- miku järgi pärast töösangari tiitli saamist või pärast palgalisest tööst lahkumist oli mää- ratud invaliidsus tähendatud astmes.

7. Töösangarite pensionid ei või ületada 500 rubla kuus.

8. Pension töösangareile määratakse arva- tes töösangari tiitli andmise päevast NSVL KTK või liidu vabariigi KTK poolt, kui aval- dis pensioni määramiseks on esitatud kind-

lustuskassale mitte hiljem kui 3 kuu jooksul tähendatud tiitli omistamise päevast. Kui aga avaldis on esitatud nimetatud tähtaja möö- dumisel, siis määratakse pension avaldise esitamise päevast.

9. Surnud ja teadmata äraolijate töösanga- rite perekondadele määratakse pension töö- sangari surma või kohtu poolt teadmata ära- olijaks tunnistamise päevast arvates, kui avaldis pensioni saamiseks on esitatud kas või ühe pensioniõigusliku perekonnaliikme poolt, kolme kuu jooksul töösangari surma või kohtu poolt<sup>2)</sup> teadmata äraolijaks tunn- istamise päevast arvates. Kui aga avaldis on esitatud pärast nimetatud tähtaega, siis mää- ratakse pension avaldise esitamise päevast.

10. Neil juhtumel, kui töösangaril või surnud või teadmata äraolija töösangari pere- konnal on õigus invaliidsuse pensionile või pensionile toitja kaotuse puhul sellises suu- ruses, mis ületab NSVL KTK ja RKN 27. juuli 1927 määruse § 3—4 toodud pen- sionimäärad, antakse töösangarile ja surnud või teadmata äraolija töösangari perekonnale nendelt vastava avaldise saamisel invaliid- suse pensioni, või pensioni toitja kaotuse puhul suuruses, mis määratakse üldistel alustel.

11. Isikud, kellelt on võetud töösangari tiitel, kaotavad pensioniõiguse, mis on nen- dele määratud NSVL KTK ja RKN määruse põhjal 27. juulist 1927, arvates töösangari tiitli äravõtmise päevast NSVL KTK presi-idiumi või liiduvabariigi KTK presii- diumi poolt.

12. Isikuile, kellelt on võetud töösangari tiitel, võib määrata invaliidsuse pensioni sel- leks vajaliste eeltingimuste olemasolul, kus- juures invaliidsuse tekkimise tähtjad, mis annavad pensioniõiguse, ja pensioni taotluse esitamise tähtjad arvestatakse töösangari tiitli äravõtmise päevast.

21.

## Tsiiviil-õhulaevastiku lennukoosseisu kuuluvate isikute ja nende perekonnaliikmete pensionidest töövõime kaotuse või surma puhul, mis seoses teenistuselennuga

UAÜKN sekretariaadi otsus 21. detsembrist 1935. a.  
(„Bjulleten W Ts SPS“ 1935, nr. 24.)

NSVL Ohukoodeksi § 29 alusel, mis on kinnitatud NSVL KTK ja RKN poolt 7. au- gustil 1935 (NSVL SK 1935, nr. 43, art. 359-b), UAÜKN sekretariaat määrab:

1. Pensionide määramisel tsiiviilõhulaevas- tiku lennukoosseisu kuuluvaile isikuile ja neile isikuile, kellele on tehtud kohuseks tsiiviilõhulaevastiku lennukite järeleproovi- mine õhus või süstemaatilised inspektiooni-

lennud, samuti seoses teenistuselennuga sur- masaanud eeltähendatud isikute perekon- dadele pensionide määramisel kõrgendatakse üldiselt kehtima pändud teenistustasu üle- määr, mille järgi arvutatakse pension, pool- teist korda.

2. Käesolev otsus kohaldatakse seoses teenistuselendudega töövõime kaotuse või sur- majuhtumel, mis leidsid aset pärast 7. augusti 1935.

<sup>1)</sup> Nüüd notarite kontorite poolt.

<sup>2)</sup> V. märkus § 3 juure.

## Üldine määrus NSV Liidu ordenitest

NSVL KTK ja RKN 7. mai 1936 määrusest (SK 1936, nr. 24, art. 220-b).

9. NSV Liidu ordenitega vääristatuile makstakse riigi arvel: Lenini ordeni järgi — 25 rbl. kuus, „Punase Lipu“ ordeni järgi — 20 rbl. kuus, „Punase Töölipu“ ja „Punase Tähe“ ordenite järgi — 15 rbl. kuus, „Austuse Märgi“ ordeni järgi — 10 rbl. kuus. Need tasud maksetakse lisaks vääristatute poolt saadavale töötasule, ülalpidamisele Töölis-Talupoegade Punaarmee või pensionile, olenemata nende suuruselt.

12. NSV Liidu ordeniga vääristatute töö- või teenistusstaaz pensioni saamiseks invaliidsuse, väljateenitud aastate eest või muil alustel lühendatakse ühe kolmandiku võrra.

16. NSV Liidu ordeniga vääristatu surma korral tema perekonna pensioni suurus arvutatakse lähtudes surnud isiku töötasust, pensionist ja NSV Liidu ordenite eest saadud täiendavate rahaliste tasude summast (§ 9<sup>1</sup>).

## Väljavõte mõnede liikide õpilaste sotsiaalkindlustuse määrusest

Kinnitatud NSVL Töö RK juures asuva LSKN poolt 1. jaanuaril 1932.

### I. Kursustel õppijad.

1. Kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadrite ettevalmistamise kursuste õpilased, kes vahetult enne kursustele astumist töötasid palgaliselt, kuuluvad täielisele sotsiaalkindlustamisele üldistel alustel.

3. Abirahade ja toetuste arvutamisel arvestatakse kursuslaste töötasuna kõik summad, mida kursuslased saavad kursuste administratsiooni ning nende ettevõtete ja asutiste administratsioonide poolt, kes neid on komandeerinud.

### II. Kaadrite ettevalmistamise õppe-seadestehhide ja õppetootmisettevõtete õpilased.

4. Aktsiaseltsi „Ustanovka“ õppe-seadestehhide õpilased, samuti majandusorganite õppe-seadestehhide õpilased ning majandusorganite ja ametkondade õppe-tootmisettevõtete (vabrik-koolide, kõrgemate tehniliste õppeasutiste-tehaste) õpilased kuuluvad täielisele sotsiaalkindlustamisele üldistel alustel (olenemata sellest, kas nad kunagi töötasid töölepingu alusel).

### III. Kõrgemate õppeasutiste, tehnikumide, töölisfakulteetide, kutseühingulise liikumise ja nõukogude parteikooli õpilased.

6. Kõrgemate õppeasutiste ja tehnikumide õpilased teoreetilise õpingu ajal (s. o. väljaspool tootmispraktikat), samuti töölisfakulteetide ning ametiühingulise liikumise ja nõukogude parteikoolide õpilased ei kuulu sotsiaalkindlustamisele (kui nad kustki ei saa töötasu).

Kõrgemate õppeasutiste töölisfakulteetide, tehnikumide, nõukogude parteikoolide ja ametiühingulise liikumise koolide õpilased, kes palgaliselt töötasid vahetult enne õppeasutisse astumist, omavad kõik kindlustatute õigused ühtlaster alustel teiste kindlustatutega (peale abiraha õiguse ajutise töövõimeuse korral).

Eriti:

b) need õpilased omavad invaliidsuse pensioni õiguse ja nende perekonnaliikmed pensioniõiguse toitja surma korral.

8. Kõrgemate õppeasutiste ja tehnikumide õpilastele, kes ei saa praktikakoha järgi tasu ega juurdemaksu stipendiumile, kohaldatakse praktika ajal samu eeskirju, nagu teoreetilise õppuse ajalgi (§ 6).

Praktikante, kes saavad praktika läbitegemise ajal töövigastuse, ja nende perekondi kindlustatakse pensionidega ka sel juhul, kui praktikant enne õppeasutisse astumist ei töötanud palgalisena.

### IV. Lõppeeskirjad.

9. Isikule, kes on tähendatud § 1, 4 ja 6 teises lõikes, arvestatakse õppeaeg abirahade ja pensionide määramisel töölepingulise tööstaaži hulka (olenemata sellest, kas abiraha või toetus määratakse õppuse ajal või kunagi edaspidi).

10. Käesolevaid eeskirju ei laiendata vabrikutehaste õpilaste ja massiliste kutsealade õpilaste koolidele (ja neile vastavatele ehitusõpilaste, põllumajanduse õpilaste, kontoriäride õpilaste koolidele ja m. s.).

Need õpilased kuuluvad sotsiaalkindlustamisele ühistel alustel sama ettevõtte töölis- tega, kus nad töötavad (võtavad läbi tootmis- õppuse), ja selle ettevõtte tariifi järgi.

<sup>1</sup>) NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi käskkirjaga 27. detsembrist 1938 („Investija Sovetov Deputatov“ 28. det. 1938) on majandusliku ja kultuurilise ülesehituse alal sisse seatud teenete hindamise kõrgem aste — Sotsialistliku Töö Sangari tiitel. See tiitel antakse NSVL Ülemnõukogu presiidiumi poolt. Sotsialistliku töö sangarile annetatakse NSVL kõrgem autasu — „Lenini Orden“ — ja NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi poolt antakse eridiplom. „Lenini Ordeni“ järgi sellele, kes üheaegselt sai ka Sotsialistliku Töö Sangari tiitli, makstakse rahaline toetus kahekordses suuruses.

Sotsialistliku Töö Sangarile antakse õigused ja eesõigused, mis on ette nähtud NSVL ordenite määruses.

## Personaalpensioonid

### Vabariigi ees erilisi teeneid omavate isikute personaalpensioonidega kindlustamise määrus.

Väljavõte VNFSV VKTK ja RKN määrusest 20. maist 1930 (VNFSV SK 1930 nr. 25, art. 325, nr. 59, art. 608, nr. 50, art. 609; 1932, nr. 17, art. 82, nr. 77, art. 342, nr. 88, art. 395; 1933, nr. 38, art. 141, nr. 45, art. 189; 1938, nr. 12, art. 163).

#### I osa.

#### Isikud, kes kuuluvad personaalpensioonidega kindlustamisele.

1. Personaalpensioonide ja ühekordsete abirahade saamise õigus käesoleva määruse korras pannakse kehtima eriliste teenete eest vabariigi ees revolutsioonilise, sõjalise, professionaalse ja ühiskondliku tegevuse, nõukogude üleschitustöö, samuti ka teaduse, kunsti ja tehnika alal.

2. Personaalpensioonide ja abirahade saamiseks omavad tingimata õiguse:

a) revolutsiooniliste parteide liikmed, kes aktiivselt on võidelnud proletariaadi võimu eest;

b) poliitiliste sunnitöölise ja sundasunike seltsi liikmed seltsi nõukogu ettepanekul<sup>1)</sup>;

v) isikud, kes on hinnatud nende kangelastegude või eriliste tööde eest ühe või mitme ordeniga, mis on seatud NSVL või VNFSV valitsuse poolt;

g) isikud, kes on saanud VNFSV Rahvakomissaride Nõukogult vabariigi rahvartisti või teaduse, kunsti ja tehnika ala teenelise tegelase aukraadi.

Märkus: Personaalpensiooni ja abiraha saamise õiguse omavad ka isikud, kes on väärastatud teiste nõukogude vabariikide ordenitega ja kes alatiselt elavad VNFSV territooriumil.

3. Pealeselle võib personaalpensioone ja abirahad määrata ka:

a) isikuile, kes on sattunud pörandaluse aktiivse tegevuse pärast tsaari või kapitalistliku valitsuse surve alla, tingimusel, et need isikud ei astunud välja proletariaadi võimu vastu;

b) sõjalisel, riiklikul, ühiskondlikul, teaduslikul, tehnilisel ja leiduri tegevuse alal eriti väljapaistvaile tegelastele, kes oma tööga, teostega ja leiutistega on toonud eriti väärtuslikku lisa nõukogude kultuurile, teadusele ja tehnikale ja kes on kaasa aidanud nõukogude riigi kindlustamisele;

v) töösangareille, kes on selle aukraadi vääriliseks arvatud VKTK presiidiumi otsusega<sup>2)</sup>.

4. Personaalpensioonid ja ühekordsed abirahad määratakse isikuile, kes on mainitud § 2 pp. „v“ ja „g“ ning § 3 pp. „a“ ja „v“, nende töövõimetuks tunnistamise korral (s. o., kui nad on kantud ühte kolmest esimesest invaliidisuse grupist) või jälle meeste

<sup>1)</sup> Poliitiliste sunnitöölise ja sundasunike seltsid, samuti nende seltside nõukogud on likvideeritud NSVL KTK otsusega 25. juunist 1935 (SK 1935, nr. 34, art. 299).

<sup>2)</sup> Käesoleval ajal NSVL ja VNFSV ülemnõukogude presiidiumide otsustega.

saamisel 55-aastaseks ja naiste saamisel 50-aastaseks.

5. Personaalpensiooni (§ 2 ja 3) saajate või selle saamise õigust omavate isikute surma korral või ettenähtud viisil kindlakstehtud teadmata äraolekul omandavad pensiooniõiguse surma järgmised alaealised või töövõimetud perekonnaliikmed, kes olid surma momendil tema ülalpidamisel:

a) alla 18 aasta vanused lapsed, vennad ja õed, samuti samad isikud olenemata vanusest, kui nad jäid töövõimetuks enne 18 eluaastat;

b) vanemad ja abikaasa, kes on saanud: mehed — 60 aasta ja naised — 55 aasta vanuseks, või kui nad on tunnistanud ettenähtud korras töövõimetuiks;

v) töövõimelised vanemad ja abikaasa, kes on tegevuses hoolitsemisega laste, vendade ja õdede eest, kes on alla 8 aasta vanad ja olid surma või teadmata kaduna ülalpidamisel.

6. Personaalpensioonid määratakse: lastele, vendadele ja õdedele kuni 18. eluaastani, kuid nende hulgast neile, kes õppeasutistes õpivad, makstakse pensiooni kuni tehnikumi või kõrgema õppeasutise kursuse lõpetamiseni, kuid mitte kauem kui nende 25 aasta vanuseks saamiseni; isikuile aga, kes on tunnistanud töövõimetuiks (§ 5 p. „a“ ja „b“) töövõime püsiva kaotusega — eluaegselt.

Tarvilikel juhtudel võib personaalpensioonide määramise komisjon määrata pensiooni surnud pensionäri lastele, vendadele ja õdedele, kes on jäänud invaliidideks, kuigi pärast 18- või 25-aastaseks saamist, või ei olnud isiku ülalpidamisel, kel on personaalpensiooni õigus.

#### II osa.

#### Personaalpensioonide ja ühekordsete abirahade määramise kord.

7. Personaalpensioonide ja abirahade määramise taotlemist algatatakse VNFSV RKN juures asuvas personaalpensioonide komisjonis:

a) isikute suhtes, kes on loetletud käesoleva määruse § 2, — nii nende endi kui ka teiste isikute ja organisatsioonide poolt;

b) isikute suhtes, kes on loetletud käesoleva määruse § 3, vastavalt UK(b)P KK, rahvakomissariaatide, ÜAÜKN, samuti ka autonoomsete vabariikide valitsuste, UK(b)P kraai (oblasti) komiteede ja täitvate komiteede poolt.

8. Paragrahvis 7 tähendatud taotluses peab olema dokumentaalsete tõendistega näidatud: selle isiku teened Nõukogude Vabariigile, kelle eest algatatakse taotlus, või tema revolutsiooniline staaž ja lühike elulugu, samuti ka perekonnaseis ja perekonnaliikmete vanus.

9. Personaal pensionide taotlused algataks:

a) rahvakomissariatide ja neile võrdsete asutiste poolt;

b) autonoomsete vabariikide poolt — autonoomse vabariigi KTK<sup>1)</sup> või Rahvakomisariide Nõukogu poolt;

v) kraide (oblastite) täitvate komiteede presiidiumi poolt;

g) ühiskondlike organisatsioonide poolt, mis on näidatud § 7, nende juhtivate organite (presiidiumi, komitee ja m.) otsusel.

10. Taotlused personaal pensionide ja ühekordsete abirahade määramiseks vaadatakse läbi VNFSV RKN juures asuva personaal pensionide määramise komisjoni poolt.

Pensionide määramise taotluse rahuldamis antakse VNFSV RKN juures asuva personaal pensionide määramise komisjoni poolt vastavaile isikule pensioniraamatud, mis on ainukeseks dokumendiks, mis tõendab tema omaniku õigust seadusega määratud soodustusele ja eesõigustele, misjuures selle õiguse tõendamiseks ei või olla nõutavad mingisugused muud tunnistused ja tõestused.

11. Komisjoni otsused personaal pensionide ja abirahade määramiseks on lõplikud ja vaadatakse uuesti läbi vaid § 7 näidatud asutiste, organisatsioonide ja isikute taotluse juhul, kui selguvad uued olulised andmed, mis võivad olla personaal pensionide määramise aluseks.

12. Personaal pensionid ja abirahad käesoleva määruse korras määratakse olenemata sellest, kus möödus selle isiku tegevus, kel on erilised teened, kui aga see isik elab käesoleval ajal VNFSV territooriumil.

13. Komisjoni saabuavad vorminõudeile vastavalt koostatud taotlused kuuluvad läbi vaatamisele ühe kuu jooksul, arvates nende saabumise päevast.

14. Personaal pension määratakse alates 1. kuupäevast, mis järgneb taotluse komisjoni saabumisele (§ 13); vajaduse korral võib pensioni määrata ka varemast tähtjast alates.

15. Personaal pensioni õiguse kaotus võib järgneda vaid selle organi otsusel, kes pensioni määras, ja ainult järgmistel juhtudel:

a) juhul, kui isikult, kes saab personaal pensioni, võetakse määratud korras valimisõigus nõukogudesse pärast selle kohta otsuse tegemist viimase instantsi poolt<sup>2)</sup>;

b) kohtuotsuse korral, mis näeb ette pensioniõiguse kaotuse.

Märkus: Juhul, kui isik, kellelt pensioniõigus kohtu poolt ära võetud, esitab kohtu otsuse peale edasikaebuse, vaadatakse personaal pensioniõiguse küsimus läbi organi poolt, kes selle pensioni määras, alles pärast otsuse tegemist viimase instantsi poolt; kuni viimase instantsi otsuseni makstakse pension välja üldistel alustel.

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal ANSV Ülemnõukogu presiidium.

<sup>2)</sup> NSVL Põhiseaduse § 135 järgi võib NSVL kodanikult valimisõiguse ära võtta ainult kohtu otsusel.

16. Kaebused pensioni äravõtmise peale ja avaldised pensioni suurendamiseks esitatakse samas korras nagu taotlused pensioni määramiseks (§ 7).

17. Komisjoni otsuses personaal pensioni määramise kohta peab olema näidatud, mis ajast alates ja missuguses suuruses pension määratakse, kuid pensioni määramisel nende isikute perekondadele, kel on erilised teened, missugustes osades pension iga perekonnaliikme kohta jaotatakse, kui perekonnaliikmed elavad lahus.

18. Personaal pensionide ja abirahade määramise taotluste läbi vaatamise tulemustest teatab komisjon nii asutistele kui ka isikutele, kes algatasid taotluse.

19. Kui personaal pensionär saab teenistustasu, mis koos talle määratud personaal pensioni summaga ületab vastutavate poliitiliste töötajate poolteisekordse tariifimäära (lugedes seda määra koos tasuga lisaülesannete eest) I tariifivööndi järgi, siis vähendatakse vastavalt personaal pensioni suurust. Teenistustasu kaotamisega või vähendamisega tema pension automaatselt kas uuendatakse täielikult või vastavalt suurendatakse, kuid nii, et üldine teenistustasu ja pensionisumma ei ületa käesolevas paragrahvis määratud ülemmäära. Pensioni väljamaksmise katkestamine ei võta personaal pensionärit kõiki teisi õigusi ja eesõigusi, mis on talle antud käesoleva määrusega.

Märkus: VNFSV RKN juures asuvalle personaal pensionide määramise komisjonile antakse õigus erandi korras otsustada, et personaal pensionär saab personaal pensioni täiel määral ka saades teenistustasu, mis koos määratud pensionisummaga ületab vastavate poliitiliste töötajate poolteisekordse tariifimäära (arvates seda määra ühes tasuga lisaülesannete eest) I tariifivööndi järgi.

20. Personaal pensionäri elukoha muutmine VNFSV territooriumil, samuti ka ühest liiduvabariigist teise asumine ei too mingil juhul enesega kaasa pensioni kaotust või varem määratud pensioni suuruse vähendamist.

21. Neil juhtudel, kui isikute üle, kes on tunnustatud personaal pensioni õiguslikeks, on vastavalt abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksile seatud nõrgamõistusslikkuse, vaimuhaiguse, füüsilise abituse ja m. s. tõttu eestkostmine või hooldus, on personaal pensionide määramise komisjonil õigus nõuda eestkoste- ja hooldusorganit eestkostja või hooldaja määramist, samuti võib ta nõuda määratud eestkostjate ja hooldajate tagandamist ja nende asendamist teiste isikutega. Viimaste määramisel peavad eestkoste- ja hooldusorganid tarvitusele võtma kõik vahendid selleks, et hooldusaluste huvid leiaksid igakülget tähelepanu ja oleksid kindlustatud.

### III osa.

**Pensionide ja abirahade maksmise summad ja kord.**

22. Personaal pensionide ja ühekordsete abirahade normid, nende väljamaksmise kord ning nende pensionide ja abirahade maksmise summade allikad määratakse VNFSV RKN poolt, kusjuures pensionide ja abirahade suu-

rus peab olenema selle isiku erakordsete teenete suurusest ja iseloomust, kellele need määratakse, ning arvestamisest teiste asjaoludega, mis ilmnevad nende tööst ja tegevusest.

#### IV osa.

#### Töökorraldus isikuile, kes saavad personaal-pensioni.

23. Isikud, kes saavad käesoleva määruse alusel personaalpensioni, võivad astuda invaliidide kooperatiivühenduste (artellide) liikmeiks, kaotamata õigust pensionile, samuti ka soodustastele ja eesõigustele, mis on loetletud V osas, sõltumata neis ühendustes olemise ajast. Personaalpensioni väljamaksmisel pensionäridele, kes on invaliidide artellide liikmeiks, arvestatakse nende teenistustasu artellis vastavalt käesoleva määruse § 19-le.

24. Personaalpensionäri astumisel invaliidide artelli tasub ta temalt võetava osamaksu artelli põhikirjas ning VNFSV Sotsiaalkindlustuse RK kehtivates eeskirjades ja korraldustes ettenähtud üldistel alustel.

#### V osa.

#### Personaalpensioni saavate isikute erilistest soodustustest ja eesõigustest.

26. Personaalpensionärid maksavad nende poolt kasutatava eluruumi pindala eest normide järgi, mis on kehtima pandud töölistele ja teenijatele, arvates 50% maksta tulevast üürirahast. Korteri üüri arvutades võetakse arvesse teenistustasu (kui niisugust on) ja pension, mida pensionär saab, mõlemad kokkuarvatult. Juhuslikke (mitte-süsteemalisi) teenistustasusid selle juures ei arvestata.

Soodustuskord kütte, vee, kanalisatsiooni, gaasi, elektervalgustise, linna pesukodade, ühiskondlike saunade, linna raudteedel ja autobustel sõitmise kasutamiseks personaalpensionäridele ja nende ülalpidamisel olevatele perekonnaliikmetele määratakse kindlaks VNFSV Majanduse RK ja Sotsiaalkindlustuse RK poolt<sup>1)</sup>.

27. Pensionäri õigus tema ja ta perekonna poolt kasutatava eluruumi pindala ülejäägile, samuti ka omaette ja lisatoale üle normi, mis on määratud eluruumide üüriseadustega, säilitatakse talle igal juhul kogu personaalpensioni saamise ajaks.

Nende ülejääkide eest, olenemata nende suurusest, makstakse personaalpensionäri poolt ühekordses suuruses ühes § 26 määratud hinnaalandusega. Pensionäri surma korral jääb see soodustus pensionäri perekonnaliikmeile, kui nad on tunnistanud personaalpensioni saamise või surnud pensionäri soodustuste alalhoidmise õiguslikeks.

28. Administratiivses korras väljatõstmisel on kohalikud nõukogud kohustatud personaalpensionäridele võimaldama elamiseks

kõlvulise pindala ning kolimiseks transportvahendeid<sup>2)</sup>.

29. Personaalpensionid ja abirahad vabastatakse kõigist maksudest. Kui personaalpensionäril on peale pensioni muid tulusid ja teenistustasu, siis maksustatakse ainult need teenistustasud, kui nad ületavad maksuvaba miinimumi; personaalpensioni maksustatava tulu hulka ei arvata.

30. Personaalpensionärid kasutavad peale selle kohalike maksude alal järgmisi soodustusi:

a) ehitismaksust vabastatakse ehitised, mis kuuluvad personaalpensionäridele, kui ehitisi kasutavad vahenditult personaalpensionärid ja nende perekonnad ja kui neil ehitisi ei ekspluateerita üürile andmisega;

b) transportvahendite maksudest vabastatakse personaalpensionäridele kuuluvad transportvahendid (hobused, jalgrattad ja m. s.), mis on määratud personaalpensionäri ja tema perekonna teenimiseks;

v) loomadelt võetavast maksust vabastatakse koduloomad, kes kuuluvad personaalpensionäridele ja keda kasutatakse personaalpensionäride ja nende perekondade vajadusteks.

31. Personaalpensionäridel on õigus kasutada tasuta kõiki meditsiinilisi ja proteesidega abistamise linke ning väljaspool järjekorda, kuid nende perekonnaliikmed on kindlustatud töölistega ühesagustel alustel.

Pealeselle võib komisjon neid isikuid lähendada kuurortidesse ja sanatooriumidesse Sotsiaalkindlustuse RK summade arvel, mis on antud personaalpensionide ja abirahade maksimiseks.

32. Personaalpensionäridel on õigus pääseda väljaspool järjekorda sotsiaalkindlustus (invaliidide kodu ja m. s.) ja rahvatervishoiuasutistesse (krooniliste haigete, vigastatute kodud, eriasutised närvil- ja vaimuhaigetele ja m. s.), kuid nende perekonnaliikmed võetakse vastu samadesse asutistesse võrdselt kindlustatud töölistega.

33. Personaalpensionäride lapsi ja isikuid, kes on nende ülalpidamisel, võetakse kõigisse õppeasutistesse (alg-, kesk- ja kõrgemad koolid) ja kasvatusasutistesse (lastekodud ja m.) väljaspool järjekorda ja eesõigustult teiste kandidaatide ees vabadele kohtadele ja stipendiumidele ning vabastatakse õppe- ja kasvatusmaksudest. Samad soodustused antakse ka personaalpensionäridele endile igasugustele lühiajalistele kursustele, töölisfakultetidesse ja tehnikumidesse, kõrgematesse või erioõppeasutistesse astumisel.

35. Sotsiaalkindlustuse organid on kohustatud avaldama personaalpensionäride suhtes erilist tähelepanu ja hoolt, eriti tarvitusele võtma kõik abinõud selleks, et personaalpen-

<sup>1)</sup> 10. aprilli 1933. a. redaktsioon (SK 1933, nr. 38, art. 141).

<sup>2)</sup> § 27 ja 28 on redaktsioonis, mis vastab VNFSV, VKTK ja RKN poolt 24. juunil 1938 antud elukorterite seadusandluse muutmise määrusele, mis anti ühenduses NSVL KTK ja RKN 17. oktoobri 1937 määrusega „Elamu fondi säilitamisest ja elamu majanduse parandamisest linnades“ kohta (SK 1938 nr. 12).

sionäridele oleksid kindlustatud kõik need soodustused ja eesõigused, mis on antud neile seadusega, ja vastavalt juhtudel vastutusele võtma ametiisikuid käesoleva määruse mitte-täitmise eest.

## VI o s a.

### Kohaliku tähtsusega personaalpensionidest.

36. Isikuile, kel on kohaliku tähtsusega väljapaistvaid teeneid (kannatajaile võitluses kulakutega, isikuile, kel on väljapaistvad teened kohaliku kultuuri, rahvuskeele ja m. s. alal), määratakse personaalpensionid käes-

oleva määruse kohaselt kohaliku elarve sam-  
madest autonoomse vabariigi KTK<sup>1)</sup> või krai (oblasti) täitva komitee poolt.

37. Nende isikute surma või teadmata kadumise korral, kes said kohalikku personaalpensioni või kel oli sellele õigus, määratakse pension nende perekondade liikmeile vastavalt käesoleva määruse eeskirjadele.

38. Soodustused ja eesõigused isikuile, kes saavad kohalikku personaalpensioni, ja nende perekondade liikmeile määratakse vastavate autonoomsete vabariikide KTK<sup>1)</sup> ja krai (oblasti) täitvate komiteede poolt.

25.

## Personaalpensionide ja ühekordsete abirahade normidest, nende väljamaksmise korrast ning nende pensionide ja abirahade andmise allikatest

VNFSV RKN 19. juuli 1930 määrusest (VNFSV SK 1930, nr. 34, art. 437).

Vastavalt Ülevenemaalise Täitev komitee ja VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu poolt 20. mail 1930 kinnitatud Vabariigi ees erilisi teeneid omavate isikute personaalpensionidega kindlustamise määrusele (SK 1930, nr. 25, art. 325), VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

### I. Personaalpensionide ja abirahade normid.

1. Personaalpensionide ja abirahade suurus määratakse igal üksikul juhtumil VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva personaalpensionide määramise komisjoni (määruse § 10) poolt, olenevalt selle isiku eriliste teenete iseloomust ja liigist, kellele nad määratakse, arvestades muid asjaolusid, mis näitavad ta tööd ja tegevust...

3. Ühekordseid abirahasid antakse personaalpensionäridele iga aasta kuu-pensioni suuruses personaalpensionäri poolt heakskiidetud tähtjal; pealeselle võib VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva personaalpensioni määramise komisjoni igakordsel eriootsusel maksta erilisel vajadusel personaalpensionäridele kui ka isikuile, kel on personaalpensioni õigus, ühekordset abiraha suuruses, mis määratakse selle komisjoni poolt. Ühekordse abiraha suurus ei või ületada käesoleva määruse § 1 tähendatud kõige kõrgema pensioni kuumäära.

### II. Personaalpensionide ja abirahade väljamaksmise kord.

4. Personaalpensionid makstakse kuuviisi välja riikliku tööhoiakassa kaudu pensionäri poolt näidatud tähtjal. Väljamaksmine peab toimuma mitte hiljem sellele kuule järgneva kuu esimest päeva, mille eest pension makstakse. Pension väljastatakse pensionäri poolt vastava tunnistuse esitamisel, mis on välja antud personaalpensioni määramise komisjoni poolt (pensioniraamat). Pensionäri kirjalikul korraldusel tuleb talle hoiukassa poolt pension samal tähtjal üle kanda posti kaudu, maha arvates ülekandekulu.

5. Ühekordsed abirahad makstakse välja või vastavatel juhtudel kantakse posti teel

üle otseselt Sotsiaalkindlustuse Rahvakomis-  
sariaadi poolt.

6. Personaalpensione, mis on jäetud välja nõudmata üle aasta, makstakse pensionäri-  
le välja vaid viimase 12 kuu eest.

8. Personaalpensionär on kohustatud teatama kas VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuvalle personaalpensioni määramise komisjonile või sotsiaalkindlustuse ligemale organile tema poolt süstemaatiliselt saadavast teenistustasust ja tuludest neil juhtudel, kui see süstemaatiline teenistustasu või tulud kokku ületavad kõige kõrgema pensioni poolteisekordse suurus, mis personaalpensionidega kindlustamise määruse § 19-ga määratud nendele isikutele, kel on erilised teened vabariigi ees. Süstemaatilise teenistustasu või tulude puudumise kohta ei ole pensionär kohustatud esitama mingeid õiendusi või dokumente.

Personaalpensionäri poolt andmete teadliku varjamise eest tal oleva süstemaatilise (alalise) teenistustasu või tulude kohta, mis ületavad käesoleva määrusega seatud ülem-määra, võetakse personaalpensionär VNFSV seaduste järgi vastutusele. Neil juhtudel personaalpensionäri poolt liigselt saadud pensionisummad kuuluvad pensioni väljamaksu-dest kinnipidamisele vaid kohtuotsusel või pensionäri enese sellekohase kirjaliku avaldise alusel.

9. Peale käesoleva määruse § 3 korras liigselt väljamakstud pensionide kinnipidamist võidakse personaalpensionidest teha kinnipidamisi vaid alimentide maksmiseks kohtuotsusel või täitelele alusel.

Mingil muul alusel ei või personaalpen-  
sionidest teha mahaarvamisi.

Liigselt saadud pensionide tasumisels võib kuus kinni pidada mitte üle 20% kuu-pensionist.

13. Avaldised ja dokumendid, siin hulgas ka volitused personaalpensionide ja ühekordsete abirahade vastuvõtmiseks, on vabastatud notariaalmaksust ja selle kohalikest lisamak-  
sudest.

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal ANSV Ülemnõukogu.

## Staaži arvutamine

### TTPA<sup>1)</sup>-s teenimisaja arvestamisest tööstaaži hulka.

NSVL Töö RK juures asuva LSKN otsus 29. veebr. 1932, nr. 46.

Liidu Sotsiaalkindlustuse nõukogu otsustas:

Sotsiaalkindlustuse korras pensionide ja abirahade määramisel arvestatakse tööstaaži hulka teenimisaeg TTPA ridades pikaajalisele puhkusele või erulastutele või üldse teenistusest vabastatutele:

a) isikuile kesk-, vanemas ja kõrgemas juhtivas koosseisus, üleajateenistuses kui ka rea- ja nooremas juhtivas koosseisus;

b) isikuile ajateenistuses rea- ja nooremas juhtivas koosseisus, kui nad sooritasid katsed eru keskmise juhtiva koosseisu aukraadile või töötasid kuni TTPA ridadesse astumiseni.

27.

## Töö arvestamisest kaitsjate kollektiivides tööstaaži hulka, mis annab pensioniõiguse

ÜAÜKN otsusest 14. novembrist 1936.

4. Pensioni määramisel ja arvutamisel sotsiaalkindlustuse korras isikuile, kes töötavad kaitsjate kollektiivides, loetakse tööstaaži hulka kogu töö kaitsjate kollektiivi

liikmena, ühes arvatud ka aeg enne sotsiaalkindlustuse laiendamist nende kollektiivide liikmeile (s. o. ühes arvates aega kuni 1. oktoobrini 1932).

28.

## Mõjuvate põhjusteta töölt puudumise kohta NSVL KTK ja RKN poolt antud määruste käsitamisest

NSVL RKN poolt heaks kiidetud NSVL Töö RK 26. novembri 1932 juhendist.

10. Töötajale, kes on vallandatud tootmise kuritahtliku desorganiseerimise pärast, ei arvestata tööstaaži hulka möödunud aja tööd selles käitises või selles asutises.

29.

## „NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse põhialuste“ § 19 täiendamine

NSVL KTK ja RKN 28. mai 1935 määrusest.

1. Täiendada „NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse põhialuste“ § 19 (NSVL SK 1924, nr. 24, art. 205) uue lõikega järgmises redaktsioonis:

hal, ei arvestata üldisse tööstaaži ega kvalifikatsiooni määramise staaži, samuti ka tööde staaži, mis annab NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluse järgi õiguse pensionide ja muude soodustuste ja eesõiguste (lisa töötasu normidele, väljateenitud aastate eest ja m. s.) saamiseks.

Paranduslikel töödel olemise aeg, ühes arvatud ka tööd süüdimõistetute töötamise ko-

30.

## Kindlustatute surma momendiks saamata jäänud pensionide väljamaksmise korra

VNFSV Kohtu RK ja VNFSV Töö RK seletus 5. septembrist 1928.

1. Pensione, mis jäi kindlustatule saamata nende surma momendiks kindlustusorganeilt, ei arvata nende varanduse üldise pärandustombu hulka.

2. Kindlustatud isikuil surma momendiks kindlustusorganeilt saamata jäänud pensioni kättesaamise õigust omavad järgmised surnud kindlustatu perekonnaliikmed:

a) alaealised lapsed, adopteeritud, vennad ja õed kuni 16-aastaseks saamiseni;

b) töövõimetud lapsed, adopteeritud, vennad ja õed, kes on kaotanud töövõime enne 16-aastaseks saamist;

v) vanemad, adopteeritud ja abikaasa, olenemata nende töövõimest.

3. Nende pensionide saamise õigus määratakse kindlaks kohaliku kindlustuskassa otsusega vastavate organite tunnistuste esitamisel selle kohta, et taotluse algataja on

<sup>1)</sup> TTPA (PKKA) = Töölise ja Talupoegade Punaarmee.



surnu perekonna liige ja kuulub isikute hulka, kes on loetletud käesoleva ringkirja § 2.

Tähendatud pensionid jaotatakse kindlustuskassa poolt ühesuurustes osades perekonnaliikmete vahel, kel on selle saamise õigus ning maksetakse välja eeskirjade järgi, mis kehtivad abiraha maksmiseks toitja kaotanud perekonnaliikmeile.

4. Kindlustatu surma momendiks saamata jäänud pensionide väljamaksmise taotlused peavad olema esitatud 6 kuu jooksul, arvates kindlustatu surmapäevast.

Tähendatud tähtjaks nende pensionide välja nõudmata jätmisel arvatakse need kindlustuskassa tuludeks ega kuulu väljamaksmisele.

31.

## Alimentide sissenõudmise pööramisest pensionidele

VNFSV Tsiiviilprotsessi Koodeksist.

Märkus 2. On lubatud perekonnaliikmete ülalpidamiseks pöörata sissenõuet täitehete järgi piires, mis on määratud sissenõudmise jaoks tööliste ja teenijate töötasust:

a) summadele, mida maksetakse sotsiaalkindlustusorganite poolt toetusena tööseaduste koodeksi<sup>1)</sup> § 176 p. b, g ja d kohaselt.

32.

## Sotsiaalkindlustuse organite poolt liigselt makstud summade kinnipidamisest isikult, kes saavad pensioni

VNFSV Kohtu RK ringkiri nr. 86 ja VNFSV Töö RK ringkiri nr. 139, 7. juunist 1929.

VNFSV Töö Rahvakomissariaat ja VNFSV Kohtu Rahvakomissariaat määrab sotsiaalkindlustuse kassade poolt kindlustatuile liigselt väljamaksetud summade kinnipidamiseks järgmise korra:

lustuskassade poolt igakuuliste võrdsete osade kinnipidamise teel.

2. Paragrahvis 1 tähendatud kinnipidamised ei või ületada 20% kindlustatule kuuluvast kuu-abirahast ja pensionist, maha arvates Töö Koodeksi § 59 järgi antud maakoha kohta kehtimapanud üldkohustusliku töötasu miinimumi.

1. Summasid, mis sotsiaalkindlustuse kassa poolt abirahadena ja pensionidena liigselt välja makstud selle tagajärjel, et kindlustatud esitasid teadlikult ebaõigeid dokumente, milles oli töötasu tegelikult saadud töötasuga võrreldes suurendatud, vaadeldakse kui summasid, mis on antud edaspidiste väljamaksete arvel ja neid võidakse kustutada kind-

3. Isikud, kes teadlikult esitasid kindlustuskassale võltsitud ja muid ebaõigeid dokumente selleks, et saada pensioni suuremal määral, samuti isikud, kes välja andsid niisuguseid dokumente, võetakse kriminaalvastutusele.

33.

## Pensionide ümberarvutamisest

Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsuse seletus 17. augustist 1933, nr. 164-2.

Silmas pidades kindlustusorganite tulnud järelepärimisi ja vajadusest panna kehtima ühtlane praktika pensioni määra ümberarvutamisel pärast pensionäri 2-aastast töötamist Sotsiaalkindlustuse Keskvalitsus paneb ette võtta juhiseks järgmist:

kui tööinvaliid, vanadusepensionär või pensionär väljateenitud aastate eest (kui viimane töötas ametikohtadel, mis andsid pensioniõiguse väljateenitud aastate eest), töötas 2 aastat tööd suurema töötasuga kui ta sai enne pensionile minekut, siis teostatakse pensioni määra ümberarvutamist läh-

tudes uuest töötasust. Neil juhtudel ei või pensionäri tööl kogu tööperioodi kestel olla vaheaegu kokku üle 6 kuu.

Keskmine kuu-töötasu määratletakse tegelikult töötamise eest 2 aastal saadud töötasu jagamisega 24-le.

Töösangareile teostatakse niisugust ümberarvutamist pärast aastast tööd (vaheaeg töösangarite töös ei või ületada aastas 3 kuud).

<sup>1)</sup> V. 4. juuli 1928 pensioneermise eeskirjade (nr. 397) § 34.

<sup>1)</sup> Tööseaduste koodeksi § 176: „Sotsiaalkindlustus hõlmab: a) abiraha andmist ajutise töövõime kaotuse puhul (haigus, vigastus, karanteen, rasedus, sünnitus, haige perekonnaliikme eest hoolitsemine); d) pensioni andmist invaliidisuse korral.“

## Sotsiaalkindlustuse pensionide väljamaksmisest möödunud aja eest sotsiaalkindlustuse organite poolt

ÜAÜKN ja NSVL Raha RK seletus 7. juunist 1937. a. nr. S—510/202 („Finansovoje i hozjaistvennoje zakonodatelstvo“, 1937, nr. 18).

Ühenduses saabunud järelepärimistega NSVL Raha RK ja ÜAÜKN seletavad:

Pärast sotsiaalkindlustuse pensionide väljamaksmise üleandmist sotsiaalkindlustuse organitele tuleb mittetöötavate pensionäride pensionid sotsiaalkindlustuse organite poolt

välja maksa, olenemata sellest, missuguse aja eest arvatakse need pensionid, ja ilma mingisuguste ümberarvestusteta koha peal sotsiaalkindlustuse organite ja ametiühingute vahel.

## Tööekspertiis

Väljavõte arstlike töö-ekspertiisi komisjonide (ATEK<sup>1</sup>) määrusest.

Kinnitatud ÜAÜKN poolt 7. detsembril 1933. a.

### I. ATEK ülesanded.

1. Arstlike töö-ekspertiisi komisjonide (ATEK) ülesandeks on:

a) tööliste ja teenijate kõlvulisuse määramine nende endise töö täitmiseks või muule tööliigile vastavalt organismi füsioloogilistele, patoloogilistele ja funktsionaalsetele rikele;

b) tööinvaliidide arvamine ühte kindlaks-määratud kolmest invaliidsuse grupist;

w) osalise või täielise töövõimetuse põhjuste kindlaksmääramine (üldhaigestus, töö- või mittetöövigastus, kutsehaigus);

g) töövõime taastamise või suurendamise ja invaliidsuse vältimise vahendite määratlemine: 1) töövõime osaliselt kaotanud tööliste ja teenijate lähetamine õppimisele või ümberõppimisele (ümberkvalifitseerimisele), nende kasutamiseks teistel töödel; 2) eriliste kergemate töötingimuste määratlemine (üleviimine teisele tööle, töötamine mittetäielikul tööpinkide komplektil, lühendatud tööpäev, lisa-töövahetused tööpäeva kestel, lisapuhkepäevad, öiste vahetuste tööst vabastamine jne.); 3) vajalike ravi-profülaktiliste abinõude ettekirjutamine (öö-sanatoorium, dieet, toitmine, eelravimine ja m.);

d) perekonnaliikmeil, kes on kaotanud tootja, töövõimekaotuse määratlemine pensioniõiguse määramiseks;

e) eriti keerulistel ja kaheldavatel juhtudel töövõime ajutise kaotamise tagajärjel tööst vabastamise küsimuste otsustamine;

ž) töövõime ajutise kaotamise puhul teisele tööle tähtajaga üle 1 kuu üleviimise küsimuste otsustamine, teisele tööle üleviimise vajaduse, selle töö iseloomu ja sel tööil viibimise kestuse kindlaksmääramine;

z) ajutise töövõime kaotuse puhul töölt vabastamise küsimustes kaebuste otsustamine (eriti kaebuste kohta, mis on esitatud raviva arsti otsustele teisele tööle üleviimise puhul mitte üle 1 kuu;

i) ajutise töövõime kaotuse puhul teise linna ravimise sõitmise vajaduse kindlaksmääramine (peale sanatooriumi-kuurordi ravi-juhtude).

määramine (peale sanatooriumi-kuurordi ravi-juhtude).

### II. ATEK-i organisatsioon<sup>1</sup>).

6. ATEK organiseerib aktivistkonda oma igapäevase töö juure, värvates sellele tööle kindlustusdelegaate (§ 11), nõukogude liikmeid ja ettevõtete ühiskondlike organisatsioonide esindajaid.

7. ATEK teeb oma tööd tihedas kontaktis tervishoiu-organitega, instituutidega, mis tegelevad töövõime ja töö korraldamise küsimustega, ja ettevõtetega, mida nad teenivad.

9. Statsionaarseid uurimusi, samuti laboratooriumide, röntgeni jne. kasutamist teostatakse kokkuleppel tervishoiuorganitega.

### III. ATEK-i koosseis.

10. ATEK-i koosseisu kuuluvad: a) esimees... b) arstid-ekspertid kolmelt põhimiselt erialalt: terapeut, kirurg ja neuropatoloog, v) ... g) ...

11. ATEK-i juure organiseeritakse aktiiv (vähimalt 10 kindlustusdelegaadist) tutvumiseks tööga tootmisalal ja ekspertiisile kuulunute olustiku-tingimustega.

12. ATEK-i esimehele, peale kogu ATEK-i töö juhtimise, pannakse ka tööle rakendamise korraldamine.

Ühele arstidest-ekspertidest pannakse ATEK-i vanemarsti kohustused.

13. Peale alatiste liikmete võidakse ATEK-i tööle kutsuda nõuandva hääleõigusega isikuid konsultantidena või asjahuviliste organisatsioonide esindajaid.

Eriti ATEK-i suurel koormatisel kutsutakse erialadel, mis ei ole esitatud ATEK-i koosseisus (günekoloog, kõrvaarst, silmaarst ja t.), ekspertid vajaduse kohaselt, makstes tasu koosoleku pealt.

<sup>1</sup>) ATEK-i juhtimist teostatakse Sotsiaalkindlustuse RK ja tema kohalike organite poolt.

<sup>1</sup>) WTEK (BTOK)

15. ATEK-i ekspertide tööpäeva pikkus määratakse 5 tunnile, kusjuures igal istungil ei või ekspertiisist läbi käia üle 20 inimese.

16. Keelatakse arstide töö ühendamine ATEK-is (selle liikmena) erapraktikaga.

#### IV. ATEK-i töömeetodid.

17. ATEK annab eksperdilise otsuse:

a) põhjaliku kompleksilise arstliku uurimise (funktsionaalse seisukorra arvestamise kohustusega) ja võimalikult psühhotehnilise uurimuse alusel;

b) tootmise ja kutse iseloomustamise alusel (tehnoloogiline, kutsetervishoiuline ja tootmisalaline hinne);

v) olustiku iseloomustuse alusel.

18. Ekspertiisi otsuste sisuliseks kontrollimiseks ja invaliidisuse vältimiseks ATEK teostab töötavate invaliidide üle süstemaatilist järelevaatus, samuti nende tööliste ja teenijate üle, kes pidevalt haigestuvad.

Järelevaatus alguseni uuritakse kohustuslikult kõiki ATEK-i materjale, mis puudutavad antud isikut.

#### V. ATEK-i töökord<sup>1)</sup>.

19. <sup>1)</sup> ...

20. ... Isikute kohta, kes on saadetud ATEK-i pideva töövõimetuse kindlaksmääramiseks, ... peab peale selle esitama pensionäri isikliku kaardi (tööstaaži, viimase töö katkestamise aja ja muu äramärkimisega) ühes tervishoiulise ja tootmisalalise iseloomustusega, mis on koostatud tervishoiupunktiis, ja andmetega selle üle, kuidas see tööline või teenija tööga toime tuli.

ATEK-i esimees võib lubada ekspertiisi ka mõne ülaltähendatud dokumendi puudumisel.

21. Haiged, kes oma tervisliku seisukorra tõttu ei saa ilmuda ATEK-i, peavad esitama vastava õiendise ravivalts arstilt.

Neil juhtudel saadab ATEK-i esimees või vanem arst vastavad eriteadlased või ATEK-i haiget kodus läbi vaatama.

22. Kui haige viibib statsionaaris (haiglas, kliinikus jne.), siis ATEK teeb oma otsuse põhjaliku läbivaatuse akti alusel, mida teostab haiget raviv ordinaator osakonna juhataja osavõtul. Akt peab olema alla kirjutatud ordinaatori ja osakonna juhataja poolt.

Juhul, kui aktis olevad andmed ei ole küllaldased, saadab ATEK-i esimees või vanem arst statsionaari vastavad eriteadlased või ATEK-i haige läbivaatamiseks statsionaaris.

#### VI. ATEK-i otsused ja nende peale kaebamine.

24. ATEK teeb oma otsuse pärast katsealuse igakülgset läbivaatamist (§ 17, 21 ja 22).

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal teostatakse ATEK-i saatmist raviasutuste või rajooni ja linna sotsiaalkindlustuse osakondade poolt.

25. ATEK-i otsused kantakse läbivaatuse akti (§ 32) ja kirjutatakse alla kõigi ATEK-i liikmete poolt.

26. ATEK-i otsused kindlustatu kõlvulise kohta määratud tööle või temale eriliste kergemate töötingimuste määramise kohta on kohustuslikud kõigile ettevõtetele ja asutistele.

Vastatus nende otsuste elluviimise eest pannakse ettevõtte või asutise administratsioonile, aga kontroll nende teostamise üle — vabrikutehaste ja kohalikele komiteedele.

27. ATEK-i otsusele võib kaevata ühe kuu jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

28. Kaebus ATEK-i otsusele avaldatakse (kirjalikult või suusõnaliselt) ATEK-i esimehele.

29. Saades kaebuse ja tutvudes materjaliga lähetab ATEK-i esimees kindlustatu uuele läbivaatusele teises koosseisus või teise rajooni ATEK-i, kelle otsus on lõplik.

#### VII. Uuesti läbivaatamine.

30. 1. ja 2. grupi invaliidide uuesti läbivaatamist toimetatakse mitte sagedamini kui üks kord aastas.

3. grupi invaliidide uuesti läbivaatamist toimetatakse mitte sagedamini kui üks kord poolaastas.

Erandjuhtudel võidakse vabriku-tehase ja kohaliku komitee või kõrgemal seisva ametiühingu organisatsiooni<sup>1)</sup> ettepanekul, samuti ka ATEK-i äranägemisel invaliidide uuesti läbi vaadata varem ülaltoodud tähtaegu.

31. Lähtudes sellest, et 1. ja 2. grupi invaliidid ei või töötada, peavad vabriku-tehase ja kohaliku komiteed ja raviasutised neil juhtudel, mil need invaliidid jätkavad töötamist, lähetama neid ATEK-i kontrollimisele, kas neid on õigesti kantud invaliidisuse 1. ja 2. gruppi.

See kontroll peab toimuma arvestades kõiki meditsiinilisi ja tootmisalalisi tegureid.

#### VIII. ATEK-i asjaajamine ja aruandmine.

32. Iga kindlustatu kohta, kes käib läbi ekspertiisist, koostatakse määratud vormi järgi läbivaatuse akt järjekorra numbriga ja seatakse sisse alfabeediline kaart akti numbriga tähendamiseks.

33. Aktid tulevad täita täielikult ja täpselt, märkides kõiki uurimise momente, nii arstliku järelevaatus andmeid kui ka teatisti läbivaadatu töö, tema sotsiaalse olustiku ja tootmisalata tingimuste kohta.

Aktid hoitakse alal ATEK-i toimikuis.

34. Igal ATEK-il on oma nurgatempel ja pitsat.

35. ATEK peab oma töö kohta igapäevast arvestust (utšet).

37. Tühistatakse: a) arstliku töö-ekspertiisi komisjonide määrus, kinnitatud NSVL Töö RK ja Liidu Sotsiaalkindlustuse Nõu-

<sup>1)</sup> Praegu on see õigus antud rajooni ja linna sotsiaalkindlustuse osakonnale.

kogu poolt 25. juulil 1932. a. nr. 110 all („NSVL Töö RK Teataja“, 1932, nr. 20),  
b) Liidu Sotsiaalkindlustuse nõukogu inst-

ruksioon 25. juunist 1932 nr. 111 Arstliku Töö-ekspertiisikomisjonide kohta“ („NSVL Töö RK Teataja“ 1932, nr. 22—23).

36.

## Summadest, mis laekuvad sotsiaalkindlustuse organitesse arstlikkudes töö-ekspertiisi komisjonides tööndus-kooperatiivide liikmete maksulise läbivaatamise eest

VNFSV Raha RK ja VNFSV Sotsiaal RK käsk 28. veebruarist 1938, nr. 81.

Summad, mis laekuvad sotsiaalkindlustuse organitele arstlikkudes töö-ekspertiisi komisjonides isikute läbivaatamise eest, kes kuuluvad töönduskooperatiivsete osahingute (artellide) koosseisu, samuti ka nende perekonnaliikmete läbivaatamise eest, kantakse sotsiaalkindlustuse organite erisummadeks

ning kuuluvad nende poolt kulutamisele ATEK-ide ülalpidamiseks ja varustamiseks, vastavalt vabariikide (ANSV) ja kohalikel eelarvetel olevate asutiste erisummade loetelu p. 10, mis on kinnitatud VNFSV RKN poolt 3. novembril 1933. aastal (VNFSV SK 1933, art. 245).

37.

## Abiraha maksmisest kombainuritele, masinistidele ja teistele töötajatele viljapeksul riigimõisades (sovhoosides)

ÜAÜKN sekretariaadi otsusest 20. septembrist 1935.

1. Võtta sotsiaalkindlustuse maksu masinistidelt viljapeksumasinate juures, kaaluja-telt ja kombainurilt ainult nende poolt saadud töötasu rahaliselt osalt.

2. Lähtuda nende sotsiaalkindlustuse alal abirahade ja pensionide maksmisel samuti töötasu rahalisest osast.

38.

## Ajateenijate sõdurite ja noorema juhtiva koosseisu ning nende perekondade pensionidest

Üldise sõjaväeteenistuse kohustuse seaduse § 56 põhjal NSVL Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määras:

1. Sõduritele, kes on jäänud invaliidiks haavade, põrutuste või vigastuste tagajärjel, mis on saadud lahingutes NSVL kaitsmisel või täites muid sõjaväeteenistuse kohustusi või rindel haigestumise tagajärjel, ja kes töötasid enne sõjaväeteenistusse kutsumist töölisena või teenijana ja kelle kuu keskmine töötasu oli kuni 400 rubla, määrata pensionid järgmises suuruses:

I grupi invaliididele	—	100%	kuu keskmi est töötasust,
II „ „	—	75%	„ „ „
III „ „	—	50%	„ „ „

Rindel või muudel sõjaväeteenistuse kohustuste täitmisel hukkunute, kellel kuni sõjaväkke kutsumiseni oli ülalähendatud töötasu, perekondadele määratakse pensionid järgmises suuruses:

hukkunute perekondadele — ühe töövõimetuga — 35% kuu keskmisest töötasust,

hukkunute perekondadele — kahe töövõimetuga — 45% kuu keskmisest töötasust,

hukkunute perekondadele — kolme ja enam töövõimetuga — 60% kuu keskmisest töötasust.

Lahingutegevuse perioodil teadmata kadunud perekondadel on õigus kindlustusele ühtlaselt hukkunute perekondadega.

2. Sõjaväelastele, kelle kuu keskmine töötasu ületas 400 rubla, ning nende perekondadele käesoleva määruse § 1 alusel määratavad pensionid arvutatakse 400 rublast.

Sõjaväelastele, kelle kuu keskmine töötasu ei ulatu 150 rublani, ning nende perekondadele käesoleva määruse § 1 alusel määratavad pensionid arvutatakse 150 rublast.

3. Käesoleva määruse § 1 nimetatud sõja-

väelastele, kes enne sõjaväeteenistusse astumist ei töötanud töölisena või teenijana, samuti nende perekondadele määrata pensionid järgmistes suuruses:

a) invaliididele:

I grupi invaliididele	—	150 rubla kuus,
II „ „	—	120 „ „
III „ „	—	90 „ „

b) perekondadele:

surnute perekondadele — ühe töövõime-tuga — 50 rubla kuus,  
surnute perekondadele — kahe töövõime-tuga — 70 rubla kuus,

surnute perekondadele — kolme ja enam töövõimetuga — 90 rubla kuus.

4. Sõduritele, kes on jäänud invaliidiks õnnetusjuhtude tagajärjel, mis ei ole seoses sõjaväeteenistuse kohustuse täitmisega, või haigustest, mis ei ole seoses rindel olemisega, ja kes töötasid enne sõjaväeteenistusse kutsumist töölisena või teenijana, samuti ka ülaltähendatud põhjustel surnute perekondadele määratakse pensionid selles suuruses, mis tööliste ja teenijate sotsiaalkindlustuse korras on kindlaks määratud invaliididele, kes selleks on jäänud üldiste haiguste läbi.

Tööstaaži arvutamisel pensioni saamiseks sõjaväeteenistus arvestatakse katkestamata tööstaaži hulka.

5. Käesoleva määruse § 4 tähendatud sõjaväelastele, kellel puudub sotsiaalkindlustuse alusel pensioni määramiseks vajalik tööstaaž või kes ei töötanud enne sõjaväeteenistusse kutsumist töölisena või teenijana, samuti nende perekondadele määratakse pensionid järgmistes suurustes:

a) invaliididele:

I grupi invaliididele	—	120 rubla kuus,
II „ „	—	100 „ „
III „ „	—	70 „ „

b) perekondadele:

surnute perekondadele — ühe töövõime-  
tuga — 40 rubla kuus,  
surnute perekondadele — kahe töövõime-  
tuga — 60 rubla kuus,  
surnute perekondadele — kolme ja enam  
töövõimetuga — 80 rubla kuus.

6. Maal elunevatel ja põllumajapidamisega seotud sõjaväelastele ning nende perekondadele määratakse pension 80% käesoleva määruse § 3 ja 5 ettenähtud pensioni suurusest.

7. Isikutele ajateenistuse noorema juhtkonna koosseisust, samuti nende surma korral järelejäänud perekondadele määratakse pension 25% võrra kõrgem pensionist, mis on ette nähtud käesoleva määruse § 1, 2, 3, 4, 5 ja 6.

8. Surnud sõjaväelase perekonnale pensioni määramise küsimuste otsustamisel loetakse töövõimetuks nende üllpidamisel olevad:

- lapsed alla 16 aasta, õpilased alla 18 aasta,
- vennad ja õed alla 16 aasta, õpilased alla 18 aasta, kui neil ei ole töövõimelisi vanemaid;
- lapsed, vennad ja õed, kes on kaotanud töövõime enne 18 aasta vanuseks saamist;
- isa üle 60 aasta, ema ja naine üle 55 aasta vanuse;
- naine ja vanemad — I ja II grupi invaliidid, olenemata vanusest.

Märkused: 1. Käesolevas paragrahvis tähendatud isikud loetakse sõjaväelase ülalpidamisel olevaiks, kui nende alatiseks ja peamiseks ülalpidamis-al-

likaks oli saadud abi sõjaväelaselt.

2. Sõjaväelase perekonnaliikmed, kes elavad tema perekonnast lahuses teises maakohas (linnas, rajoonis), saavad pensioni perekonnale määratud pensioni üldsumma vastavas osas.

9. Pensionid makstakse täielikult, olenemata töötasust:

- I ja II grupi sõjainvaliididele;
- perekonnaliikmetele — pensionäridele — meeste üle 60 aasta ja naiste üle 55 aasta või kui nad kuuluvad I ja II grupi invaliidide hulka.

III grupi sõjainvaliididele, kelle ettevõtetest ja asutistest saadav töötasu ületab 200 rubla kuus ja 100 rubla kuus põllumajanduses, vähendatakse pension vastavalt summa võrra, mis ületab tähendatud töötasu, kuid igal juhul jääb pensionärile mitte alla 50% tema pensionist.

10. Kui surnud sõjaväelase perekonna koosseisus, kellel ei ole pensioniõigust, toimub muudatus, mille tagajärjel perekond omab pensioniõigust (naine ja vanemad jäävad I või II grupi invaliidiks või ületavad § 8 p. d näidatud vanuse määra), siis määratakse perekonnale pension toimunud muudatuse päevast alates.

11. Kui surnud sõjaväelase perekonna koosseisus, kes saab pensioni, toimub edaspidi-muudatus, mille tagajärjel perekond või selle üksikud liikmed kaotavad pensioniõiguse (lapsed vennad või õed saavad 16-aastaseks, õpilased 18-aastaseks, naise või vanemate üleviimine arstliku läbivaatuse tulemusena invaliidisuse III gruppi), siis see perekond või tema üksikud liikmed kaotavad pensioniõiguse perekonna koosseisus toimunud muudatuse momendist alates.

12. Pensionid määratakse rajooni ja linnade sotsiaalosakondade juures asuvate komisjonide poolt koosseisus: sotsiaalosakonna juhataja (komisjoni esimees), üks liige töötajate saadikute rajooni- (linna-) nõukogust ja sõjakomissariaadi esindaja.

Pensionide maksmist toimetavad rajooni (linnade) sotsiaalkindlustuse osakonnad.

13. Laiendada sõjainvaliidide kohta üldine sotsiaalkindlustuse seadusandlus lapse sündimise puhul abiraha ja perekonnaliikmete matuseraha maksmise suuruse ja korra suhtes.

Matuseabiraha surnud sõjainvaliidi matmiseks antakse kahe kuu pensioni suuruses.

14. Käesolev määrus jõustub 1. juulist 1940 ja laiendatakse ajateenijatele sõduritele ja nooremale juhtkonnale, kes jäid invaliidiks pärast 1. jaanuari 1938, samuti ka sõjaväelaste, kes on jäänud pärast seda tähtsaga, perekondadele.

15. Kodusõja, TTPA sõjaväeteenistuse, endistele punakaartlastele ja punaste partisaanidele ning imperialistliku sõja invaliididele, kui ka nende perekondadele suurendatakse kehtivad pensionid 50% võrra.

## Sõjainvaliidide ja sõjaväeteenistuse invaliidide ning neile võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määruse kinnitamisest

VNFSV VKTK ja RKN määrus 1. aprillist 1934 (VNFSV SK nr. 17, art. 103).

Ülevenemaaline Kesktäitev-Komitee ja VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu otsustavad:

Kinnitada alljärgnev sõjainvaliidide ja sõ-

javäeteenistuse invaliidide ning neile võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määrus.

40.

## Sõjainvaliidide ja sõjaväeteenistuse invaliidide ning neile võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määrusest

1. Õiguse käesoleva määruse korras kindlustamisele omavad:

a) kodusõja invaliidid, samuti isikud, kes on kaotanud töövoime vigastuse või haiguse tagajärjel, mis on saadud sõjaväeteenistuses Tööliste-Talupoegade Punaarmees, kui töövoimetuse tekkis mitte hiljem aastat pärast sõjaväeteenistusest vabastamise päeva;

b) Punaarmee juhtivasse koosseisu kuuluvad isikud, kes osa võtsid kodusõjast, olenemata töövoimetuse jäämise ajast ja põhjustest;

v) endised punakaartlased ja punased partisaanid — olenemata töövoimetuse jäämise ajast ja põhjustest;

g) isikud, kes on kaotanud töövoime aktiivselt osa võttes võitlusest kontrevolutsiooniga (eriti need, kes on kannatanud kulakute kättemaksu läbi);

d) isikud, kes on kindlustamise suhtes võrdsustatud kodusõja invaliididega ja nimelt: Osoaviahimi poolt teostatud rahva sõjalise kasvatusgevuse tagajärjel vigastatud; võitluses huligaansuse, banditismi ja muude kuritööde vastu miilitsa alal töötajate ja teiste ametiisikute abistamisel vigastatud; isikud, kes on kaotanud töövoime töö- ja küüdikohustuse täitmisel ning teede ehitamise tööst osavõtmisel; kõrgemate õppeasutiste, tööliskoolide ja tehnikumide õpilased, kes on kaotanud töövoime õppeabiasutiste töödel või tootmispraktika läbitemise ajal;

e) imperialistliku sõja invaliidid, kes olid käesoleva määruse väljaandmise momendil riiklikul kindlustamisel, samuti imperialistliku sõja invaliidid, kes töövoime täieliku kaotuse tagajärjel on lahkunud ühistegelikest artellidest või kaotanud muu töötasu;

ž) surnud ja teadmata äraolijate sõjaväelaste perekondade liikmed;

z) käesoleva paragrahvi punktides a—e tähendatud isikute summa või teadmata äraoleku juhul nende perekonnaliikmed, kusjuures pp. b ja v tähendatud isikute perekondade liikmed omavad õiguse kindlustamisele

tingimusel, kui need isikud ise olid oma elu ajal või kuni teadmata kadumiseni sotsiaalkindlustuse järgi pensionärid.

Märkus: Isikud, kes tähendatud § 1 pp. b—d, kuuluvad käesoleva määruse alusel kindlustamisele vaid sel juhul, kui neil ei ole mõnel teisel alusel õigust kindlustamisele.

2. Isikud, kel on õigus kindlustamisele nii käesoleva määruse korras kui ka teistel alustel, võivad saada ainult üht pensioni omal valikul, välja arvatud juhud, kus nad saavad täiendavat pensioni või abiraha ühiskondlike organisatsioonide summade arvel: invaliidide kooperatsioonide vastastikku kindlustamise ja vastastikku abistamise kassadest, kolhooside ühiskondlike vastastikku abistamise kassadest jms.

3. Isikud, kes on kaotanud valimisõiguse, ei oma õigust kindlustamisele käesoleva määruse alusel, välja arvatud need juhud, kus valimisõiguse kaotamise põhjuseks oli nende vaimuhaigeks tunnistamine.<sup>1)</sup>

4. Perekonnaliikmeiks, kes käesoleva määruse alusel kindlustamisele kuuluvad, on:

a) lapsed, vennad ja õed kuni 16 aasta vanuseni, aga õppeasutistes õppivad — kuni 18 aasta vanuseni;

b) üle 16 aasta vanused töövoimetud lapsed, vennad ja õed, kes kaotasid töövoime enne 16-aastaseks saamist;

v) töövoimetud või vanusepiirini jõudnud vanemad või neid asendavad isikud, ja nimelt: naised — 55-aastaselt ja mehed 60-aastaselt;

g) abikaasa, kes on töövoimetu või on jõudnud p. a tähendatud vanusepiirini;

d) need pp. v ja g loetletud isikud, kes on küll töövoimelised, kuid kel ei ole enda juures alla 8 aasta vanuseid lapsi.

<sup>1)</sup> NSVL Konstitutsiooni kinnitamisega 5. detsembril 1936. a: ei ole pensioniõigust neil isikul, kes on valimisõiguse kaotanud kohutu otsusel.

5. § 4 loetletud perekonnaliikmed kuuluvad kindlustamisele tingimusel, kui nad olid surnud või teadmata äraolija toitja ülalpidamisel ja kui neil ei ole küllaldaselt vahendeid elatumiseks.

6. Olenevalt töövõime kaotuse suuruselt ja töö liigist, mida invaliidid võivad teha, määratakse järgmised kolm invaliidsusgruppi:

I grupp — isikud, kes on töövõime täielikult kaotanud ja vajavad kõrvalabi;

II grupp — isikud, kes on töövõime täielikult kaotanud nii omal kutsealal, kui ka igal teisel kutsealal;

III grupp — isikud, kes ei ole omal kutsealal võimelised süstemaatilisele tööle selle kutseala harilikes töötingimustes, kuid võivad oma järelejäänud töövõimet kasutada:

a) mitteregulaarses töös,

b) lühendatud tööpäeval või muudel kergendatud töötingimustel,

v) mõnel teisel kutsealal kvalifikatsiooni tunduva vähenemisega.

Isikuil, kes ei ole kantud ühtegi kolmest invaliidsusgrupist, kui on olemas arstliku töö-ekspertiisi komisjoni otsus märksa vähenenud pideva iseloomuga töövõime kohta, mis siiski ei nõua ümberkvalifitseerimist või kutse muutmist, või otsus selle kohta, et nad vajavad kergemaid töötingimusi, on õigus kindlustamisele ainult töökorralduse kujul.

Märkus: Endiste arstlike ekspertiisikomisjonide poolt varemalt invaliidsuse 4.—6. gruppi kantud invaliidid, kes on invaliidide kooperatiivühenduste (artellide) liikmeteks, säilitavad õiguse tööle invaliidide kooperatiiv-artellides nende liikmete-invaliidide õigus-tega.

7. Arstlikku läbivaatamist, mida tehakse töövõime kaotuse astme määramiseks, toimetavad arstlikud töö-ekspertiisi komisjonid.

Arstliku läbivaatamise tingimused ja kord määratakse ÜAÜKN VNFSV<sup>1)</sup>) Tervishoiu RK ja Sotsiaalkindlustuse RK erinstruktsioonidega.

8. Riiklikku kindlustamist võimaldatakse järgmisel kujul:

a) töökorraldamisega (kindlustamise põhi-liik);

b) pensionide ja abirahadega;

v) sotsiaalkindlustuse, rahvahariduse ja tervishoiu organite vastavatesse asutistesse paigutamiseга.

9. Pensionilisele kindlustamisele võetakse invaliidid, kes on kantud invaliidsuse I ja II gruppi.

<sup>1)</sup> Arstliku läbivaatamise tingimused ja kord on kehtima pandud arstlike töö-ekspertiisi komisjonide määrusega.

10. Invaliididele ja nende perekonnaliikmetele käesoleva määruse alusel makstavate pensionide suurus määratakse iga aasta kohta VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu poolt, Sotsiaalkindlustuse RK ettepanekul, kokkuleppel VNFSV Rahanduse RK ja NSVL Kaitse RK-ga. Pensionide suurus määratakse eraldi kodusõja invaliidide kontingendile ja peale selle eraldi isikuile, kellele on ja kellele ei ole põllumajapidamist.

11. Käesoleva määruse § 1 tähendatud isikutel, kes on sotsiaalkindlustuse organite poolt pensioniliselt kindlustatud ja kes saavad pensioni normide järgi, mis on määratud isikuile, kellele ei ole põllumajapidamist, on õigus perekonna lisarahale<sup>2)</sup>), olenemata nende isikute elamisest linnas või maal.

13. Isikutele, kes saavad pensionilist kindlustamist normide järgi, mis on määratud neile, kellele ei ole põllumajapidamist, antakse vastavalt juhtudel täiendavaid abirahsid vastündinud lapse eest hoolitsemise esemete muretsemiseks, lapse toitmiseks ja matmiseks.

16. Kindlustus määratakse isikuile, kellele on selleks õigus, Sotsiaalkindlustuse osakonda avaldise esitamise päevast alates ning antakse kuni surmapäevani või niisuguse muudatuse kindlaksmääramiseni töövõime kaotuse astmes... varanduslikus või perekondlikus seisukorras, mis võtab õiguse kindlustusele.

Märkus: Invaliidsuse tõttu TTPA-st vabastatud sõjaväelastele või nende perekondadele, kes saavad TTPA-sse<sup>3)</sup>) kutsutute eest viimaste surma puhul abiraha, toimetatakse pensionide määramist sõjaväelase teenistusest vabastamise või tema surma päevast alates, kui taotlust algatatakse asjaomaste isikute poolt enne 3 kuu möödumist tähendatud asjaolude tekkimisest.<sup>3)</sup>)

17. Õigeaegselt välja võtmata jäetud pensionid makstakse välja tagantjärele mitte üle ühe aasta. Järjestikku enam kui ühe aasta eest välja võtmata jäetud pensionid makstakse välja ainult viimase 12 kuu eest.

18) Käesolevas määruses ettenähtud isikutel on õigus saada tervishoiu üldistes ja eriasutistes esimeses järjekorras igat liiki arstiabi tasuta, võrdselt sotsiaalkindlustatutega, kuid perekonnaliikmetel — ühesugusel astmel kindlustatute perekonnaliikmetega. Neile isikutele antakse tasuta proteese.

19. Instruktsioone käesoleva määruse rakendamiseks annab VNFSV Sotsiaalkindlustuse RK.

<sup>2)</sup> Pensionide normid ja perekonna lisarahade suurus on määratud valitsuse erisustega.

<sup>3)</sup> Käesoleval ajal neid abirahsid ei maksta. Seepärast seda soodustust kohaldatakse vaatamata sellele, kas perekond saab tähendatud abiraha või mitte.

## Pensionimäärade kõrgendamisest kodusõja ja TTPA ridades teeninud invaliididele, endistele punakaartlastele ja punastele partisaanidele, samuti nende isikute perekonnaliikmetele

NSVL KTK ja RKN 31. jaanuari 1937 määrus nr. 86/162. (SK 1937, nr. 9, art. 30.)

NSV Liidu Kesktäitev Komitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määravad:

1. Panna kehtima alates 1. jaanuarist 1937 järgmised pensionimäärad sotsiaalkindlustuse korras (kaasa arvatud leiva lisad):

a) isikutele, kelle invaliidsus tekkis seoses osavõtuga kodusõjast või sõjaväeteenistusega TTPA-es;

b) invaliididele endiste punakaartlaste ja punaste partisanide hulgast — olenemata invaliidsuse tekkimise ajast ja põhjustest;

v) pp „a“ ja „b“ tähendatud invaliidide töövõimetusete perekonnaliikmetele nende invaliidide surma puhul, samuti seoses osavõtuga kodusõjast või sõjaväeteenistusega TTPA-es surma saanud isikute töövõimetusetele perekonnaliikmetele:

Pensionäride kategooriad	Pensioni määr kuus	
	Põllumajapidamist mitteamajatele	Põllumajapidamist omajatele
Esimese grupi invaliidid	65 rbl.	40 rbl.
Teise järgu invaliidid	45 „	25 „
Surnute perekonnad kolme ja suurema arvu töövõim. liikmetega	45 „	25 „
Surnute perekonnad kahe töövõimetusete liikmaga	35 „	20 „
Surnute perekonnad ühe töövõimetusete liikmaga	25 „	15 „

2. Määrata invaliididele-pensionäridele järgmised perekonna pensioni lisad:

a) Kolme ja rohkem töövõimetusete perekonnaliikme puhul — 40 protsendi suuruses invaliidi poolt saadavast pensionist;

b) kahe töövõimetusete perekonnaliikme pu-

hul — 30 protsendi suuruses invaliidi poolt saadavast pensionist;

v) ühe töövõimetusete perekonnaliikme puhul — 20 protsendi suuruses invaliidi poolt saadavast pensionist.

Perekonna pensioni lisad makstakse invaliididele-pensionäridele neil juhtudel, kui töövõimetusete perekonnaliikmed on nende ülalpidamisel ja elavad nendega koos.

3. Neil juhtudel, kui pensionid, mis on määratud sotsiaalkindlustuse korras enne 1. jaanuari 1937, ületavad § 1 tähendatud määrad, ei kuulu need pensionid vähendamisele käesoleva määruse korras.

4. Täienduseks NSVL KTK ja RKN 27. oktoobri 1935 määruse § 3-le NSV Liidu KTK ja RKN 13. jaanuari 1930 määruse „Soodustustest endistele punaväelastele ja punastele partisanidele ning nende perekondadele“ äramuutmise kohta anda pensionide määramise komisjonidele linnanõukogude ja rajooni täitev komiteede<sup>1)</sup> juures õigus:

a) määrata invaliididele endiste punakaartlaste ja punaste partisanide hulgast ning nende perekonnaliikmetele pensionid 25 protsenti kõrgemad pensionidest, mis on ette nähtud käesoleva määruse § 1 vastavate pensionäride kategooriate kohta;

b) juhul, kui nendel pensionäridel on erilisi teeneid, algatada autonoomsete vabariikide rahvakomissaride nõukogudes, kraide ja oblastite täitev komiteedes taotlus personaal-pensionide määramiseks nendele isikutele.

5. Pensionid, mis on määratud sotsiaalkindlustuse korras § 1 tähendatud isikutele, ei või olla vähemad pensionidest, mis määratakse sotsiaalkindlustuse korras vastavate kategooriate invaliididele ja surnute perekondadele (§§ 1 ja 2).

<sup>1)</sup> Käesoleval ajal komisjonid linna- ja rajoonide sotsiaalkindlustuse osakondade juures.

## Pensionide normidest sõjainvaliididele ja sõjas hukkunute perekondadele

VNFSV RKN määrusest 19. märtsist 1935 (SK 1935, nr. 8, art. 83).

Vastavalt VNFSV, VKTK ja RKN poolt 1. aprillil 1934 (SK 1934, nr. 17, art. 103), kinnitatud sõjaväeteenistuse ja sõjainvaliidide ning nendele võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määruse § 10-le VNFSV RKN määrab:

1. Panna maksma alates 1. jaanuarist 1935 järgmised pensioni normid (ilma perekonna

pensionil lisata ja lisadeta seoses kaardisüsteemi kaotamisega leivale):

b) imperialistliku sõja invaliididele ja imperialistlikus sõjas surnud isikute perekondadele<sup>1)</sup>:

<sup>1)</sup> Vastavalt NSVL RKN 31. jaan. 1937 määrusele määratakse pension ainult I ja II grupi sõjainvaliididele.



Invaliidsuse grupp	Põllumajapidamise puudumisel	Põllumajapidamise olemasolul
I grupi invaliididele	25 rbl.	15 rbl.
II grupi invaliididele	15 „	9 „
Sõjas langenute perekondadele 3 ja rohkem töövõimetu perekonnaliikmega	15 „	9 „
Sõjas langenute perekondadele 2 töövõimetu perekonnal.	11 „	7 „
Sõjas langenute perekondadele 1 töövõimetu perekonnaliikmega	8 „	5 „

43.

## Pensionide normidest ja perekonna pensioni lisadest sõjaväeteenistuse invaliididele ja nendega võrdsustatud isikutele, samuti nende perekonnaliikmetele

VNFSV Sotsiaalkindlustuse RIK instruksioonist 13. veebruarist 1937, nr. 2.

1. NSVL KTK ja RKN 31. jaanuari 1937. a. määruse nr. 86/162 alusel pannakse maksma alates 1. jaanuarist 1937. a. kodusõja ja sõjaväeteenistuse invaliididele TTPA riidades, endistele punakaartlastele ja punastele partisanidele, samuti nende isikute perekonnaliikmetele järgmised pensionide määrad, arvates kaasa ka leiva lisad:

Invaliidsuse grupp	Pensionide määrad kuus	
	Põllumajapidamist mitteomavatele	Põllumajapidamist omavatele
I grupi invaliid	65 rbl.	40 rbl.
II grupi invaliid	45 „	25 „
Surnute perekonnad kolme ja rohkema töövõimetu perekonnaliikmega	45 „	25 „
Surnute perekonnad kahe töövõimetu perekonnaliikmega	35 „	20 „
Surnute perekonnaliikmed ühe töövõimetu perekonnaliikmega	25 „	15 „

2. Pensionid § 1 tähendatud määrades pannakse maksma järgmistele pensionäride kategooriatele: a) isikutele, kelle invaliidsus tekkis seoses kodusõjast osavõtuga või sõjaväeteenistusega TTPA-s;

b) invaliididele endiste punakaartlaste või punaste partisanide hulgast — olenemata töövõime kaotuse ajast ja põhjustest;

c) tähendatud invaliidide surma puhul nende töövõimetutele perekonnaliikmetele, samuti seoses kodusõjast osavõtuga või sõjaväeteenistusega TTPA-s surma saanud isikute töövõimetutele perekonnaliikmetele.

3. Isikud, kellele pensionilise kindlustuse määr 1. jaanuariks 1935 ületab käesolevas määruses ettenähtu, saavad pensioni edasi senises suuruses.

4. Isikutele, kes saavad pensioni normide järgi, mis on kindlaks määratud põllumajapidamist omavatele, võib pensioni välja maksta, mis on ette nähtud põllumajapidamist mitteomavatele, rajooni täitevkomiteede eriotusega juhtudel, kui pensionärid lõpetasid põllumajapidamise mõjuvatel põhjustel.

5. Käesoleva määruse väljaandmisega lugeda kehtetuks VNFSV RKN määrus 7. novembrist 1930 „Riikliku kindlustamise korras pensioneeritavate kontingendi kindlaks määramisest 1931. aasta peale ja nende isikute pensionide normidest“ (SK 1930, nr. 53, art. 652).

3. Pensioni määramise komisjonidele linnanõukogude ja rajooni täitevkomiteede juures antakse õigus määrata invaliididele endiste punakaartlaste ja punaste partisanide hulgast ja nende perekonnaliikmetele pensionid 25 protsenti kõrgemad pensionide määradest, mis on antud käesoleva instruksiooni § 1.

Pensionid kõrgendamise aluseks nimetatud kontingendil võivad olla ainult partisi piletid, mis on välja antud pärast 1. jaanuari 1935, ja vastavad dokumendid, mis tõendavad nende piletite õigsust, s. t. dokumendid, mis tõendavad nende isikute osavõttu Punakaardist ja partisanide väesalkadest, on vastavas korras kontrollitud ja tõendavad samuti nende aktiivset osavõttu kodusõjast ja nende perekondlikku ning varanduslikku seisukorda.

4. Juhul, kui endistest punakaartlastest ja punastest partisanidest pensionäridel on erilised teened, on samad komisjonid kohustatud algatama autonoomsete vabariikide rahvakomissaride nõukogudes, kraide ja oblastite täitvates komiteedes taotluse personaal-pensionide määramiseks nende isikutele.

5. Pensionid käesoleva instruksiooni § 1 ettenähtud määrades makstakse välja ka kodanikele, kes on kindlustamise suhtes võrdsustatud kodusõja kontingendiga, nagu:

a) kodanikele, kes on kaotanud töövõime töö- ja küüdikohuste täitmisel ja tööteenistuses teede ehitamisel;

b) kõrgemate õppeasutuste üliõpilastele ja töökõrgkoolide ning tehnikumite õpilastele, kes on kaotanud töövõime seoses tööga õppeabiasutistes või tasuta tootmispraktika täitmisel;

v) kodanikele, kes on saanud vigastuse tegevuse juures, mida korraldatakse Osavoia-



## Töölt puudumise tõttu vallandatud tööliste ja teenijate tööle võtmisest

NSVL RKN, ÜK(b)P ja ÜAÜKN seletus („Izvestija Sovetov deputatov trudjaštšihša“ SSSR 26. jaanuarist 1939, nr. 20).

Ühenduses järelepärimistega kohtadel NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN seletad et töölisi ja teenijaid, kes töölt puudumise tõttu vallandatud, ei või samasse ettevõttesse või asutisse tööle võtta 3 aasta kestel, kuid neid võib kohe tööle võtta teistesse ettevõtetesse ja asutistesse. Mõlemal juhul võib neid tööle võtta vaid korras, mis on ette nähtud NSVL RKN, ÜK(b)P KK ja ÜAÜKN poolt 28.

detsembril 1938 antud määrusega „Töödistsipliini teostamise vahendeist“, mille järgi töölt puudumise pärast vallandatud kaotavad oma katkestamata staaži ning sellega ühenduses olevad õigused ja eesõigused, kusjuures tööle asudes samasse või teise ettevõttesse või asutisse neid koheldakse nagu iga esmakordselt tööle asujat, kel ei ole tööstaaži.

## NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 16. juuli 1940 „Ajateenijate sõdurite ja noorema juhtiva koosseisu ning nende perekondade pensionide“ määruse täiendamisest

NSVL RKN määrus 12. novembrist 1940. a.

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 16. juuli 1940. a. „Ajateenijate sõdurite ja noorema juhtiva koosseisu ning nende perekondade pensionide“ määruse täiendamiseks otsustab NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu:

1. Endised sõjaväelased, kes sõjaväeteenistusse kutsumiseni töötasid töönduskooperatsiooni artellide ja invaliidide kooperatsioonide liikmetena, samuti nende perekonnaliikmed pensionide suuruse suhtes võrdsustada nendega, kes kuni sõjaväeteenistusse kutsumiseni töötasid töölisena ja teenijatena.

2. Kehtima panna, et pensionid, mis on määratud NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 16. juuli 1940. a. määruse § 1 alusel, ei või

olla madalamad pensionide kindlatest määradest, mis on kehtima pandud määruse § 3-ga, kuid pensionid, mis on määratud § 4 alusel, ei või olla madalamad kindlatest pensionidest, mis on kehtima pandud tähendatud määruse § 5-ga.

3. Endistele sõjaväelastele, kes on töötanud sõjaväeteenistusse kutsumiseni töölisena või teenijatena või töönduskooperatsiooni artellide ja invaliidide kooperatsioonide liikmetena, ning nende perekonnaliikmetele, kes elavad maal ja on seoses põllumajandusega, määratakse pensionid 80% suuruses sellest pensionimäärast, mis on arvestatud NSVL RKN 16. juuli 1940. a. määruse § 1 ja 4 alusel.

## Kitsenduste kaotamine pensionilisel kindlustamisel isikuile, kes varem olid kaotanud valimisõiguse

NSVL RKN määrus 31. juulist 1937 (SK 1937. a. nr. 49, art. 205).

Vastavalt NSVL Konstitutsiooni § 120 ja § 135 NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Kaotada kitsendused pensionilisel kindlustamisel riikliku sotsiaalkindlustuse alal, mis on pandud kehtima kodanike kohta, kes varem olid kaotanud valimisõiguse sotsiaalse päritolu ja oma tegevuse tõttu minevikus, välja ar-

vatud isikud, kes on kaotanud valimisõiguse kohtuotsusega.

2. § 1 nimetatud isikuile ja nende perekondadele, kes on kaotanud toitiad, määratakse pensionid, kui kindlustatu töötas pärast 5. detsembril 1936. a. (NSVL Konstitutsiooni vastuvõtmise päev).

„Töö ja Tervis“ lõpetab käesoleva numbriga oma ilmumise Eesti Haigekassade Liidu väljaandel.

„Töö ja Tervis“ talitus.

SISU: 1) Pensioniõigus sotsiaalkindlustuse korras. G. Injutin. 2) Sotsiaalkindlustuse korras. 3) Pensionilise kindlustamise parandamisest invaliidsuse, tootja kaotuse ja vaimse puudulikkuse tõttu tervist kahjustavatest kutsetest, mis annavad õiguse staaži vähendamiseks ja pensionimäärade arvutamiseks. 4) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 5) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 6) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 7) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 8) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 9) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 10) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 11) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 12) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 13) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 14) Pensionilise kindlustamise korras tervist kahjustavate kutsete hulk. 15) NSVL KTK ja RKN poolt 25. septembril 1920. a. maal ning töölisasunduste meditsiini ja veterinaar-aladel töötajate väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse käsitamise kord. 16) NSVL KTK ja RKN poolt 23. juulil 1930. a. maal töötavate agronoomide väljateenitud aastate eest pensionilise kindlustamise kohta antud määruse käsitamise kord. 17) Tsiviil-õhulaevastiku lennukoosseisu pensionikindlustusest väljateenitud aastate eest. 18) Lennukoosseisu pensionidest väljateenitud aja eest. 19) Töösangarite pensionid. 20) Pensioni määramise kord töösangaritele ja surmad ja teadmata äraolijate töösangarite perekonnaliikmetele. 21) Tsiviil-õhulaevastiku lennukoosseisu kuuluvate isikute ja nende perekonnaliikmete pensionidest töövõime kaotuse või surma puhul, mis on seoses teenistuselennuga. 22) Üldine määrus NSV Liidu ordenitest. 23) Väljavõte mõnede liit-õpilaste sotsiaalkindlustuse määrusest. 24) Personaalpensionid. 25) Personaalpensionide ja ühekordsete rahade normidest, nende väljamaksmise korras ning nende pensionide ja abirahade andmise allikad. 26) TTPA-s teenimisaja arvestamisest tööstaaži hulka. 27) Töö arvestamisest kaitsjate kollektiivides töötavate hulk, mis annab pensioniõiguse. 28) Mõjivate põhjusteta töölt puudumise kohta NSVL KTK ja RKN poolt määruste käsitamisest. 29) „NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadusandluse põhialuste“ § 19 t. 1. 30) Kindlustatute surma momendiks saamata jäänud pensionide väljamaksmise korras. 31) Alimen sissenõudmise pööramisest pensionidele. 32) Sotsiaalkindlustuse organite poolt liigselt makstud summade kindlustamist isikutelt, kes saavad pensioni. 33) Pensionide ümberarvutamist. 34) Sotsiaalkindlustuse pensionide väljamaksmisest möödunud aja eest sotsiaalkindlustuse organite poolt. 35) Tööekspertiis. 36) Summadest, mis laekuvad sotsiaalkindlustuse organitesse arstlikkudes töö-ekspertiisi komisjonides töendus-kooperatiivide liit-õpilaste maksulise läbivaatamise eest. 37) Abiraha maksmisest kombainuritele, masinistidele ja teistele töötajatele viljapeksul riigimõisades (sovhosides). 38) Ajateenijate sõdurite ja noorema juhtiva koosseisu ning nende perekondade pensionidest. 39) Sõjaväelaste ja sõjaväeteenistuse invaliidide ning neile võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määruse kinnitamisest. 40) Sõjaväelaste ja sõjaväeteenistuse invaliidide ning neile võrdsustatud isikute, samuti nende isikute perekonnaliikmete riikliku kindlustamise määrusest. 41) Pensionimäärade kõrgendamist kodusõja ja TTPA ridades teeninud invaliididele endistele punakaartlastele ja punastele partisanidele, samuti nende isikute perekonnaliikmetele. 42) Pensionide normidest sõjaväelastele ja sõjas hukkunute perekondadele. 43) Pensionide normidest ja perekonna pensioni lisadest sõjaväeteenistuse invaliididele ja nendega võrdsustatud isikutele, samuti nende perekonnaliikmetele. 44) Töölt puudumise pärast vallandatud tööliste ja teenijate tööle võtmisest. 45) NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 16. juuli 1940. „Ajateenijate sõdurite ja noorema juhtiva koosseisu ning nende perekondade pensionide“ määruse täiendamisest. 46) Kitsenduste kaotamine pensionilisel kindlustamisel isikule, kes varem olid kaotanud valimisõiguse.



Vastutav toimetaja *Karl Lukk*. Tegevtoimetaja *L. Johanson*. Väljaandja *Eesti Haigekassade Liit*.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Võidu pst. 5.

Korrektorid: S. Vasard ja L. Randman. Ladumisele antud 3. dets. 1940. a. Trükki antud 20. dets. 1940. a. Tiraaž 8000. Tellimise nr. 4773. 3/4 trükipoognat. MB-39.

„Trükkikoda Kommunist“, Tallinn, Pikk 2. 1940.